

Expertisecentrum
Mensenhandel en
Mensensmokkel

EMM 088 - 662 53 33
EMM@politie.nl

De vermissing van Vietnamese amv's en de relatie van Vietnamezen met mensenhandel en mensensmokkel in Nederland (2015 tot en met 2018)

Onderzoek op verzoek van
de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Zwolle, 5 december 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Managementsamenvatting	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Methoden en bronnen van onderzoek	8
1.3 Afbakening in de tijd	8
1.4 Onderzoeksgroep	8
1.5 Beperkingen onderzoek	8
1.6 Definities en toelichting terminologie	8
1.7 Opbouw	10
Hoofdstuk 2: Achtergrond	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Historische migratiestromen	11
2.3 Huidige migratie	11
2.4 Verwevenheid migratie, mensensmokkel en mensenhandel	12
Hoofdstuk 3: Vietnamese amv's in Nederland (2015 tot en met 2018)	14
3.1 Inleiding	14
3.2 Aankomst in Nederland/instroom	14
3.3 Procedure na aantreffen	21
3.4 De beschermde opvang	22
3.5 Vermissingen / uitstroom	25
3.6 Vervolg	31
Hoofdstuk 4: Mensensmokkel en mensenhandel van Vietnamezen	32
4.1 Inleiding	32
4.2 Mensensmokkel	32
4.3 Mensenhandel	36
Hoofdstuk 5: Bevindingen en ontwikkelingen uit 2019	41
5.1 Inleiding	41
5.2 Internationaal	41
5.3 De beschermde opvang	42
5.4 Inbewaringstelling / uitspraak rechter	43
Hoofdstuk 6: Conclusies	44
Literatuurlijst	46
Bijlage 1: Interviews	48
Bijlage 2: Stroomschema met processtappen	49
Bijlage 3: Begrippen/ afkortingen	51

Managementsamenvatting

Inleiding

Op 30 maart 2019 besteedde Argos een radio-uitzending aan de verdwijning van tientallen Vietnamese kinderen uit de beschermde opvang (BO) in Nederland de afgelopen vijf jaar. Deze minderjarigen waren juist hier geplaatst om ze te beschermen tegen mensensmokkelaars en/of -handelaren. Argos participeert in een internationaal collectief van onderzoeksjournalisten, 'Lost in Europe', dat onderzoek doet naar de vermissing van vluchtelingenkinderen in Europa. Duidelijk werd dat het probleem ook in andere Europese landen speelt.

De staatssecretaris kreeg op 2 april 2019 mondelinge Kamervragen over het verdwijnen van deze Vietnamese alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) uit de BO en heeft deze vragen bij verschillende organisaties uitgezet. Het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) is verzocht om onderzoek te doen naar:

- *de omvang van- en de omstandigheden waaronder vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit met onbekende bestemming uit de beschermde opvang zijn vertrokken in de periode van 2015 tot en met 2018*
- *het aantal en de aard van eventuele mensenhandel- en mensensmokkelzaken in Nederland waar vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit bij betrokken zijn in dezelfde periode.*

Verschiedende organisaties zijn betrokken bij de opvang van de Vietnamese vreemdelingen in Nederland, als ook bij het vastleggen van informatie en het bestrijden van mensensmokkel en mensenhandel. Het gaat onder meer om de KMar, de politie, de ISZW, de IND, het COA en Nidos. Elke organisatie heeft zijn eigen rol en taak en registreert ook op eigen wijze in eigen systemen. Daarbij worden soms verschillende definities gebruikt. Dat maakt een vergelijking tussen de data van de verschillende partners complex. Ondanks die beperkingen is getracht een zo compleet mogelijk beeld te genereren.

Achtergrond

De migratiestroom vanuit Vietnam is niet alleen iets van de laatste tijd, door de jaren heen zijn diverse groepen Vietnamezen om verschillende redenen naar Europa getrokken. Hierdoor zijn Vietnamese gemeenschappen in Europa gevestigd, die in de huidige migratiebeweging een faciliterende rol spelen. Sinds 2005 is een nieuwe migratiebeweging vanuit Vietnam zichtbaar. Deze migratie bestaat uit Vietnamezen afkomstig uit centrale en noordelijke provincies, die veelal zonder familie op weg naar het Verenigd Koninkrijk zijn. De grootste groep is tussen de 20 en 40 jaar oud. Aan de andere kant is ruim 43% van de potentiële slachtoffers van mensenhandel in het Verenigd Koninkrijk minderjarig.

Deze migratie komt voort uit de achterblijvende infrastructuur in de noordelijke en centrale regio's van Vietnam, wat leidt tot minder economische kansen en een gebrek aan adequate opleidingsmogelijkheden. De aantrekkingskracht van het Verenigd Koninkrijk op (illegale) Vietnamese migranten lijkt voort te komen uit een aantal factoren. De aanwezigheid van een omvangrijke Vietnamese gemeenschap, gevestigde smokkelroutes daar naartoe en het idee dat er gemakkelijk geld verdiend kan worden spelen een rol. Daarnaast speelt het een rol dat het in het Verenigd Koninkrijk makkelijker is dan elders in Europa om illegaal te verblijven en werken omdat er geen identificatieplicht geldt.

Vermiste Vietnamese amv's

De onderzoeksgroep, MOB-groep, is op basis van een zoekslag in diverse systemen samengesteld. Deze MOB-groep bestaat uit 78 als alleenstaand minderjarig geregistreerde personen met de Vietnamese nationaliteit, die in de periode 2015 tot en met 2018 zijn verdwenen.

Het grootste deel van deze groep alleenreizende minderjarige Vietnamezen komt in Nederland voor het eerst in beeld bij de KMar. Een deel meldt zich bij de KMar op Schiphol. Zij komen aan met een vlucht waarbij Schiphol het overstappunt is. Een ander deel wordt door de KMar geregistreerd als inklimmer in een vrachtwagen (onderweg naar of op een ferry richting het Verenigd Koninkrijk). De identificatie vindt in sommige gevallen pas later, op een andere locatie dan waar ze zijn aangetroffen, plaats.

De Vietnamezen dienen vervolgens door de KMar geïdentificeerd te worden. Dit is echter lastig, aangezien ze niet met identiteitsdocumenten worden aangetroffen. Van een aantal Vietnamezen uit de MOB-groep is door de

luchtvaartmaatschappij een kopie-document aangeleverd waarop zij gereisd hebben. De echtheid hiervan kon niet worden vastgesteld.

Een nader probleem hierbij is het vaststellen van de leeftijd. De Vietnamezen geven aan minderjarig te zijn, maar een deel is dat waarschijnlijk niet. In zeventien gevallen is expliciet twijfel aan de opgegeven leeftijd vastgelegd, maar de negen gestarte leeftijdsonderzoeken hebben geen duidelijkheid geboden. De onderzoeken zijn in zes gevallen niet afgerond, omdat de personen al verdwenen waren. Drie wel afgeronde leeftijdsonderzoeken leidden alleen tot de conclusie dat de minderjarigheid kan kloppen, aangezien ze in ieder geval jonger dan 32 jaar zijn. Daarnaast doen de aangeleverde documenten van de vliegtuigmaatschappijen vermoeden dat ze meerderjarig zijn. Ook worden bij verschillende instanties wisselende verklaringen over de leeftijd afgelegd. Als laatste uiten medewerkers van de BO hun twijfels.

Het grootste deel van deze groep vraagt vervolgens asiel aan. Voor dit proces worden asielzoekers naar het aanmeldcentrum in Ter Apel gestuurd. De meeste Vietnamese amv's worden echter direct na aantreffen in de BO geplaatst, omdat deze groep als mogelijk slachtoffer van mensensmokkel en/ of handel wordt gezien. Ze krijgen een voogd toegewezen en er wordt getracht te voorkomen dat de minderjarigen verdwijnen. De BO is echter een besloten, maar geen gesloten instelling. Het is niet mogelijk de minderjarigen vast te houden. Degenen die asiel aanvragen wachten de procedure zelden af; de meesten zijn binnen twee weken al weer verdwenen. Een enkele keer is een machtiging voor tijdelijke opvang in de gesloten jeugdzorg afgegeven, maar ook dit heeft niet voorkomen dat de betrokken amv's later toch verdwenen. Uiteindelijk blijken vrijwel alle Vietnamezen uit de onderzochte groep (97%) alsnog te verdwijnen. Een klein deel wordt teruggevonden, maar verdwijnt dan opnieuw. Afgesproken is dat bij vermissing volgens de landelijke werkinstructie vermiste personen wordt gewerkt. Al een aantal keer is echter geconstateerd dat categorisering van de vermissing lastig is en dat de vermissing hierdoor niet genoeg aandacht krijgt van de politie. Een nieuw handelingskader is momenteel in de maak en zal in 2020 bij de politie geïmplementeerd worden. Vietnamese amv's verdwijnen daarnaast mogelijk al eerder in het proces, bijvoorbeeld uit de burgertaxi die hen naar het aanmeldcentrum in Ter Apel brengt. Een nader probleem hierbij is dat niet in alle gevallen de identificatie heeft plaatsgevonden, waardoor deze Vietnamezen niet (goed) zijn vastgelegd. Dit blijkt mogelijk uit het verschil dat is geconstateerd tussen de door de KMar aangetroffen minderjarige Vietnamezen en de MOB-groep.

Het doel van Vietnamezen uit de onderzochte groep lijkt dus niet het krijgen van asiel in Nederland. Van de MOB-groep is één derde na vertrek uit de BO in een ander land aangetroffen, waarvan 70% in het Verenigd Koninkrijk. Uit verklaringen van de betrokkenen blijkt dat ze meestal naar het Verenigd Koninkrijk willen (al dan niet via Frankrijk). Ze betalen veel geld voor de reis en hopen in het Verenigd Koninkrijk aan het werk te kunnen.

In de BO wordt vaak zichtbaar dat een vertrek aanstaande is. De medewerkers merken dat de Vietnamezen onrustig zijn. De amv's slapen met hun kleren aan, ze controleren ramen en deuren en willen hun geld (in beheer bij de BO medewerkers) en op Facebook. Veelal vertrekken ze in groepjes. Soms is er sprake van herkenning tussen Vietnamezen die op een ander moment in de BO arriveren, om dan samen te vertrekken. Er worden in sommige gevallen verdachte auto's rond het gebouw gesignaleerd. Er lijkt met andere woorden sprake van een georganiseerd vertrek. Er zijn verschillende maatregelen genomen (extra beveiliging, waakdiensten, inzet van een Vietnamese medewerker) om de verdwijningen tegen te gaan, maar deze hebben tot dusver geen succes. Zolang de Vietnamese amv's geen toekomstperspectief geboden kan worden, ligt het voor de hand dat ze niet blijven.

Mensensmokkel en mensenhandel

Ondanks de eerder genoemde beperkingen is getracht een beeld te schetsen van de informatie en signalen van mensensmokkel en mensenhandel. Daarnaast geldt dat, vanwege de aard van mensenhandel en mensensmokkel, informatie en/of signalen hieromtrent dikwijls meerdere opsporingspartijen raakt. Hierdoor is het voor de partijen niet altijd duidelijk welke organisatie verantwoordelijk is voor de afhandeling ervan, waardoor er geen of onvolledige opvolging plaatsvindt.

Meer en betere dataverzameling en data-uitwisseling is van belang om de informatiepositie ten aanzien van mensenhandel en -smokkel te verbeteren. De door de politie ontwikkelde domeinoverstijgende informatiegestuurde werkwijze (DIGW) van registratie en afhandeling van signalen mensenhandel, kan bijdragen aan het vergroten van dit inzicht. Daarnaast lijkt een belangrijke rol weggelegd voor het EMM, vanwege de unieke informatiepositie als

samenwerkingsverband tussen vier partijen. Op dit moment is het EMM zich aan het doorontwikkelen en heeft de ambitie om in de toekomst bij te dragen aan het verbeteren van het landelijk inzicht in de aard en omvang van mensenhandel en mensensmokkel.

In de onderzoeksperiode 2015 tot en met 2018 zijn twaalf opsporingsonderzoeken gestart nadat Vietnamese illegale vreemdelingen zijn aangetroffen. Het ging hier om 99 personen in totaal, waarvan 48 als minderjarig werden geregistreerd. In veel gevallen werden de gesmokkelde Vietnamezen aangetroffen als onderdeel van een grotere groep samen met bijvoorbeeld Afghanen of Irakezen.

Van de twaalf onderzoeken heeft de politie er drie gestart. De overige negen onderzoeken zijn door de KMar gestart. Bij het merendeel van deze onderzoeken zijn vreemdelingen in een voertuig met het Verenigd Koninkrijk als bestemming aangetroffen. Van de twaalf onderzoeken mensensmokkel hebben zeven onderzoeken tot een veroordeling geleid, waarbij in totaal zestien verdachten zijn veroordeeld. De straffen betreffen allemaal gevangenisstraffen, variërend van 278 dagen tot 6 jaar. Negentien personen komen zowel voor in deze twaalf mensensmokkel onderzoeken als in de MOB-groep. Enerzijds is dit doordat zij gesmokkeld zijn na het verdwijnen uit de opvang en anderzijds doordat er een onderzoek is gestart na het aantreffen van de minderjarigen. Van de 48 minderjarige Vietnamezen komt dus echter de helft niet in de MOB-groep voor. Dit kan mogelijk komen omdat ze begeleid reisden of niet als vermist zijn geregistreerd. Ook is het mogelijk dat ze door de KMar of politie zijn vastgelegd voor het smokkelonderzoek, maar daarna niet meer bij de IND in de procedure terecht zijn gekomen.

Rondom een aantal vermissingen van minderjarige Vietnamezen vanuit de BO in de periode 2015 tot en met 2018 waren indicaties van mensensmokkel. In verband hiermee zijn vijf opsporingsonderzoeken gestart. Uit een aantal van die onderzoeken bleek dat er vooraf geïnstrueerd was om te verklaren minderjarig te zijn. Zoals eerder genoemd is een deel op een identiteitsdocument van een meerderjarige gereisd, waarvan de authenticiteit niet kon worden vastgesteld. Deze vijf opsporingsonderzoeken hebben geen verdachten opgeleverd, enerzijds doordat onderzoeken werden stopgezet of overgedragen en anderzijds doordat er te weinig concreet bewijs was.

Als laatste zijn nog drie relevante onderzoeken mensensmokkel van Vietnamezen gestart in dezelfde periode, waarvan er twee een internationale component (Frankrijk) hadden. Het derde onderzoek betrof mensensmokkel door middel van schijnhuwelijken en gefingeerde dienstverbanden. Twee onderzoeken zijn wegens gebrek aan bewijs stopgezet, één onderzoek met linken naar Frankrijk loopt nog, waarbij twee Vietnamese verdachten voor de rechter moeten verschijnen.

Als het gaat om Vietnamezen als slachtoffer van mensenhandel in relatie tot hennepsteelt (criminele uitbuiting) zijn in de onderzoeksperiode drie opsporingsonderzoeken gestart, waarvan één met een minderjarige betrokkene. Deze onderzoeken hebben geen verdachten opgeleverd wegens gebrek aan bewijs. Naast deze opsporingsonderzoeken zijn er ook zestien andere signalen van mensenhandel vastgelegd die niet tot een onderzoek hebben geleid. Er bleken uiteindelijk geen concrete signalen mensenhandel te zijn of de informatie werd als niet concreet genoeg beoordeeld om een opsporingsonderzoek op mensenhandel op te starten. Bij het ontbreken van concrete signalen geven de aangetroffen personen vaak zelf aan geen slachtoffer van uitbuiting te zijn of ze verklaren van niets te weten. De slachtoffers zijn zowel legaal in Nederland verblijvende Vietnamezen als illegalen. In twee gevallen betrof het een illegale minderjarige Vietnamees.

Bij de ISZW zijn in de onderzoeksperioden vijf opsporingsonderzoeken gestart met betrekking tot Vietnamezen en uitbuiting in nagelsalons. In deze onderzoeken draait het om diverse delicten. Vanwege gebrek aan bewijs zijn er geen veroordelingen voor mensenhandel, wel bleek er sprake van andere criminaliteitsvormen. Daarnaast zijn er nog zes signalen onderkend. De meesten zijn wegens tekort aan concreet bewijs niet verder uitgelopen, van twee lijkt onduidelijkheid over welke instantie verantwoordelijk is. Dit heeft ertoe geleid dat er geen verdere actie is ondernomen.

De vermiste minderjarige amv's uit de MOB-groep komen na de vermissing niet meer voor in de politiestructuren in Nederland in relatie tot hennepwekerijen of andere vormen van uitbuiting. Het beeld dat deze groep verdwijnt om vervolgens in de hennepsteelt in Nederland te worden uitgebuit, kan op basis van de informatie uit dit onderzoek dus niet worden bevestigd. Uiteraard zegt dit niets over de situatie waarin ze bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk terechtkomen. Van georganiseerde smokkel lijkt daarentegen zeker sprake.

Ontwikkeling in 2019

Uit de kwantitatieve data van Nidos van 2019 blijkt dat de instroom van Vietnamese amv's in 2019 verhoogd is vergeleken met de twee voorgaande jaren. Ook zijn veruit de meeste amv's al weer MOB gegaan. De verhoogde instroom en het grote aandeel dat hiervan MOB is gegaan geeft aan dat het fenomeen nog steeds actueel is. Ook de tragedie bij Essex van 39 overleden aangetroffen Vietnamese vreemdelingen onderstreept de actualiteit van het probleem. Als laatste speelt de uitspraak van de rechter over het in (vreemdelingen)bewaring stellen van een Vietnamese amv een rol. De rechter stelt dat er zorgvuldiger met de rechten van (vermeende) minderjarigen moet worden omgegaan.

Conclusie

Vietnamezen migreren naar Europa en het Verenigd Koninkrijk met het oog op betere economische perspectieven. Nederland lijkt daarbij slechts een transitvoerland, de uiteindelijke bestemming lijkt het Verenigd Koninkrijk te zijn. Er wordt gebruik gemaakt van de asielprocedure en de speciale positie die minderjarigen hebben in Nederland om de reis mogelijk te maken. Ook van de vermiste Vietnamezen uit de BO wordt vermoed dat een deel met behulp van mensensmokkelaars naar het Verenigd Koninkrijk is afgereisd en mogelijk niet minderjarig is. Vermoed wordt dat een deel van hen in het Verenigd Koninkrijk slachtoffer wordt van uitbuiting, maar in Nederland zijn daar in relatie tot deze groep geen bewijzen voor gevonden. Uitbuiting in de hennepcultuur en nagelsalons van of door Vietnamezen wordt in Nederland ook onderkend, maar heeft voor zover bekend (nog) niet tot een veroordeling geleid. Er is in Nederland weinig zicht op netwerken die zich bezig houden met mensenhandel en mensensmokkel in relatie tot (minderjarige) Vietnamezen.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit rapport beschrijft de resultaten van een onderzoek naar de verdwijning van alleenreizende minderjarige Vietnamezen in Nederland en de mogelijke indicaties voor mensensmokkel en of mensenhandel. De verdwijning van alleenreizende Vietnamese minderjarigen is al langer actueel. In 2016 heeft de politie een opsporingsonderzoek, Pasadena, uitgevoerd naar aanleiding van een groot aantal vermissingen in korte tijd. Hieruit kwam naar voren dat deze Vietnamezen mogelijk meerderjarig waren en is naar aanleiding hiervan het onderzoek stopgezet. In de politiek is ook regelmatig aandacht voor deze problematiek geweest. Zo heeft de staatssecretaris in 2017 in een brief aan de Tweede Kamer toezeggingen gedaan naar aanleiding vermissingen van Vietnamezen uit de beschermde opvang (BO)¹.

In het voorjaar van 2019 hebben diverse onderzoeksjournalisten en niet-gouvernementele organisaties (NGO's) opnieuw aandacht gevraagd voor de mogelijke smokkel en handel van mensen uit Vietnam naar Europa. Zij stelden dat Vietnamese minderjarigen op zoek naar een beter leven in Europa mogelijk slachtoffer worden van mensensmokkelaars en mensenhandelaren. Hun doel is veelal het Verenigd Koninkrijk, waar Vietnamese ook relatief vaak gemeld worden als mogelijke slachtoffers van uitbuiting. Om daar te komen leggen ze een lange en georganiseerde reis af, waar ze veel geld voor moeten betalen. Doordat ze een schuld opbouwen vormen deze mensen een kwetsbare groep voor uitbuiting. Vermoed wordt dat zij tewerkgesteld worden in onder andere de hennepteelt, nagelstudio's en de horeca. De uitbuiting vindt vooral plaats in het Verenigd Koninkrijk, maar mogelijk ook onderweg (Beadle & Davison, 2019; Hynes et al., 2019; Islamaj, 2019; Silverstone & Savage, 2010). Het mogelijke verband tussen Vietnamezen in Nederland en hennepteelt is eerder door Schoenmakers, Bremmers en van Wijk (2012) onderzocht.

Op 30 maart 2019 besteedde het radioprogramma Argos aandacht aan het feit dat tientallen Vietnamese kinderen de afgelopen vijf jaar zijn verdwenen uit de BO in Nederland. Deze minderjarigen waren juist in die BO geplaatst om te voorkomen dat zij slachtoffer zouden worden van mensensmokkelaars of -handelaren. Voor het onderzoek naar dit fenomeen is Argos aangesloten bij 'Lost in Europe', een internationaal collectief van onderzoeksjournalisten dat onderzoek doet naar de vermissing van vluchtelingenkinderen in Europa.

De staatssecretaris kreeg hierop op 2 april 2019 mondelinge Kamervragen over het verdwijnen van Vietnamese alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) uit de BO en heeft deze bij verschillende organisaties uitgezet.

De staatssecretaris heeft het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) verzocht om onderzoek te doen naar:

- i. de omvang van- en de omstandigheden waaronder vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit met onbekende bestemming uit de beschermde opvang zijn vertrokken in de periode van 2015 tot en met 2018.
- ii. het aantal en de aard van eventuele mensenhandel- en mensensmokkelzaken in Nederland waar vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit bij betrokken zijn in dezelfde periode.

Dit onderzoek beoogt antwoord te geven op de gestelde vragen van de staatssecretaris. Er is eerder (internationaal) onderzoek gedaan naar de migratiebewegingen van minderjarige Vietnamezen door Europa en het Verenigd Koninkrijk (Beadle & Davison, 2019; Hynes et al., 2018; Silverstone & Brickell, 2017; Tan & Nguyen, 2017). Daarin wordt ook aandacht besteed aan de kwetsbaarheid van deze mensen voor slachtofferschap van mensensmokkel- en handel en de mogelijke rol van Nederland hierin. Dit onderzoek richt zich specifiek op de groep Vietnamese amv's die vanuit Nederland vermist zijn. Doel is zo goed mogelijk in kaart brengen wat er bekend is over Vietnamese amv's en wat er met hen is gebeurd. Daarnaast wordt onderzocht of er concrete indicaties gevonden zijn voor mensenhandel en/of mensensmokkel in relatie tot deze groep. Als laatste wil dit onderzoek aanvullend zijn op de eerder bevindingen over Vietnamezen in de hennepteelt en meer inzicht bieden in het aantal en de aard van onderzoeken mensenhandel en mensensmokkel waar Vietnamezen bij betrokken zijn.

Een toelichting op de belangrijkste begrippen uit dit onderzoek wordt gegeven in paragraaf 1.6.

¹ Kamerstukken II 2016/17, 2084418

1.2 Methoden en bronnen van onderzoek

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende methoden en bronnen. Zo is literatuurstudie gedaan en is kwantitatieve data uit verschillende bronnen geanalyseerd. Dit betreft data van de KMar, politie, IND en ISZW. Ook is gebruikt gemaakt van data van de Analyseproeftuin Migratie (APM). In deze proeftuin zijn de data van de verschillende migratieketenpartners verzameld in een datawarehouse. Daarnaast zijn dossiers, processen verbaal (PV's) en gehoren van politie, KMar, IND en de ISZW geanalyseerd. Ook hebben interviews met personen van diverse betrokken instanties plaatsgevonden. Er is gesproken met (ex-)medewerkers van zorgketenpartners die betrokken zijn bij de opvang van Vietnamese minderjarigen (BO-locaties, Nidos, COA). Daarnaast is zowel gesproken met medewerkers van veiligheidspartners op diverse afdelingen (KMar, politie) als met medewerkers van de IND. Waar nodig zijn na de interviews telefonisch of via de mail (aanvullende) vragen gesteld.

Voor een complete lijst met alle interviews en de functies van de geïnterviewden wordt verwezen naar bijlage 1.

1.3 Afbakening in de tijd

De bevindingen beschreven in dit rapport zijn gebaseerd op gegevens uit de periode 2015 tot en met 2018. In hoofdstuk 5 komen recente trends en fenomenen aan bod en wordt nader ingegaan op een aantal ontwikkelingen in 2019.

1.4 Onderzoeksgroep

Als basis voor dit onderzoek is gewerkt met een lijst vreemdelingsnummers van uitgestroomde Vietnamese amv's, die door de APM is aangeleverd. Een zoekslag in BVH naar vermiste minderjarige Vietnamese vreemdelingen leverde enkele aanvullingen op deze lijst op. Hoofdstuk 3 gaat hier uitvoerig op in, maar voor de leesbaarheid van dit rapport zal hierna naar de samengevoegde lijsten worden verwezen als 'de MOB-groep'.

1.5 Beperkingen onderzoek

Een probleem bij het goed in beeld brengen van de groep verdwenen Vietnamese amv's is dat iedere instantie, die met een (Vietnamese) vreemdeling in aanraking komt, met het oog op de eigen werkprocessen registreert in verschillende systemen. Definities van de verschillende partijen komen ook niet altijd overeen, wat doorwerkt in de manier van registreren. Daarnaast blijkt dat bijvoorbeeld personalia op verschillende manieren of zelfs foutief worden ingevoerd. De niet eenduidige manier van registreren in deze systemen en het verschil in de mogelijkheden om de data te ontsluiten, zorgen ervoor dat vergelijking uitermate complex is. Ondanks deze beperkingen is geprobeerd het inzicht zo compleet mogelijk te maken. Wel dient hierom enige voorzichtigheid betracht te worden ten aanzien van de genoemde aantallen in dit rapport.

Er is voor gekozen om de huidige protocollen te beschrijven, ondanks dat het onderzoek een periode van vier jaar beslaat. In deze periode zijn meerdere veranderingen in wet- en regelgeving doorgevoerd, alsmede aanpassingen van beleid en protocollen bij de verschillende betrokken partijen. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij het lezen van de beschreven protocollen.

Zoals hierboven benoemd is, komt informatie uit rapporten of onderzoekdossiers en van mensen die op enige manier op basis van hun functie kennis hebben van de verdwijning van Vietnamezen uit de BO. Volledigheidshalve dient opgemerkt dat geen Vietnamese respondenten zijn geïnterviewd.

1.6 Definities en toelichting terminologie

Voor de volledigheid en leesbaarheid van dit rapport worden een aantal begrippen (nader) gedefinieerd.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling (amv)

Een amv is:

- bij aankomst in Nederland minderjarig (jonger dan 18 jaar);
- afkomstig van buiten de Europese Unie (EU);
- naar Nederland gekomen zonder ouder(s) of een ander persoon die het gezag over de minderjarige heeft².

² In Europese regelgeving, zoals de Dublinverordening, wordt gesproken over niet-begeleide minderjarigen (unaccompanied minors)

Asielprocedure amv

- een amv, die asiel aanvraagt en voldoet aan de voorwaarden, krijgt een asielvergunning.
- amv's krijgen een voogd toegewezen tot ze 18 jaar worden of Nederland verlaten.
- amv's jonger dan 15 jaar worden opgevangen door pleeggezinnen onder verantwoordelijkheid van Nidos. Nidos voert als onafhankelijke instelling de voogddijtaak uit voor amv's. Als een amv jonger dan 15 jaar niet geplaatst kan worden in een opvanggezin, of 15 jaar of ouder is, dan wordt hij of zij door het COA opgevangen. Dit gebeurt in kleinschalige opvanglocaties voor minderjarigen met 24-uursbegeleiding.
- amv's hebben in Nederland recht op onderdak, onderwijs, gezondheidszorg en begeleiding

APM

De Analyseproeftuin Migratieketen is een onderdeel binnen de migratieketen, waar tactische en strategische stuurinformatie wordt gemaakt. De APM ontwikkelt dashboards, maakt analyses en prognoses op actuele thema's in de keten en zorgt voor de doorontwikkeling van KMI+, hét datawarehouse van de keten. De ketenpartners die zijn aangesloten op APM zijn: Politie, IND, DT&V, COA, DJI, BZ, KMar, RvS, RvdR, IOM.

Beschermde Opvang (BO)

Amv's die (mogelijk) slachtoffer zijn van mensenhandel (zoals de Vietnamese amv's) of eerwraak worden geplaatst in de beschermde opvang (BO), waar zij intensieve en persoonlijke begeleiding krijgen. De amv verlaat de BO als hij of zij niet meer tot de risicogroep behoort, 18 jaar wordt of terugkeert naar het herkomstland.

Dublinverordening

De Dublinverordening (Verordening (EU) Nr. 604/2013 (Dublinverordening III)) is een Europese Verordening die sinds januari 2014 van kracht is. Naast de EU-lidstaten zijn Noorwegen, IJsland en Zwitserland aangesloten. De verordening schept duidelijkheid over welk land verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielverzoek. Een Europese lidstaat kan hiervoor onder andere verantwoordelijk worden gesteld als een vreemdeling (komend van buiten Europa) via die Europese lidstaat illegaal de buitengrens van het gezamenlijke grondgebied overschrijdt; ook de lidstaat waar een asielzoeker eerder asiel heeft aangevraagd kan verantwoordelijk worden gesteld voor de behandeling van een asielaanvraag.

Wanneer een amv eerder elders in de EU asiel heeft gevraagd, is de lidstaat waar deze minderjarige zich op dat moment bevindt toch verantwoordelijk voor de behandeling van het asielverzoek (Artikel 8 lid 1 van de verordening).

Dublin claim

Op grond van de in de Dublinverordening gestelde criteria kan een lidstaat een claim indienen als zij van mening is dat de asielaanvraag door dat land afgehandeld zou moeten worden.

EMM

Het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel is een samenwerkingsverband tussen politie, KMar, ISZW en IND. Het EMM heeft als doel om informatie van de vier partijen te verzamelen, registreren, veredelen en te verstrekken om inzicht, doorzicht en overzicht in mensenhandel/-smokkel te verkrijgen. De expertise die op deze wijze wordt opgebouwd, wordt gebruikt voor het integraal bestrijden van trends en fenomenen van mensenhandel en mensensmokkel.

Eurodac

Eurodac is een databank met vingerafdrukken en aanvullende informatie van asielzoekers, die wordt gebruikt ter ondersteuning van het gemeenschappelijk asielbeleid van de EU. Wanneer een persoon asiel aanvraagt in een lidstaat van de EU of op een niet-regulier wijze vanuit een niet-EU land de grens van de EU passeert, worden de vingerafdrukken geregistreerd en opgeslagen in Eurodac.

Doordat het Eurodac-systeem het mogelijk maakt vingerafdrukken te vergelijken, kunnen de EU-lidstaten achterhalen of de desbetreffende immigrant of asielzoeker al asiel heeft aangevraagd in een andere EU-lidstaat en of de persoon onrechtmatig het grondgebied van de EU is binnen gekomen. Deze informatie is enkel beschikbaar voor personen ouder dan 14 jaar en wordt door een centrale eenheid in het systeem ingevoerd.

Mensenhandel

Mensenhandel is strafbaar gesteld in artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht en betreft (beoogde) uitbuiting van personen onder gebruik van dwang. Gezien het feit dat minderjarigen als extra kwetsbaar gezien worden, hoeft dwang niet te worden aangetoond bij deze doelgroep. De bekendste vormen van mensenhandel zijn seksuele uitbuiting en arbeidsuitbuiting. Overige voorbeelden van uitbuiting zijn: gedwongen orgaanverwijdering, bedelarij en het laten plegen van criminele activiteiten (criminele uitbuiting). Ten aanzien van mensenhandel geldt een absoluut doorlaatverbod. Dit betekent dat bij vermoedens van mensenhandel de slachtoffers direct uit die positie gehaald moeten worden.

Mensensmokkel

Mensensmokkel is strafbaar gesteld in artikel 197a van het Wetboek van Strafrecht. In het eerste lid gaat het om de behulpzaamheid bij illegale toegang tot of doorreis door Nederland of andere in het artikel genoemde landen. Ook is in het eerste lid het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen, terwijl degene weet of ernstige redenen heeft te vermoeden dat die toegang of doorreis wederrechtelijk is strafbaar gesteld. In het tweede lid van dit artikel gaat het om een ander uit winstbejag behulpzaam zijn bij het zich verschaffen van verblijf in Nederland of één van de andere in het artikel genoemde landen. Ook met betrekking tot het tweede lid is het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen, wetende dat het verblijf wederrechtelijk is, strafbaar gesteld. Hieronder valt bijvoorbeeld het tewerkstellen van een illegaal.

Met onbekende bestemming (MOB)

Met onbekende bestemming (MOB) is een vreemdeling die zonder kennisgeving definitief is weggegaan uit een opvangaccommodatie en waarvan de verblijfplaats onbekend is. Met definitief wordt bedoeld dat iemand 14 dagen als vermist geregistreerd moet hebben gestaan en dan nog niet teruggevonden is. Het COA is verantwoordelijk voor MOB registraties van Vietnamese amv's.

Nidos

Nidos is een onafhankelijke (gezins-)voogdij instelling. Zij zijn belast met de voogdijtaak uit voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

1.7 Opbouw

Na de inleiding in dit eerste hoofdstuk, wordt in hoofdstuk twee een schets gegeven van de migratiebewegingen van Vietnam naar Europa in het algemeen en Nederland in het bijzonder, alsmede van de culturele en historische context. In het derde hoofdstuk wordt beschreven wat bekend is over het traject dat de huidige groep Vietnamezen aflegt in Nederland. Hierbij komt het hele proces aan bod: van eerste aantreffen tot en met de vermissing en het eventueel aantreffen in het buitenland beschreven. Ook komen in dit hoofdstuk specifiek de bevindingen over de MOB-groep aan bod. In hoofdstuk vier wordt ingegaan op opsporingsonderzoeken en signalen mensenhandel en mensensmokkel waar Vietnamezen bij betrokken zijn. Hier wordt tevens ingegaan op de eventuele relatie tussen de Vietnamezen uit de MOB-groep en personen die voorkomen in de onderzoeken naar mensenhandel en mensensmokkel. Hoofdstuk vijf bespreekt enkele actuele incidenten en ontwikkelingen en in hoofdstuk zes komen tenslotte de conclusies aan bod.

Hoofdstuk 2: Achtergrond

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen in algemene zin de migratiestromen, mensensmokkel en mensenhandel van Vietnamezen worden besproken, voornamelijk op basis van literatuur. Om een beeld te krijgen van de migratie van Vietnamezen richting Europa, zullen eerst de historische migratiebewegingen worden beschreven. Daarna volgt een beschrijving van de huidige vorm van migratie, die rond 2005 is ontstaan. Vervolgens zal het Verenigd Koninkrijk als bestemming nader worden toegelicht. Als laatste onderdeel van dit hoofdstuk wordt de verwevenheid van de migratie met mensensmokkel en mensenhandel besproken.

2.2 Historische migratiestromen

Door de jaren heen zijn diverse groepen Vietnamezen om verschillende redenen naar Europa getrokken, onder andere naar Nederland. Deze migratiestromen hebben geresulteerd in een uitgebreid Vietnamees netwerk door Europa (Hynes, et al., 2018; Silverstone & Brickell, 2017).

Na de Vietnamoorlog (1946-1975) ontstond een eerste migratiebeweging richting Europa. De oorlog speelde zich af tussen de door de Sovjet-Unie gesteunde Vietcong in Noord-Vietnam en het op de Verenigde Staten gerichte Zuid-Vietnam. Toen de zuidelijke stad Saigon viel en de Amerikanen zich terugtrokken, sloegen groepen Zuid-Vietnamezen per boot op de vlucht voor de communistische regering uit het noorden (Tan & Nguyen, 2017). Vanaf december 1978 arriveerden deze mensen in Nederland (interview 9).

Een tweede migratiebeweging bestond uit gastarbeiders vanuit Noord-Vietnam. De communistische regering bouwde door de oorlog een enorme staatsschuld op: er was geld geleend van Sovjet-Unie en andere communistische landen als Tsjechoslowakije en de toenmalige Duitse Democratische Republiek (DDR). Om die schulden af te lossen stuurde men gastarbeiders naar deze landen. Toen de Berlijnse muur in 1989 viel, bleef een deel van deze gastarbeiders hier wonen. In deze tijd zijn Vietnamese gemeenschappen in Tsjechië, Duitsland en Polen ontstaan. De val van het communisme zorgde echter voor economische terugval, waardoor een deel van deze Vietnamezen naar West-Europa trok, op zoek naar een (economisch) beter bestaan (Silverstone & Savage, 2010; Tan & Nguyen, 2017). Een klein aantal van hen, zo'n 600 personen, kwam naar Nederland (interview 9).

Door deze migratiebewegingen hebben zich in Nederland momenteel ruim 23.000 Vietnamezen gevestigd (Centraal Planbureau voor de Statistiek, 2019). Ze hebben zich voornamelijk geconcentreerd in Maastricht, Groningen, Assen, Almere en Zwolle.

2.3 Huidige migratie

Sinds 2005 is een nieuwe migratiebeweging uit Vietnam zichtbaar (Beadle & Davison, 2019; Silverstone & Savage, 2010; Tan & Nguyen, 2017). Deze migratie bestaat uit Vietnamezen afkomstig uit centrale en noordelijke provincies, die veelal zonder familie op weg naar het Verenigd Koninkrijk zijn. Hierbij speelt het netwerk van Vietnamese gemeenschappen in diverse Europese landen een rol als hub (Beadle & Davison, 2019; Tan & Nguyen, 2017). Tan en Nguyen (2017) stellen dat de grootste groep tussen de 20 en 40 jaar oud is. Uit de analyse van Silverstone en Brickell (2017) blijkt echter dat in de National Referral Mechanism (NRM) van het Verenigd Koninkrijk over de periode van 2009 tot en met 2016 ruim 43% van de potentiële Vietnamese slachtoffers van mensensmokkel en mensenhandel als minderjarig is geregistreerd. Mogelijk ligt het aantal minderjarige Vietnamezen dus hoger. De gevraagde kosten van de reis naar Europa zijn gemiddeld €20.000 (Schoenmakers et al., 2012; Tan & Nguyen, 2017). Tan & Nguyen (2017) stellen dat het daarom niet de mensen uit de armste families zijn, die dit ondernemen. Faciliteerders van deze reis zijn bekwaam in documentvervalsing en het steeds zoeken naar illegale migratiemethoden die werken (Schoenmakers et al., 2012).

Deze migratie komt voort uit de achterblijvende infrastructuur in de noordelijke en centrale regio's van Vietnam, hetgeen leidt tot minder economische kansen en een gebrek aan adequate opleidingsmogelijkheden voor jongeren (Tan & Nguyen, 2017). Hierdoor zijn mensen uit deze regio vatbaar voor valse beloften en perspectieven in het buitenland. Pullfactoren zijn voor hen familieleden en vrienden die al in het Verenigd Koninkrijk wonen en werken, het bestaan van gevestigde smokkelroutes en het beeld dat er veel geld verdiend kan worden (Hynes et al., 2018).

De voornaamste pushfactoren in Vietnam zijn armoede, onzekere dienstverbanden, deels door de overheid gecertificeerde en in bezit zijnde reisbureaus gericht op migratie, natuurrampen, familieschulden, mishandeling (door de autoriteiten), achtergelaten minderjarigen op zoek naar een beter leven en materiële wensen (Silverstone & Brickell, 2017; Tan & Nguyen, 2017).

Doordat de Vietnamese cultuur collectivistisch is, ervaren familieleden een grote loyaliteit en ontstaat een vanzelfsprekend supportmodel. Migranten vertrekken daarom niet alleen om hun eigen geluk te beproeven, maar ervaren druk en verantwoordelijkheid om voor hun familie te zorgen (interview 9). De mentaliteit van Noord-Vietnamezen verschilt in bepaalde opzichten wel met die van Zuid-Vietnamezen. Historisch gezien zijn de Noord-Vietnamezen meer bekend met het organiseren van een grijze economie en met het vervalsen van documenten (interview 9; Beadle & Davison, 2019). Evenzo zijn zij vaker betrokken bij georganiseerde misdaad in Europa, waarbij samenwerkingsverbanden bekend zijn tussen Vietnamezen en criminele organisaties uit voormalig communistische landen (Beadle & Davison, 2019). Deze criminele organisaties met verschillende nationaliteiten vinden elkaar in de gedeelde ervaring van het leven onder een communistisch regime, waar zwaarhandel nodig was (en is) om te overleven.

2.3.1 Het Verenigd Koninkrijk

In het Verenigd Koninkrijk worden bovengenoemde migratiebewegingen ook waargenomen. Geschat wordt dat er rond 2010 zo'n 50.000 Vietnamezen legaal verbleven in het Verenigd Koninkrijk. Dit zijn vooral vluchtelingen die zijn opgenomen na afloop van de Vietnamoorlog en illegale migranten die in de jaren '80 en '90 uit de Oostbloklanden naar het Verenigd Koninkrijk trokken (Silverstone & Savage, 2010).

Veel huidige migranten uit Vietnam zien het Verenigd Koninkrijk als het beloofde land (Tan & Nguyen, 2017). Deze beweging richting het Verenigd Koninkrijk is in de cijfers van de eerste asielaanvragen door Vietnamezen in de EU+ (de 28 huidige EU-lidstaten en Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland) over de periode 2015 tot en met 2018 al enigszins zichtbaar. In deze periode hebben 8775 Vietnamezen een eerste asielaanvraag ingediend, waarvan 3880 (44,2%) in het Verenigd Koninkrijk. Duitsland staat op de tweede plaats met 2335 (26,6%) aanvragen. Ter vergelijking: in Nederland hebben in dezelfde periode 195 (2,2%) Vietnamezen een eerste asielaanvraag ingediend (Eurostat, 2019). Kijkend naar de verdeling van de asielaanvragen van amv's over dezelfde periode ontving het Verenigd Koninkrijk 78,9% (935) van alle aanvragen, Nederland ontving van 60 (5,1%) amv's een eerste asielaanvraag (Eurostat (2), 2019). Naast de migranten die asiel aanvroegen, is nog een veel groter aantal van de huidige migratiestroom (illegaal) naar het Verenigd Koninkrijk getrokken. De omvang hiervan is lastig in te schatten, maar ruim 12 jaar geleden schatte Sims (2007) dit aantal al op zo'n 20.000. De aantrekkingskracht van het VK op (illegale) Vietnamese migranten lijkt voort te komen uit een aantal factoren. Naast de aanwezigheid van een omvangrijke Vietnamese gemeenschap kent het Verenigd Koninkrijk geen nationale identiteitskaart, vanwege de gepercipieerde grote inbreuk op de privacy. Het lijkt dat hierdoor migranten zonder papieren eenvoudig aan werk komen. Ook zijn er weinig regels op de arbeidsmarkt en vinden sociale en arbeidsinspecties nagenoeg niet plaats (Bervoet, 2018).

2.4 Verwevenheid migratie, mensensmokkel en mensenhandel

De meeste (illegale) Vietnamese migranten worden bij hun reis naar Europa geholpen door faciliteerders. De kosten voor de reis zijn niet altijd vooraf bekend of de Vietnamese migranten worden onderweg geconfronteerd met hogere kosten dan waarop gerekend werd. Een onzekere of illegale verblijfsstatus, loyaliteit aan faciliteerders, familie en andere relaties in Vietnam en bovenal angst voor gebruik van geweld tegen achtergebleven familieleden wanneer schulden niet op tijd afgelost worden fungeren als pressiemiddel. Hierdoor is de kans aanwezig dat zij uitgebuit worden in het land van bestemming, maar ook onderweg. De vergelijkbare verhalen van aangehouden Vietnamezen die illegaal werk verrichten in Europa ondersteunen het vermoeden van criminele georganiseerdheid. De smokkel heeft bijna altijd tot doel de migranten uit te buiten. De meest voorkomende uitbuitingsvormen zijn gedwongen arbeid, criminele uitbuiting en seksuele uitbuiting. Hierbij is tewerkstelling in een nagelsalon de voornaamste vorm van arbeidsuitbuiting (Beadle & Davison, 2019; Hynes, et al., 2018; Silverstone & Brickell, 2017; Tan & Nguyen, 2017). Voornamelijk in het Verenigd Koninkrijk hebben NGO's onderzoeken uitgevoerd waaruit blijkt dat er een toename zichtbaar is van uitbuiting van Vietnamezen in nagelsalons en in de hennepeteelt (Beadle & Davison, 2019; Burland, 2017; Hynes et al., 2018; Silverstone & Brickell, 2017; Silverstone & Savage, 2010).

Volgens ECPAT(2019) blijkt uit cijfers van de National Crime Agency dat het aantal Vietnamese (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel in het VK de afgelopen jaren is gestegen van 135 in 2012 tot 739 in 2017.

Hoofdstuk 3: Vietnamese amv's in Nederland (2015 tot en met 2018)

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de eerste vraag die de staatssecretaris heeft gesteld, namelijk de omvang van en de omstandigheden waaronder vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit met onbekende bestemming uit de BO zijn vertrokken in de periode van 2015 tot en met 2018. Om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen, worden de stappen van eerste contact met Nederlandse instanties tot en met de vermissing en vervolg doorgenomen. In het vervolg van dit rapport wordt het moment van eerste contact aangegeven met de term aantreffen.

De MOB-groep van 78 personen staat hierin centraal. Het gaat hier in alle gevallen om alleenreizende minderjarige Vietnamezen, de begeleide minderjarigen zijn hierin niet meegenomen. Deze groep is samengesteld uit Vietnamese amv's, die als MOB uitgestroomd geregistreerd staan bij APM (74), aangevuld met vier uit de BO vertrokken Vietnamese amv's die in vermissingsregistraties van BVH zijn vastgelegd. Omdat niet altijd duidelijk is of de persoon vrijwillig vertrokken is, wordt in dit rapport zowel gesproken van verdwijning als van vermissing. Voor de IND gegevens is onderzoek gedaan naar dezelfde personen, maar vijf hiervan kwamen niet bij hen voor. De IND bevindingen zijn daarom gebaseerd op 73 personen van de MOB-groep. Een meer uitgebreide toelichting van deze groep staat in 3.5.2.

Uit cijfers van het ministerie van Buitenlandse zaken blijkt dat alleen al Nederland jaarlijks aan zo'n 5700 Vietnamezen een Schengenvisum afgeeft. Bij de aanvraag van een Schengenvisum moet een pasfoto afgegeven worden en worden vingerafdrukken afgenomen, waarmee de identiteit wordt geregistreerd. Deze gegevens worden in EUVIS gezet. Dit deel van het onderzoek richt zich niet op deze reguliere stroom, maar op de Vietnamezen die zonder visum en identiteitspapieren op diverse plekken en door verschillende instanties worden aangetroffen. Van deze personen kan de identiteit na controle in diverse systemen (meestal) niet vastgesteld worden.

Allereerst wordt in dit hoofdstuk de aankomst in Nederland besproken, waarna de procedure na aantreffen wordt doorgenomen. Vervolgens worden de plaatsing in de BO en vermissing beschreven. Als laatste komt de informatie aan bod die beschikbaar is over de periode van hun vermissing. De procedures en de praktijk die worden beschreven hebben betrekking op de behandeling van Vietnamese amv's, niet op vreemdelingen in het algemeen. De stappen zijn in een stroomschema gevisualiseerd. Dit stroomschema staat als figuur 2 in bijlage 2.

3.2 Aankomst in Nederland/instroom

In dit gedeelte zal eerst ingegaan worden op de aantallen aangetroffen Vietnamese vreemdelingen op basis van de KMar-data en waar de MOB-groep hier in de KMar-data terugkomt. Vervolgens wordt de procedure bij het aantreffen van deze vreemdelingen op Schiphol en bij de zeehavens beschreven. Als laatste volgen bevindingen op het gebied van identificatie, leeftijd en de reis van de amv's.

Omdat de KMar is belast met de controle van personen op de Europese buitengrenzen (zoals Schiphol en de zeehavens), komt die in bijna alle gevallen als eerste met Vietnamese vreemdelingen in aanraking. Daarnaast houdt de KMar met Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) toezicht op personen die via de Belgische of Duitse grens Nederland binnen willen reizen. Ze voert deze taken uit in het kader van het bestrijden van illegale immigratie en grensoverschrijdende criminaliteit. Naast de KMar stuiten ook de politie en ISZW vanuit hun brede taakstelling in een enkel geval op Vietnamese vreemdelingen zonder visum en documenten.

3.2.1 Aantal (door de KMar) aangetroffen Vietnamezen

Omdat vreemdelingen door verschillende instanties worden aangetroffen, vindt ook de registratie van het aantreffen door verschillende instanties op verschillende manieren en in verschillende systemen plaats. Voor dit onderzoek is gekozen om de data van de KMar over het aantreffen van Vietnamese vreemdelingen kwantitatief weer te geven. De KMar komt nagenoeg altijd als eerste met de Vietnamese vreemdeling in aanraking en heeft deze aantallen inzichtelijk. Onderstaande tabellen geven het aantal Vietnamezen weer die in de periode 2015 tot en met 2018 in Nederland, deels op uitreis van Nederland naar het Verenigd Koninkrijk, zijn aangetroffen en door de KMar zijn geregistreerd. Tabel 1 geeft het totaalbeeld weer.

Tabel 1: Totaal aantal door de KMar aangetroffen Vietnamezen (meer- en minderjarigen) in de periode 2015 tot en met 2018. De cijfers uit 2015 met betrekking tot asielaanvragen op Schiphol Plaza zijn bij de KMar niet bekend.

Segment	2015	2016	2017	2018	Totaal	Trend 2015 - 2018
Geweigerd segment lucht en maritiem	18	15	10	2	45	
Asielweigeringen Schiphol	25	26	1	8	58	
Asielaanvragen M117 Schiphol Plaza		13	3	7	23	
Inklimmers segment maritiem	14	64	41	19	138	
Illegalen segment MTV	6	18	8	0	32	
Asielaanvragen segment MTV	1	7	0	9	17	
Totaal	64	143	63	45	313	

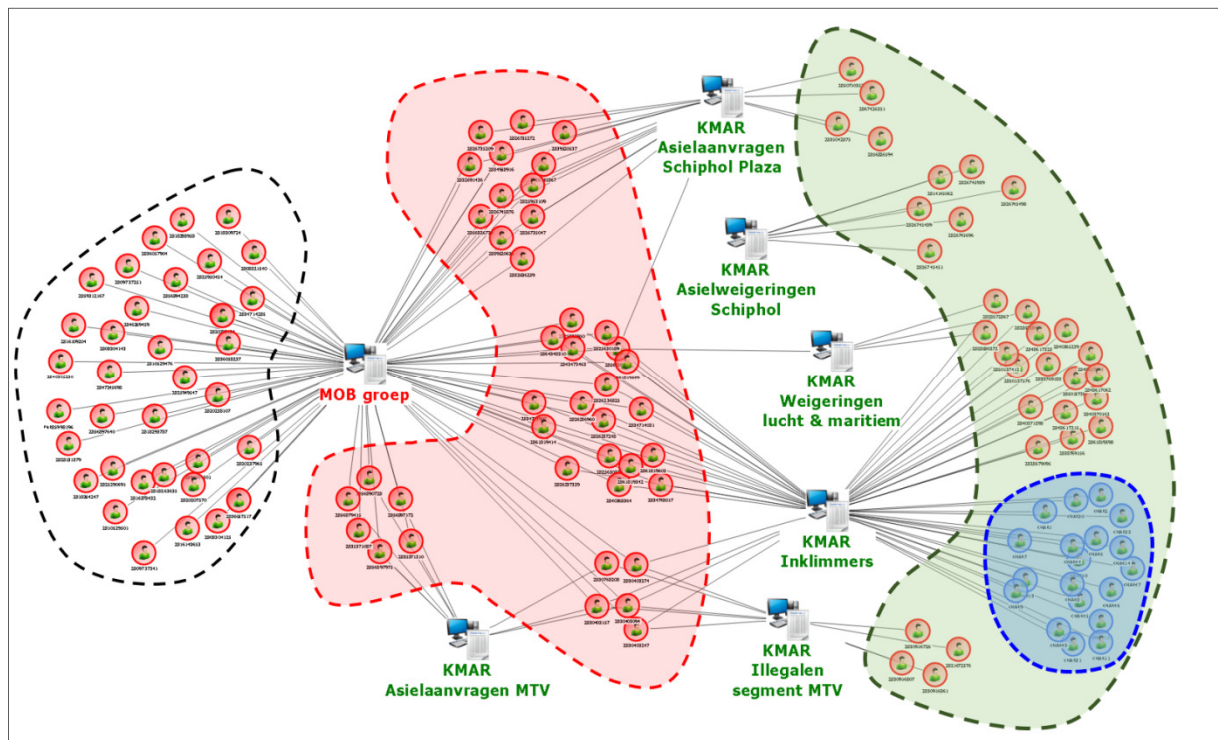
Alle aangetroffen minderjarige Vietnamezen, mogelijk ook begeleid door volwassenen, staan in tabel 2. De cijfers zijn onderverdeeld naar de diverse afdelingen binnen de KMar. Uit de cijfers van de KMar blijkt dat het grootste deel van de (minderjarige) Vietnamezen in vrachtwagens zijn aangetroffen. De KMar registreert hen als inklimmers. De ferry's waar deze vrachtwagens op inschepen, hebben allemaal het Verenigd Koninkrijk als bestemming. Hoewel de cijfers uit 2015 met betrekking tot de asielaanvragen op Schiphol Plaza niet bekend zijn, blijkt uit opsporingsonderzoeken naar aanleiding van vermissingen van minderjarige Vietnamezen in 2015 dat in die periode een groot deel van hen op Schiphol voor het eerst is aangetroffen.

Tabel 2: Totaal aantal door de KMar aangetroffen minderjarige Vietnamezen in de periode 2015 tot en met 2018. De cijfers uit 2015 met betrekking tot asielaanvragen op Schiphol Plaza zijn bij de KMar niet bekend.

Segment	2015	2016	2017	2018	Totaal	Trend 2015 - 2018
Geweigerd segment lucht en maritiem	0	3	1	0	4	
Asielweigeringen Schiphol	1	5	0	0	6	
Asielaanvragen M117 Schiphol Plaza		10	3	4	17	
Inklimmers segment maritiem	2	27	22	7	58	
Illegalen segment MTV	0	9	0	0	9	
Asielaanvragen segment MTV	0	6	0	4	10	
Totaal	3	60	26	15	104	

3.2.2 Locatie aantreffen MOB-groep

In onderstaand figuur is de relatie inzichtelijk gemaakt tussen de Vietnamese vreemdelingen uit de MOB groep en de minderjarige Vietnamezen die door de diverse afdelingen van de KMar zijn aangetroffen. De vergelijking is gedaan door de vreemdelingennummers uit het KMar bestand te vergelijken met die van de MOB-groep.

Figuur 1: Vergelijking van Vietnamese amv's uit de KMar data met de MOB-groep

Uit deze vergelijking komt naar voren dat:

- het merendeel van de MOB-groep bij de KMar als inklimmer of op Schiphol is aangetroffen.
- 37 amv's van de MOB-groep niet voorkomen in het KMar-bestand (zwarte stippellijnen).
- 41 amv's zowel in de MOB-groep als in het KMar-bestand (rode stippellijnen) voorkomen.
- 50 minderjarige Vietnamese vreemdelingen wel voorkomen in het KMar-bestand, maar niet in de MOB-groep (groene stippellijnen).

Van deze 50 personen zijn er 19 zonder vreemdelingennummer (blauwe stippellijnen). Deze 19 personen betreffen minderjarige Vietnamese vreemdelingen die door de autoriteiten in het Verenigd Koninkrijk als inklimmers zijn aangetroffen en daar zijn achtergebleven. Ze zijn daarom in Nederland niet met vreemdelingennummer geregistreerd. Uit de overige 31 minderjarige Vietnamezen zijn er 9 geselecteerd om een snelle analyseslag te maken in de IND-systemen en mogelijk iets te kunnen constateren over deze 31. Dit bleek niet eenduidig te zijn. Zo zijn er vreemdelingen die bij de instroom aangeven dat zij minderjarig zijn en die na een meerderjarige Eurodac-treffer toch als meerderjarig worden geregistreerd (zie 3.2.4 Procedure leeftijdsvaststelling). Deze vreemdelingen komen mogelijk wel in de KMar data terug, maar niet in onze MOB-groep, omdat voor de MOB-groep geselecteerd is op minderjarigheid. Wel is van twee personen door de IND geregistreerd dat ze MOB zijn gegaan. Het is opmerkelijk dat ze desondanks niet voorkomen in de MOB-groep.

Vermeld dient te worden dat onbekend is of deze door de KMar geregistreerde Vietnamezen alleenstaande minderjarigen zijn (amv's) of dat ze aangetroffen zijn met begeleiding. Volledigheidshalve wordt nogmaals opgemerkt dat de cijfers van Asielaanvragen Schiphol Plaza over 2015 niet bekend zijn en dus ook niet in bovenstaande afbeelding staan weergegeven.

Ook in de IND-dossiers van 73 personen uit de MOB-groep is gekeken waar ze voor het eerst zijn aangetroffen. De data van de IND onderschrijven dat de meesten in eerste instantie door de KMar worden aangetroffen. Hieruit

blijkt tevens dat de meesten via Schiphol Nederland binnenkomen, voornamelijk in 2015 en 2016. De tweede grootste groep is aangetroffen in een aan smokkel gerelateerde situatie, die vanaf 2016 zichtbaar is (tabel 3).

Tabel 3: De personen uit de MOB-groep ingedeeld naar locatie van aantreffen zoals geregistreerd door de IND

Instantie	Locatie	2015	2016	2017	2018	Totaal	Trend 2015 - 2018
KMar	Schiphol	17	13	2	2	34	
KMar	Gesmokkelde	0	12	3	5	20	
KMar	Parkeerplaats	0	0	0	6	6	
KMar	Eurolines	0	2	0	0	2	
Politie	Binnenland	0	2	1	0	3	
Politie	Hennepplantage	0	0	0	1	1	
Onbekend	Onbekend	4	1	2	0	7	
Totaal		21	30	8	14	73	

Zoals uit meerdere bronnen dus blijkt, worden de meesten op Schiphol of in een vrachtauto aangetroffen. In de volgende twee paragrafen wordt toegelicht hoe het aantreffen en het vervolg hierop procedureel verloopt.

3.2.3 Procedure

Schiphol

Schiphol is voor een deel van de Vietnamese vreemdelingen de plek waar ze voor het eerst in aanraking komen met de Nederlandse autoriteiten. Ze hebben tickets voor een internationale vlucht met een overstap op Schiphol. In plaats van over te stappen en door te vliegen verblijven ze enkele dagen in de internationale transitzone, die is voorzien van winkels, wc's en restaurants. Deze internationale transitzone vormt een buitengrens voor het Schengen-/Dublingebied: de vreemdeling die hier binnenkomt, kan nog de toegang tot Nederland worden geweigerd. Opmerkelijk is dat het wachten in de transitzone kenmerkend is voor de Vietnamese vreemdelingen. Na enkele dagen melden ze zich zonder documenten bij de paspoortcontrole van de KMar (interview 8).

Wanneer de vreemdeling aangeeft asiel aan te willen vragen, identificeert een medewerker van de KMar de persoon. Tijdens dit identificatieproces worden vingerafdrukken afgenomen (vanaf de leeftijd van veertien jaar), vinden veiligheidsfouilleringen plaats, worden telefoons uitgelezen en krijgt de persoon een vreemdelingsnummer toegewezen. Daarnaast voeren zowel de KMar als de IND een leeftijdsschouw uit (zie ook 3.2.4 Procedure leeftijdsvaststelling; interview 8).

Ook onderzoekt de KMar met welke luchtvaartmaatschappij de vreemdelingen hebben gevlogen, om bij die maatschappij afschriften van de reisdocumenten op te vragen. Omdat de Vietnamezen echter enkele dagen in de transitzone verblijven voordat ze zich melden, is het moeilijker te achterhalen met welke vlucht ze zijn aangekomen. De camerabeelden op basis waarvan dit kan worden vastgesteld worden na enkele dagen gewist. Voor het achterhalen van de reisroute vraagt de KMar in een kort gehoor ook nog hoe de vreemdeling op Schiphol is beland. Als laatste stap checkt de KMar diverse databases, zoals Eurodac en EUvis (interview 8).

Na dit identificatieproces wordt, als er tijdens het identificatieproces signalen van mensensmokkel en/of mensenhandel zijn, het sluisteam van de KMar, speciaal gericht op de onderkenning, afhandeling en opsporing van migratiecriminaliteit op de luchthaven Schiphol, gecontacteerd. Een medewerker van het sluisteam probeert tijdens een gesprek met de vreemdeling te achterhalen of er signalen van mensensmokkel of mensenhandel zijn (interview 8).

Als laatste neemt de KMar bij het aantreffen van een amv contact op met Nidos. Voor minderjarigen die na een asielaanvraag, toegelaten worden tot Nederlands heeft de staat een zorgplicht. Hierbij heeft een alleenstaande minderjarige recht op een voogd. Nidos is 24/7 bereikbaar om na een oproep een medewerker te sturen. Deze is binnen ongeveer één tot drie uur op Schiphol (interview 8, interview 11).

Op het moment dat een amv geen asiel aanvraagt, weigert de KMar de vreemdeling toegang tot Nederland, in overleg met de IND. Hiervan maakt ze een registratie op in VBS. In de praktijk wordt Nidos in kennis gesteld, hoewel de vreemdelingen die aangeven minderjarig te zijn, zich niet op Nederlands grondgebied bevinden en er dus officieel geen zorgplicht geldt. Vervolgens wordt hen, zonder dat ze zijn geïdentificeerd en zonder vreemdelingsnummer, toch toegang tot Nederland verleend en vertrekken ze met de Nidos medewerker. Sinds

maart 2019 noteert de KMar wel een naam, geboortedatum en nationaliteit en neemt vingerafdrukken af, maar er wordt nog steeds geen vreemdelingsnummer aangemaakt en de amv's worden niet gefouilleerd. Vervolgens wordt Nidos in kennis gesteld, die de amv meeneemt (interview 8)³.

Zeehavens

In Hoek van Holland of Rotterdam kan de KMar afdeling handhaving vreemdelingen aantreffen in een (vracht-)auto wanneer

- een migratiehond aanslaat bij de controles
- informatie bekend is over het vervoer vanuit het Verenigd Koninkrijk of
- StenaLine een verdachte boeking doorgeeft (interview 2).

Daarnaast komt het voor dat de vreemdelingen pas in het Verenigd Koninkrijk worden ontdekt. In dat geval worden ze, als ze meerderjarig zijn, teruggestuurd naar Nederland, waar de KMar ze opvangt. Als de vreemdelingen aangeven minderjarig te zijn, dan stuurt het Verenigd Koninkrijk ze in principe niet terug, tenzij ze begeleid reisden. De KMar houdt de vreemdelingen staande op basis van de Vreemdelingenwet. Anders dan wanneer de KMar vreemdelingen aantreft in de internationale transitzone op Schiphol, kan zij de vreemdelingen in de havens geen toegang meer weigeren: ze bevinden zich namelijk al op Nederlands grondgebied. De KMar heeft vervolgens zes uur de tijd (buiten de nachtelijke uren) om de vreemdelingen te identificeren (interview 3). Tijdens het identificatieproces in de havens worden dezelfde stappen doorlopen als op Schiphol (interview 3; interview 8): er worden vingerafdrukken afgenomen (vanaf de leeftijd van veertien jaar), er vinden veiligheidsfouilleringen plaats, telefoons worden uitgelezen, er wordt een vreemdelingsnummer toegewezen en er worden diverse databases gecheckt. Bij amv's contacteert de KMar Nidos om hen op de hoogte te stellen en om de vervolgstappen te overleggen (interview 3). Om binnen de gestelde tijd de identiteit vast te stellen moet de KMar de vreemdelingen, vanwege zowel personele als materiële capaciteitsproblemen, soms op meerdere locaties onderbrengen. Het komt ook voor dat de AVIM in dit proces ondersteuning verleent. Bij tijds- of capaciteitsgebrek worden vreemdelingen (en bij amv's zonder dat Nidos op de hoogte is) in een enkel geval zonder identificatie naar Ter Apel gebracht. Vietnamese amv's bij wie twijfel is over de leeftijd worden na het identificatieproces van de KMar in Rotterdam anders behandeld. Zo blijkt uit kwalitatief onderzoek dat de amv's soms zonder begeleiding in de taxi naar het aanmeldcentrum in Ter Apel of de BO worden gestuurd (interview 3).

3.2.4 Bevindingen

Identiteitsdocumenten

Bij het aantreffen wordt tijdens het identificatieproces gekeken naar mogelijke documenten die vreemdelingen bij zich hebben om de identiteit vast te stellen. Voor de MOB-groep is daarom gekeken wat hierover bekend is. Uit de IND-gegevens blijkt dat van de 73 personen uit de MOB-groep van één persoon een document voorhanden was, dat de KMar als authentiek beoordeelde. Het document is door een stewardess gevonden en overhandigd. Verder heeft de KMar op Schiphol van 20 personen achterhaald onder welke identiteit zij reisden. In de meeste gevallen waren alleen kopieën van de gebruikte reisdocumenten beschikbaar, waardoor niet kon worden vastgesteld of deze documenten authentiek waren. Vergeleken met de opgegeven identiteit week de voornaam en de geboortedatum af van de gevonden documentkopieën. Wel gaf een aantal personen dezelfde familienaam op zoals in het document vermeld. Twee van de 20 personen reisden op een paspoort afgegeven aan een minderjarige. In zes gevallen kon niet meer achterhaald worden onder welke identiteit ze reisden, maar vond de KMar wel dat de opgegeven identiteit niet voorkwam op de passagierslijst van de vlucht waarmee de persoon op Schiphol was aangekomen.

Procedure leeftijdsvaststelling

Tijdens het identificatieproces vindt ook de leeftijdsvaststelling plaats. In de onderzoeksperiode is de procedure van leeftijdsvaststelling van alleenstaande asielzoekers die aangeven minderjarig te zijn een aantal keer gewijzigd en is de vastlegging van de bevindingen pas later verplicht gesteld. De aanpassingen vonden mede plaats naar aanleiding van jurisprudentie. Sinds maart 2018 is er een werkinstructie leeftijdsschouw, waardoor er eenduidig wordt gewerkt. Onderdeel van de procedure is een leeftijdsschouw die bestaat uit twee sessies, namelijk: één sessie met 1 medewerker van de AVIM/KMAR en één sessie met twee medewerkers van de IND, dan wel; één sessie met 2 medewerkers AVIM/KMAR en één sessie met één medewerker van de IND. Dit houdt in dat de

³ Mailcontact KMar d.d. 15-10-2019

medewerkers per sessie de vreemdeling zien en daar een eigen conclusie aan verbinden. Wanneer er enige twijfel is over de leeftijd na de leeftijdsschouw, wordt bij een Eurodac treffer een Dublinonderzoek opgestart en anders een medisch leeftijdsonderzoek aangeboden. Dit leeftijdsonderzoek bestaat uit een botscan. Wanneer de vreemdeling na de schouw als evident minderjarig wordt aangemerkt, wordt de opgegeven leeftijd gehandhaafd. Wanneer de vreemdeling na de schouw als evident meerderjarig wordt aangemerkt, wordt de leeftijd aangepast.

Leeftijdsvaststelling MOB-groep

De vreemdelingen van de MOB-groep geven bij het eerste contact met de Nederlandse autoriteiten op dat zij minderjarig zijn. In de IND dossiers van 73 personen uit de MOB-groep (waarvan er 63 asiel vroegen) is slechts bij 17, expliciet twijfel over de leeftijd vastgelegd. Omdat vastlegging van de resultaten van de leeftijdsschouw in de asielprocedure pas sinds 2018 in een werkinstructie is opgenomen, kan hieruit echter niet geconcludeerd worden dat er bij de andere personen geen twijfel aan de leeftijd bestond. Drie personen gaven, na confrontatie met de gerezen twijfel over hun opgegeven leeftijd, toe ouder te zijn, maar twee van hen beweerden nog steeds minderjarig te zijn. In vijf twijfelgevallen is vastgelegd dat een schouw heeft plaatsgevonden, die in twee gevallen geleid heeft tot het starten van een leeftijdsonderzoek. Daarnaast is bij zeven twijfelgevallen, zonder dat er iets is vastgelegd over een schouw, een leeftijdsonderzoek gestart. Van de in totaal negen gestarte leeftijdsonderzoeken zijn er zes niet afgerond. Bij vier personen was de vreemdeling vóór de uitvoering van het onderzoek reeds vertrokken en bij twee is het onderzoek om formele redenen niet doorgezet. Er zijn drie onderzoeken daadwerkelijk uitgevoerd, waarvan de conclusie was dat de verklaring van de vreemdeling omtrent minderjarigheid zou kunnen kloppen, daar hij/zij in ieder geval jonger was dan 32 jaar. Het doen van dit leeftijdsonderzoek lijkt dus niet zinvol in het ophelderen van eventuele meer- of minderjarigheid van deze groep vreemdelingen.

De leeftijd van 20 personen, die via Schiphol zijn gereisd, kon vergeleken worden met de gegevens op het kopie van het identiteitsbewijs waarop ze hebben gereisd. De verschillen tussen de opgegeven leeftijd en die van de kopie-documenten varieerden van 1 tot 15 jaar. Slechts twee van hen reisden, volgens het kopie-document, als minderjarige.

Uit gegevens die de IND naar aanleiding van een verzoek om inlichtingen of Dublin-claim heeft vastgelegd kon in 25 gevallen de in Nederland opgegeven leeftijd vergeleken worden met de leeftijd die men erna in andere landen heeft opgegeven. Slechts drie personen hebben dezelfde geboortedatum opgegeven. In 16 gevallen gaf men aan ouder te zijn dan de leeftijd die ze eerder in Nederland opgaven en in 7 gevallen gaf men aan jonger te zijn. Bovendien was er bij twee vreemdelingen sprake van een Eurodac-treffer bij de identificatie na binnenkomst in Nederland (één in Duitsland en één in Duitsland en Noorwegen). In deze gevallen is niet vastgelegd welke personalia zij in deze andere landen hadden gebruikt. Ook was er bij binnenkomst in Nederland sprake van één EUvis-treffer: daaruit bleek dat de persoon die in Nederland als amv asiel aanvroeg enkele maanden eerder een visumaanvraag had gedaan bij de Franse autoriteiten. Bij deze gelegenheid gaf hij op meerderjarig te zijn.

De medewerkers van de BO schatten veel Vietnamese amv's in als meerderjarig; door hun gedrag en door hun uiterlijk. Ook geeft de tandarts wel eens aan dat het gebit van een persoon er volwassen uitziet (interview 1). Volgens medewerkers van de BO zijn er altijd een paar die echt minderjarig lijken te zijn. Velen geven in eerste instantie aan dat ze minderjarig zijn, maar geven aan de medewerkers van de BO toe dat ze eerder hebben gelogen. Sommigen geven aan dat zij liegen over hun leeftijd zodat zij niet opgepakt kunnen worden door de autoriteiten (interview 1; interview 7).

Hoewel een meerderjarige Eurodac-hit kan leiden tot leeftijdsaanpassing, lijkt het moeilijk om de leeftijd weer aan te passen nadat een vreemdeling als minderjarig is geregistreerd. Wanneer de amv's meerderjarig lijken (en dit soms zelf bevestigen), geeft de BO dit in veel gevallen aan Nidos en de KMar of AVIM aan. Een nieuwe leeftijdsschouw of eventueel een leeftijdsonderzoek zijn dan nodig om de leeftijd aan te kunnen passen, maar meestal kan dit niet worden geëffectueerd, onder andere omdat de amv's dan al vermist zijn.

Gebruik van leeftijd

Omdat Nederland amv's beschouwt als een kwetsbare groep, gelden er voor hen andere wetten en regels dan voor meerderjarigen. Zo hebben amv's in Nederland recht op onderdak, onderwijs, gezondheidszorg en begeleiding. Dit komt onder andere voort uit het door Nederland geratificeerde Verdrag voor de Rechten van het Kind. In het Nederlandse beleid omtrent het vaststellen van de leeftijd wordt rekening gehouden met het belang van het kind; men wil voorkomen dat een daadwerkelijk minderjarig persoon wordt aangezien voor een meerderjarige. Procedureel is daarom bepaald, dat bij twijfel over de leeftijd in de schouw, een Dublinonderzoek wordt opgestart of een

leeftijdsonderzoek wordt aangeboden. Wanneer een Dublin-onderzoek noch een medisch leeftijdsonderzoek uitsluitel geeft over de gestelde minderjarigheid, krijgt de vreemdeling het voordeel van de twijfel. In de praktijk kost het wachten op de resultaten van een Dublin- en/of een leeftijdsonderzoek tijd. De vreemdeling krijgt tot de onderzoeksresultaten bekend zijn ook het voordeel van de twijfel. Daarom is het aannemelijk dat meerderjarige Vietnamezen die opgeven minderjarig te zijn, maar bij wie na de schouw twijfel bestaat over de leeftijd, in de BO belanden omdat zij het voordeel van de twijfel krijgen.

De mensen van de MOB-groep blijken aan verschillende instanties en/of op verschillende momenten en/of in verschillende landen afwijkende leeftijden op te geven. Om meer inzicht te krijgen in de motivatie van de MOB-groep om soms een minderjarigheid en soms meerderjarigheid op te geven, zijn in tabel 4 de verschillen in de behandeling van een minder- versus een meerderjarige in kaart gebracht.

Tabel 4: Voordelen van het opgeven van een minder- of meerderjarigheid in verschillende contexten.

Leeftijd	(Vermoedelijke) strategie	Voordeel
Minderjarigheid	Minderjarige leeftijd opgeven in land van asielaanvraag	Dublin-claim geldt niet voor minderjarigen: geen kans om teruggestuurd te worden naar een ander land.
	Minderjarige leeftijd opgeven in Nederland	Minderjarige Vietnamezen worden standaard in de BO geplaatst. Dit betekent begeleiding, verzorging en op twee vaste locaties in plaats van door het hele land geplaatst worden.
	Minderjarige leeftijd opgeven bij de KMar op Schiphol, zonder asiel aan te vragen	Geen fouilleringen; geen systemenbevraging; kleine kans om in vreemdelingenbewaring (IBS) te worden geplaatst.
	Minderjarige leeftijd opgeven bij de KMar in de zeehavens in Nederland, met/zonder asiel aan te vragen	Kleinere kans om verhoord te worden; kleine kans om in vreemdelingenbewaring (IBS) te worden geplaatst.
Meerderjarigheid	Reizen per vliegtuig op een meerderjarig paspoort	Zonder begeleiding mogen vliegen: hoewel de leeftijdsgrens voor het reizen per vliegmaatschappij anders is, geldt meestal dat een minderjarige niet zonder meer onbegeleid mag reizen.
	Meerderjarige leeftijd in een ander land waar men graag wil werken of waar men asiel aan wil vragen	Het land waar je je als eerste meerderjarige meldt, blijft verantwoordelijk voor jouw asielaanvraag.
	In de BO of aan Nidos aangeven meerderjarig te zijn	Minder betuttelende/bemoeiende houding uitlokken bij de medewerkers van de BO/Nidos.

Reis

Naar aanleiding van gegevens uit de onderzoeken is in een aantal gevallen iets bekend over hun reis. Daarnaast hebben de Vietnamese amv's in diverse gehoren en/of op andere momenten verklaringen afgelegd hierover. Daarom volgt nu een beschrijving van de bevindingen. Van de vreemdelingen die op Schiphol arriveren, verschillen de reisroutes, start- en eindbestemmingen, maar er zit een aantal overeenkomsten in. Zo is de eindbestemming altijd een land waar voor hen geen of een soepele visumplicht geldt: veelal is dit een Zuid-Amerikaans land. Ook is regelmatig Rusland één van de overstappunten (interview 8). In de onderzochte literatuur wordt de vliegroute via Rusland ook onderkend (Beadle & Davison, 2019; Tan & Nguyen, 2017). De Vietnamezen die via Schiphol reizen, verklaren zelf weinig over hun reisroute. Wel geven zij aan tussen de 12 en 17 jaar oud te zijn, geen ouders noch documenten te hebben en voor de reis door iemand te zijn geholpen die zij niet kennen (interview 8).

De amv's die worden geïdentificeerd door de KMar in Rotterdam, stappen vaak in Duitsland, Frankrijk of België in de (vracht-)auto, met als bestemming het Verenigd Koninkrijk (interview 2). Dit blijkt ook uit de opsporingsinformatie. Vaak zitten minderjarige en meerderjarige Vietnamezen in één voertuig; zij worden door de KMar geregistreerd als

inklimmers. Uit opsporingsinformatie blijkt dat ze soms ook worden aangetroffen samen met vreemdelingen van andere nationaliteiten (interview 2; interview 3). Ook in het verhoor bij de KMar afdeling handhaving in Rotterdam verklaren de Vietnamezen weinig over hun reisroute en laten ze niet het achterste van hun tong zien. De verhalen die zij vertellen over hun reis zijn vergelijkbaar met verhalen van andere aangetroffen personen in vrachtwagens: ze kennen de anderen niet, ze hebben elkaar op een willekeurige, voor hen onbekende, plek ontmoet én zijn geholpen door iemand die ze ook niet kennen (interview 3).

De personen die wel iets zeggen over hun reisroute, verklaren bij opsporingsinstanties of tegen medewerkers van de BO dat zij over land zijn gereisd van Vietnam naar Rusland en/of China, via Oost-Europa (bijv. Oekraïne, Polen) en Duitsland/Frankrijk naar Nederland. Ook geven velen aan op weg te zijn naar het Verenigd Koninkrijk (interview 1; interview 7). Sommigen geven aan dat zij familie hebben in Frankrijk of België naar wie zij toe willen. Deze landroutes komen ook in de literatuur naar voren. De Vietnamese gemeenschappen in Europa fungeren hierbij zeer waarschijnlijk als hub (Beadle & Davison, 2019; Tan & Nguyen, 2017). De mogelijkheid van visum-vrije toegang vanuit de Oekraïne naar Europa bestaat sinds juni 2017, wat de migratieroute via deze weg mogelijk aantrekkelijker maakt.

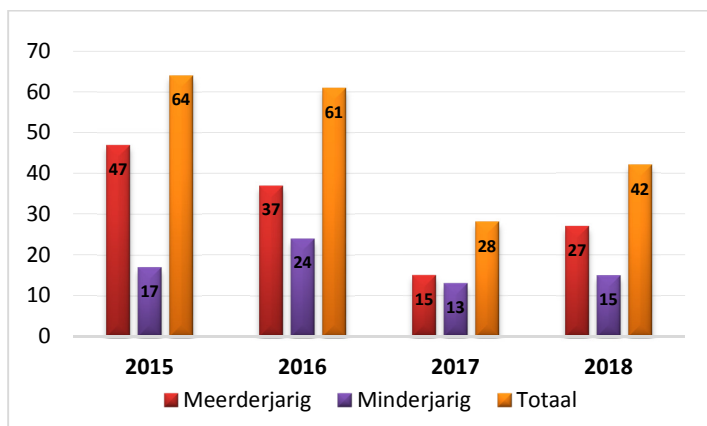
Slechts vier personen uit de MOB-groep noemden in hun verklaringen aan de politie hoeveel zij hebben moeten betalen voor de reis: één verklaarde dat het niets kostte, een andere noemde een telefoon en juwelen en twee noemden een geldbedrag: 8000 en tussen de 10.000 en 26.000 euro. Deze bedragen komen overeen met wat hierover in onderzoeken is gevonden (Beadle & Davison, 2019; Hynes, et al., 2018; Tan & Nguyen, 2017). Hoewel de verklaringen van de verschillende Vietnamese amv's over hun reisroutes soms overeenkomen, valt het ook op dat ze aan verschillende instanties (KMar, IND, politie en BO) tegenstrijdige verklaringen over hun reisroute afleggen (interview 1; interview 6; interview 7). Het kan zijn dat ze niet precies weten hoe zij zijn gekomen en daarom verschillende verklaringen afleggen, maar het zou ook kunnen zijn dat ze met opzet een bepaalde reisroute met een instantie delen, en een andere route met een andere instantie. De mogelijke motivatie of redenen van dit gedrag zijn (nog) onduidelijk.

3.3 Procedure na aantreffen

De meeste Vietnamese vreemdelingen vragen asiel aan, waarmee de asielpcedure van start gaat. Daarom zal in deze paragraaf eerst een beeld geschetst worden van het aantal asielaanvragen dat bekend is uit de APM-data, waarna kort het aantal voor de MOB-groep wordt beschreven. Als de Vietnamese amv's asiel aanvragen, worden ze naar het aanmeldcentrum in Ter Apel gebracht. De werking van dit transport wordt daarom in paragraaf 3.3.2 besproken. Vervolgens worden de procedure in het aanmeldcentrum en de vervolgpcedure besproken, inclusief enkele bevindingen.

3.3.1 Asiel

Uit de informatie van de APM blijkt dat 195 Vietnamezen een eerste asielaanvraag hebben ingediend in Nederland in de periode 2015 tot en met 2018. Hiervan staan er 126 als meerderjarige asielzoeker geregistreerd en 69 als minderjarig. In grafiek 1 staan de aantallen per jaar weergegeven. Uit het bestand is niet af te leiden of het gaat om amv's of niet-amvs aangezien hier ook minderjarigen bij kunnen zitten die begeleid reisden.

Grafiek 1: Aantal 1^easielaanvragen Vietnamezen periode 2015 tot en met 2018 (bron: APM)

Uit IND gegevens van 73 personen uit de MOB-groep blijkt dat de meeste Vietnamese vreemdelingen asiel aanvragen, slechts tien niet. Van degenen die asiel aanvroegen, is 97% al vertrokken vóór de benodigde informatie voor een inhoudelijke beslissing kon worden verzameld. In geen enkel geval is een verblijfsvergunning verleend.

3.3.2 Transport

Na identificatie door de KMar en het koppelen van een medewerker van Nidos worden de Vietnamese vreemdelingen binnen kantooruren direct naar het aanmeldcentrum in Ter Apel gestuurd. Buiten deze openingstijden verblijven de vreemdelingen eerst op een speciale amv-opvanglocatie in Ter Apel (interview 13). In de periodes dat Vietnamese amv's direct in de BO worden geplaatst, worden ze als logé naar de BO Noord gebracht (interview 1; interview 13). Ze krijgen (na de fouilleringen van de KMar bij het aantreffen), voor vertrek naar Ter Apel/BO hun bezittingen terug (interview 1; interview 3; interview 7; interview 11).

Welke instantie het vervoer organiseert, verschilt per situatie. Wanneer de IND of de KMar het vervoer regelen, huren zij een taxi in via het KOCV (interview 8). Echter, op het moment dat een Vietnamese amv op Schiphol geen asiel aanvraagt, regelt Nidos het vervoer. Wanneer de KMar ze in de havens aantreft, regelt die via het KOCV of regelt Nidos het transport (interview 3; interview 6). Kortom: er is niet altijd één partner verantwoordelijk voor het transport van de vreemdelingen, maar het wordt per casus bepaald wie het vervoer organiseert. Het transport wordt in principe altijd uitgevoerd door een burgertaxi (interview 1; interview 3; interview 6; interview 7). Dit betekent dat de chauffeur niet op de hoogte is van wie hij/zij vervoert en ook niet dat er een kans is dat de passagiers onderweg verdwijnen. Mocht de chauffeur wel van de situatie afweten en hierop willen anticiperen, dan heeft hij geen mandaat om de vreemdelingen tegen te houden.

3.3.3 Aanmeldcentrum

De amv's worden vervolgens naar het aanmeldcentrum in Ter Apel gebracht voor de intake, die één tot drie dagen duurt. Hier werken de IND, politie (AVIM) en KMar samen bij de registratie en identificatie van asielzoekers en de afhandeling van hun aanvragen. De basisgegevens worden hier geregistreerd, de bagage wordt gecontroleerd en telefoons en andere apparaten krijgen een quick scan. Ook wordt er gecontroleerd op mogelijk eerdere registraties van vingerafdrukken en vindt er een aanmeldgehoor plaats. Tijdens dit gehoor stelt de IND geen vragen over de redenen van de vlucht naar Nederland. Het zogenoemde asielrelaas komt later in de procedure aan bod (Nijboer & Gastel, 2018). Eventueel aanwezige reis-, verblijfs- en identiteitsdocumenten worden op authenticiteit gecontroleerd (interview 14). Er vindt een leeftijdsschouw plaats en bij twijfel kan een leeftijdsonderzoek worden aangeboden. Sommige delen van het proces vinden in een aantal gevallen al eerder plaats, zoals bij aankomst op Schiphol als men asiel aanvraagt (interview 8; interview 10; interview 12).

3.3.4 Vervolg van de procedure

Na het aanmeldgehoor volgt een rust- en voorbereidingstijd van tenminste 6 dagen, waarna een eerste gehoor en een nader gehoor volgen. Op basis van deze gehoren wordt een beslissing genomen op de aanvraag van asielzoeker. Uit de IND- gegevens bleek dat slechts eenmaal een Vietnamese uit de MOB-groep pas vertrok na het nader gehoor. Anderen vertrokken (al dan niet na het intrekken van hun asielaanvraag) op verschillende momenten in de procedure, maar soms al voor het aanmeldgehoor.

3.4 De beschermde opvang

Zodra de amv's in de asielpcedure zitten, wordt gekeken waar ze opgevangen zullen worden. Dit kan de BO zijn, maar er zijn ook andere opties. Daarom wordt de procedure, waarin wordt bepaald hoe de amv wordt opgevangen, allereerst uitgelegd. Ook worden kort de overlegvormen beschreven die er zijn voor de BO met de ketenpartners. Daarna wordt met cijfers inzichtelijk gemaakt hoe de plaatsing in de onderzoeksperiode uitwerkte. Vervolgens wordt toegelicht hoe de opvang bij de BO start en welke stappen er daarin plaatsvinden. Dit gedeelte eindigt met bevindingen van BO medewerkers over deze groep Vietnamese amv's.

3.4.1 Procedure opvangvorm en -plaats

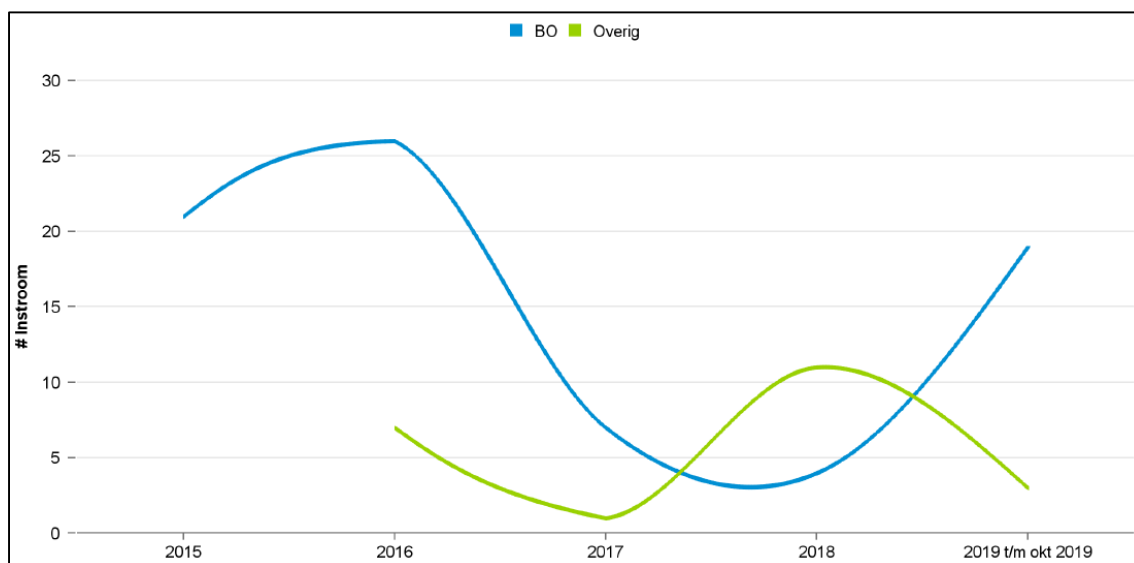
Zoals beschreven in paragraaf 3.3.3, duurt de intake in Ter Apel één tot drie dagen. In deze periode beslist een medewerker van Nidos welke opvangvorm het meest passend is voor de amv; dit wordt plaatsen 'op basis van indicatie' genoemd. De eerste optie is plaatsing op een Proces Opvang Locatie (POL) bij het COA, die zich bevindt op het terrein van een regulier AZC. Ook kan een amv geplaatst worden in Opvang en Wonen in Gezinsverband

(OWG) via Nidos. In dat geval stroomt de amv direct door naar een opvanggezin en doorloopt van daaruit de asielpcedure. De derde optie komt in beeld als er vermoedens zijn dat de amv (potentieel) slachtoffer is van mensenhandel of eerwraak. Risicogroepen worden op zorgindicatie geplaatst in de BO, waar zij door het COA georganiseerde intensieve en persoonlijke begeleiding krijgen. De zorgindicatie wordt voortdurend intern door Nidos afgewogen en wordt mede bepaald door het netwerk en ketenpartners. Als wordt verwacht dat een Vietnamese amv de opvang vroegtijdig zal verlaten, kan Nidos tenslotte bij de rechter vragen om een machtiging voor gesloten opvang jeugdzorg. Een dergelijke machtiging is bij enkele amv's aangevraagd en voor een beperkte termijn verkregen. De amv's zijn uiteindelijk toch vermist geraakt (interview 6).

Tot halverwege 2016 plaatste Nidos de Vietnamese amv's standaard in de BO, omdat zij vanuit de opvanglocaties in Ter Apel al verdwenen. Het 'standaard' plaatsen betekent dat de amv's op basis van hun nationaliteit in de BO worden geplaatst. De intake duurt in dit geval maximaal één dag. Dit veranderde nadat in het onderzoek Pasadena werd geconcludeerd dat de vreemdelingen waarschijnlijk meerderjarig waren, omdat zij gedocumenteerd als meerderjarige hadden gereisd. In overleg met een gedragswetenschapper, de juridische afdeling, de directie en het management van Nidos is toen afgesproken om te plaatsen op basis van indicatie, net als andere doelgroepen. De intakeperiode is daarbij ook niet meer versneld doorlopen. Toch is eind 2018 in hetzelfde gremium (op basis van signalen vanuit het netwerk en ketenpartners) besloten om de Vietnamese amv's opnieuw standaard in de BO te plaatsen⁴. Nidos bepaalt in overleg met de BO's op welke BO-locatie de vreemdelingen worden geplaatst. Wanneer een vreemdeling in de BO wordt geplaatst, neemt Nidos contact op met de plaatsingscommissie van het COA. Die commissie bepaalt samen met jeugdzorgorganisaties Jade en Xonar waar de vreemdeling het beste geplaatst kan worden, afhankelijk van bezetting, bescherming en groepsdynamiek⁴.

3.4.2 Cijfers COA en Nidos

In onderstaande grafiek staan de cijfers van het COA over de plaatsing van Vietnamese amv's. Hieruit blijkt dat de amv's in eerste instantie nagenoeg allemaal in de BO werden geplaatst. In 2017, nadat besloten is om Vietnamese amv's pas na individuele indicatie in de BO te plaatsen, is zichtbaar dat ze niet allemaal in de BO zijn geplaatst. Ze zijn (in eerste instantie) in reguliere amv-opvang geplaatst of al vermist geraakt voor er over vervolgopting besloten was. Het is helaas niet mogelijk gebleken om de persoonsgegevens die de COA en Nidos hebben te vergelijken met de MOB-groep. Daarom is niet vast te stellen of dit om dezelfde personen gaat; wie een voogd toegewezen heeft gekregen, wie op indicatie is geplaatst of mogelijk nog geïndiceerd zou worden. Het is mogelijk dat Vietnamese amv's na indicatiestelling in de BO terecht zou komen, maar voor die tijd al vermist zijn geraakt. Het beleid om de Vietnamese amv's weer standaard in de BO te plaatsen kwam namelijk onder andere voort uit het feit dat Vietnamese amv's al vanuit de opvang in Ter Apel vermist raakten.

Grafiek 2: De instroom Vietnamese amv's die in de BO of op overige wijze zijn geplaatst. Deze data zijn onder voorbehoud van registratie- en/of mutatiefouten. (bron: COA)

⁴ mailcontact Nidos d.d. 06-11-2019

In tabel 5 is de instroom van Vietnamese amv's weergegeven bij het COA en Nidos. De MOB-groep die vanuit de APM- en BVH- data is gevormd (n=78), is groter dan de totale instroom bij beide zorgpartners (COA: n=77; Nidos n=66). Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat een deel van de MOB-groep in 2014 is ingestroomd en in 2015 vermist is geraakt. Die vreemdelingen zitten niet in deze instroomdata. Een andere verklaring kan zijn dat personen verdwijnen nog voor aankomst in de BO en nog voordat zij een voogd toegewezen hebben gekregen. Deze personen staan wel in de APM bestanden en/of BVH registraties, maar zijn nog niet geregistreerd bij de zorgpartners. Opvallend is dat de grootste afwijking in aantallen instroom tussen COA en Nidos, 2016 en 2018, samenvalt met de periode dat een Vietnamese amv pas na individuele indicatie in de BO werd geplaatst. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de vreemdelingen al verdwijnen vanuit de amv-opvanglocatie nog voordat zij een voogd toegewezen hebben gekregen.

Tabel 5: de aantallen instroom van Vietnamese amv's van COA en Nidos. Data zijn onder voorbehoud van registratie- en/of mutatiefouten.

Instroom	2015	2016	2017	2018	Totaal
COA	21	33	8	15	77
Nidos	24	26	9	7	66

3.4.3 Werkwijze BO

Er is voor de BO een speciale methodiek ontwikkeld om het voornaamste doel te bereiken, te weten het tegengaan van de verdwijning van minderjarigen (Inspectie Jeugdzorg & Inspectie VenJ, 2017). In deze methodiek wordt gewerkt met drie opeenvolgende fases, waarin per fase de vrijheden toenemen. Bij binnenkomst komen de amv's in de wenfase: hierbij mag de vreemdeling niet alleen worden gelaten. Bij de meesten duurt dit ongeveer drie maanden; in de volgende fase mogen de amv's alleen naar buiten. Omdat er bij Vietnamese amv's een zeer grote kans is dat zij verdwijnen, blijven ze langer dan gemiddeld in de wenfase (interview 1; interview 7).

Tijdens het intakegesprek legt een medewerker het fasesysteem en het doel van de BO uit. Ook krijgen de amv's een Vietnamese gesproken film te zien met informatie over en hulp voor slachtoffers van mensenhandel en/of -smokkel. Daarnaast worden in dit gesprek de huisregels toegelicht: de amv's mogen geen mobiele telefoons gebruiken, mogen niet zonder toezicht op het internet en mogen alleen onder begeleiding naar buiten (interview 1; interview 7).

Aan de amv's wordt gevraagd om hun spullen af te geven. Omdat de medewerkers geen mandaat hebben om te fouilleren, is dit op vrijwillige basis. De Vietnamese amv's leveren over het algemeen een paar honderd euro/dollar in en een (paar) simpele pre-paid telefoon(s). Soms geven ze medicijnen af: paracetamol, maagtabletjes en/of antibioticumkuren. De medewerkers vermoeden dat ze niet alles inleveren en nog een telefoon tot hun beschikking hebben: soms betrapten ze de amv op het bezit, maar ook uit de opsporingsonderzoeken blijkt dat de Vietnamese amv's in de BO een telefoon gebruikten. Het lijkt dus zeer onwaarschijnlijk dat ze tijdens de intake al hun spullen inleveren. De BO houdt hun geld in beheer (interview 1; interview 7).

3.4.4 Kenmerken/gedrag Vietnamese amv's

De kenmerken en het gedrag van de Vietnamese amvs geven een beeld van wat voor soort personen dit zijn, hun motivatie en doelen en de mogelijke georganiseerdheid van hun verblijf en verdwijning. Daarom zijn hieronder de ervaringen van de medewerkers van de BO met deze groep beschreven. De Vietnamese amv's zijn vriendelijk, meewerkend en er is geen sprake van agressie of weigering. In tegenstelling tot vreemdelingen van andere nationaliteiten in de BO, lijken ze weinig last van (psychische) klachten te hebben. De meesten willen niet bellen met hun familie en geven aan geen ouders te hebben. Wel slapen ze soms met hun kleren en schoenen aan (interview 1; interview 7).

Ze doen zich soms dommer voor dan ze zijn; zo verbergen zij bijvoorbeeld dat ze Engelse woorden kennen. Ook verbergen ze soms hun tatoeages, wellicht omdat tatoeages mogelijk iets vertellen over de gang/criminele groep waar de Vietnamese bij zit (interview 1). Ook maken de Vietnamese amv's een mondaine indruk: ze weten vaak veel over computers en over andere landen. De meesten lijken uit een relatief welvarend en stads milieu te komen. Dit blijkt uit het feit dat ze veelal hun school afgemaakt hebben en redelijk dure horloges en kleding dragen (interview 1; interview 7).

Sommige Vietnamese amv's zijn schuw, doen het goed op school en willen graag Nederlands leren. Anderen zijn communicatiever en treden op de voorgrond. Vermoedelijk nemen deze laatsten ook het voortouw in de organisatie van de verdwijningen.

Veel amv's vragen bij aankomst aan de medewerkers of ze naar school gaan en waar de school is. De medewerkers denken dat ze dit vragen om te bepalen op welke opvanglocatie ze zitten. Ook tekenen sommigen bij binnenkomst de plattegrond over. Bovendien lijken veel Vietnamezen bij aankomst meteen te ontspannen alsof zij weten dat zij op een plek komen waar zij verzorgd en begeleid zullen worden, terwijl andere doelgroepen veelal gespannen aankomen in de BO (interview 1; interview 7).

Soms reageren de Vietnamese bewoners blij als er een nieuwe Vietnamees binnenkomt en wordt er enthousiast gegroet. Hieruit concludeert de begeleiding van de BO dat er sprake is van elkaar kennen en/of herkennen. Soms wordt er ook afwachtend of onrustig gereageerd (interview1; interview7).

Overlegvormen: KOBO en MDT

Omdat de bewoners van de BO een kwetsbare groep vormen, zijn er twee overlegvormen waaraan diverse ketenpartners deelnemen. Hierin stemmen ze met elkaar af wat nodig is om deze groep zo goed mogelijk te beschermen.

Eens per kwartaal is er een Ketenoverleg Beschermd opvang (KOBO). De ketenpartners die deelnemen aan dit overleg zijn: COA, Jade of Xonar, Comensha, DT&V, Nidos, ACTA en medewerkers van de BO Zuid en Noord, IND, Raad voor Rechtsbijstand, advocatuur, AVIM, IOM, EMM. Er wordt vooral gesproken over trends, ontwikkelingen en beleid bij de diverse ketenpartners. Zo worden hier ook signalen van mensenhandel en de verdwijning van Vietnamese vreemdelingen uit de BO besproken.

Tijdens het zes-wekelijks Multidisciplinair team (MDT) wordt meer op individueel niveau besproken wat er nodig is om de amv's te beschermen. Alle bewoners van de BO's worden hier besproken. Deelnemers zijn de regiomanager van Nidos als voorzitter, gedragswetenschappers van Jade of Xonar, gedragswetenschappers van Nidos, een medewerker van het Team Mensenhandel en Mensensmokkel van AVIM, een jeugdbeschermer van Nidos en mentoren van Jade of Xonar.

3.5 Vermissingen / uitstroom

Allereerst zal een kwantitatief beeld geschetst worden van de (geregistreerde) uitstroom van Vietnamese vreemdelingen. Voor dit beeld is zowel gebruik gemaakt van data van de APM, als van informatie uit het politiesysteem BVH. Vervolgens wordt de procedure bij de BO in geval van een vermissing geschetst. Hierna wordt meer kwalitatief ingegaan op de omstandigheden en bijzonderheden rondom de vermissingen. Hierbij worden eerst de signalen voorafgaand aan de vermissing geschetst, waarna de bevindingen over de daadwerkelijke vermissing volgt. Hierin wordt ook beschreven wat de BO tot nu toe gedaan heeft om de vermissingen tegen te gaan en de spagaat waarin de BO zich bevindt.

3.5.1 Uitstroom geregistreerde Vietnamese vreemdelingen (APM)

In dit onderdeel is inzichtelijk gemaakt wat het totaalbeeld van het aantal uitgestroomde Vietnamese vreemdelingen is en hoeveel daarvan in verhouding amv's zijn. Volgens de gegevens van de APM zijn 147 Vietnamese vreemdelingen geregistreerd als uitgestroomd in de periode 2015 tot en met 2018. Het gaat hierbij om 47 vrouwen en 100 mannen, zie tabel 3 voor het verloop in jaren.

Tabel 6: Uitgestroomde Vietnamese vreemdelingen (bron: APM)

	2015	2016	2017	2018	Totaal
amv	17	30	13	15	75
Mannelijk	8	22	9	9	48
Vrouwelijk	9	8	4	6	27
niet amv	21	15	22	14	72
Mannelijk	15	14	9	14	52
Vrouwelijk	6	1	13		20
Totaal	38	45	35	29	147

Uit het APM-bestand blijkt dat zes personen vaker uitgestroomd zijn. Eén persoon staat driemaal geregistreerd als uitgestroomd, vijf andere personen tweemaal. Hierdoor komt het aantal unieke uitgestroomde Vietnamese personen in de periode 2015 tot en met 2018 uit op 140, waarvan 74 amv's.

Daarna is het relevant om te weten wat de redenen van uitstroom zijn, of men met onbekende bestemming is verdwenen of bijvoorbeeld is teruggekeerd en hoe vaak deze redenen voorkomen. Van de 140 personen zijn er 132 met onbekende bestemming (MOB) uitgestroomd, zoals te zien is in tabel 4. Bij de andere acht personen staat: geen recht op opvang vanuit POL (2x), naar aanmeldcentrum (1x), uitstroom naar B9-opvang (3x) en zelfstandige terugkeer (2x). Van de 74 amv's zijn er 72 met onbekende bestemming uitgestroomd (97%).

Tabel 7: Reden van uitstroom van Vietnamese vreemdelingen (bron: APM)

	MOB	Vertrek anders	Totaal
amv	72	2	74
Mannelijk	46	1	47
Vrouwelijk	26	1	27
niet amv	60	6	66
Mannelijk	41	5	46
Vrouwelijk	19	1	20
Totaal	132	8	140

3.5.2 Vermissingen in BVH

Om na te gaan of bovenstaand beeld compleet is, is ook in het politiesysteem BVH gezocht op geregistreerde vermissingen van Vietnamese personen in de periode 2015 tot en met 2018. Hierbij zijn enkel de registraties geselecteerd die verband houden met de scope van het onderzoek, te weten de recent ingereisd (minderjarige) en vermiste Vietnamese vreemdelingen. In de periode 2015 tot en met 2018 zijn in totaal 39 (unieke) incidenten geregistreerd waarbij sprake is van vermissing van één of meer Vietnamese vreemdelingen uit de BO's. In 18 van de 39 incidenten betrof het een vermissing van één persoon, bij 11 incidenten werden twee personen tegelijk vermist. In de overige 10 gevallen betrof het een vermissing van drie personen of meer. Bij één incident betrof het een vermissing van zes minderjarige Vietnamezen tegelijk. Kijkend naar het verloop zien we 13 vermissingsincidenten in 2015, 13 in 2016, 8 incidenten in 2017 en 5 vermissingsincidenten in 2018. In totaal komen er 80 vermiste Vietnamezen voor in de 39 vermissingsincidenten, zie tabel 6 voor het verloop in jaren.

Tabel 8: Aantal vermissingsincidenten Vietnamezen en aantal vermiste personen (bron: BVH)

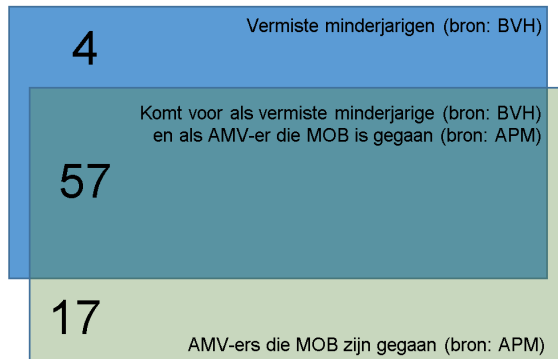
	2015	2016	2017	2018	Totaal
Vermissingsincidenten	13	13	8	5	39
Aantal vermiste personen	26	36	12	6	80

Van deze 80 vermiste Vietnamezen blijken 14 personen meerdere malen vermist te zijn. 13 personen komen tweemaal en één persoon komt driemaal voor in een vermissingsregistratie. Deze personen zijn na hun vermissing opnieuw aangetroffen en wederom ondergebracht in de BO, waarna ze opnieuw verdwijnen. Dit betekent dat er in de 39 vermissingsregistraties 65 unieke Vietnamese personen voorkomen. Hiervan zijn er 61 als minderjarig geregistreerd.

Vergelijking APM data uitstroom met BVH-data vermissingen: de MOB-groep

Om na te gaan of de BVH-data aanvullingen biedt, is op basis van vreemdelingsnummer onderzocht in hoeverre de personen, die voorkomen in de BVH-registraties vermissingen van de politie, ook voorkomen in de data van de APM over de uitstroom uit Nederland. Van de 65 personen die in de politiesystemen als vermist geregistreerd staan, komen er 60 eveneens voor in het uitstroombestand van de APM. 5 personen komen niet voor in het uitstroombestand van de APM, maar wel in een vermissingsregistratie bij de politie.

Uit de vergelijking tussen de vermiste minderjarige Vietnamezen uit BVH en de vertrokken amv's in het uitstroombestand van de APM blijkt dat van de 61 als minderjarig geregistreerde vermiste Vietnamezen uit BVH er 57 voorkomen in het uitstroombestand van de APM. Hiervan zijn er bij de APM 55 als amv geregistreerd en twee als niet-amv. Andersom zijn 17 van de 72 amv's die als MOB staan geregistreerd in het APM-uitstroombestand niet in vermissingsregistraties van de politie gevonden. Samen gevoegd leidt dit tot 78 unieke personen die óf als minderjarige voorkomen in de vermissingsregistraties van de politie en/óf als amv in de APM-data als MOB geregistreerd staan.

Figuur 2: Overlap vermissingen minderjarigen (BVH) en amv's die MOB zijn gegaan (APM)

3.5.3 Tussentijds aantreffen na vermissing

Zoals eerder beschreven zijn in BVH 14 personen vaker als vermist opgegeven. Dit houdt in dat ze vanuit de BO vermist zijn en later weer zijn aangetroffen. Vervolgens zijn ze opnieuw in de BO ondergebracht, om hierna definitief te verdwijnen. Gebleken is dat acht personen vrij snel aangetroffen werden in de directe omgeving van de BO. Vier personen werden na vermist te zijn vanuit de opvang drie dagen later aangetroffen in een bestelbus richting Rotterdam (samen met andere vreemdelingen) op inreis in Nederland vanuit België. Eén persoon werd vier maanden na vermissing aangetroffen samen met andere vreemdelingen in een bestelbus tijdens uitreiscontrole in Hoek van Holland. Ook werd één persoon een half jaar na vermist te zijn in Frankrijk aangetroffen en vervolgens weer naar de BO in Nederland gebracht.

Voorbeeld meerdere keren vermist

Eén persoon komt voor in drie vermissingsincidenten, maar is uiteindelijk na het laatste incident niet meer aangetroffen. Het betreft één van de Vietnamezen die na drie dagen in een bestelbus is aangetroffen op inreis in Nederland. Nadat hij opnieuw in BO geplaatst is, wordt hij een aantal maanden later voor een tweede maal als vermist opgegeven. Vervolgens wordt hij drie maanden later aangetroffen in België en voor de derde keer in de BO in Nederland ondergebracht. Na deze laatste plaatsing is hij na een maand wederom als vermist opgegeven. Na deze derde vermissing is hij niet meer aangetroffen.

3.5.3 Protocol bij vermissing

Om te weten wat er zou moeten gebeuren en wat er daadwerkelijk is gedaan op het moment van vermissing van een Vietnamese amv, wordt hieronder het protocol besproken en de actiepunten vanuit de diverse partijen. Hierbij is gelijk omschreven hoe dit in de praktijk werkt.

De BO is een besloten, maar niet gesloten, opvang. De bewoners kunnen dus in principe vertrekken zonder dat de medewerkers van de BO ze kunnen tegenhouden. Wanneer een amv probeert weg te lopen of de opvang vroegtijdig wil verlaten, proberen de medewerkers de amv te overtuigen om te blijven en het gedrag van deze amv wordt nauwlettend gevolgd (interview 1; interview 7). Als een amv toch voortijdig uit de BO verdwijnt, worden meteen de politie en Nidos geïnformeerd. Als de amv niet wordt aangetroffen, doet de voogd (Nidos) aangifte van vermissing⁵. Indien de politie een melding van vermissing binnen krijgt, wordt deze afgehandeld conform de landelijke werkinstructie vermiste personen. Deze werkinstructie is van toepassing bij alle vermissingen, ongeacht

⁵ Aangangsel Handelingen II 2018/19, 611

nationaliteit. In de werkinstructie wordt onderscheid gemaakt tussen vermissing van volwassenen en van minderjarigen. In het geval van een vermiste vreemdeling wint de basispolitiezorg informatie in bij de AVIM. Over de wijze waarop de melding van een vermissing van een minderjarige vreemdeling wordt gedaan, zijn afspraken gemaakt met Nidos, zodat dit gelijk is aan de melding vermissingen van minderjarigen uit instellingen⁶. Het amv-vermissingsprotocol wordt tijdens het schrijven van dit rapport geactualiseerd⁷. In een onderzoek naar het landelijk beleid versus de lokale praktijk omtrent terugkeer en MOB bij alleenstaande minderjarige vreemdelingen is een tijd terug geconcludeerd dat het 'Protocol Vermissing Ama', dat in 2003 is opgesteld, in de praktijk slechts gedeeltelijk wordt gevolgd (Kromhout e.a., 2006).

Volgens protocol is de aangifte van de vermissing bij de politie de verantwoordelijkheid van Nidos. De politie signaleert de amv als vermist. Er zijn twee soorten meldingen mogelijk, waarbij een individuele afweging wordt gemaakt:

- i) een urgente vermissing, waarbij een verzoek tot Opsporen, Aanhouden en Terugsturen (OAT) wordt opgemaakt. Een dergelijke melding wordt gedaan als het om jonge of kwetsbare amv's gaat;
- ii) een overige vermissing. Deze melding zorgt ervoor dat de politie wordt geïnformeerd zodra een amv ergens wordt gesignaleerd. Dit type melding wordt bijvoorbeeld gedaan als een minderjarige zeventien en een half jaar oud en zelfredzaam is (Kromhout e.a., 2006).

Uit de praktijk blijkt dat de BO bij een vermissing een inschatting maakt op basis van de fase waarin de persoon zit, eerder vertoond gedrag en de staat/situatie waarin de persoon is weggelopen. Als de amv nog in de wenfase zit wordt direct een OAT verzoek uitgezet. Wanneer een persoon in een latere fase zit (woon- of vertrekfase), kan hij/zij zonder begeleiding de BO verlaten. In deze fases wordt een OAT verzoek uitgezet zodra de medewerkers van de BO constateren dat de persoon niet op het afgesproken tijdstip terug is en er vermoedens van verdwijning zijn. Daarnaast belt de BO, nadat zij het OAT verzoek heeft verstuurd, de politie om urgentie te benadrukken⁸.

Zodra een vermissing binnenkomt bij de politie bepaalt de operationeel commandant of het om een urgente of overige vermissing gaat. Bij een urgente vermissing is de recherche en niet het basisteam verantwoordelijk voor de regie over en coördinatie van het verdere onderzoek.

In de eenheid Noord-Nederland is een vermissing urgent als het een onrustwekkend karakter heeft en onmiddellijke actie vereist die gericht is op het vinden van de vermiste persoon. Voorwaarden bij een urgente vermissing zijn;

- i) aanwijzingen dat de vermiste in gevaar is,
- ii) aanwijzingen dat de vermiste slachtoffer is van een misdrijf,
- iii) aanwijzingen dat de veiligheid van de vermiste persoon, anderen of de samenleving in gevaar is.

Er is sprake van een overige vermissing als er geen directe aanwijzingen van bedreiging, gevaar of risico bestaan, als het om een bewuste verdwijning gaat en/of als er geen sprake is van een urgente vermissing. Omdat het soms op basis van de verstrekte of verkregen informatie lijkt dat de Vietnamese amv bewust verdwijnt uit de BO, wordt het categoriseren bemoeilijkt⁹.

Bij de bepaling van de inzet, spelen de beschikbare capaciteit ten tijde van de melding en prioritering van meldingen een rol. Het komt voor dat er bij gebrek aan voldoende aanknopingspunten en door ondercapaciteit geen verder onderzoek wordt gedaan, waardoor het bij het registreren van de vermissing blijft¹⁰ (interview5).

Plaatsing in de BO, waarbij minderjarigheid en kwetsbaarheid voor mensenhandel en/of mensensmokkel plaatsingscriteria zijn, betekent bij meldingen van vermiste Vietnamezen niet dat de politie vanzelfsprekend urgentie aan de vermissing toekent. Binnenkort wordt een hernieuwd en herijkt landelijk handelingskader van kracht, wat naar verwachting in de loop van 2020 geïmplementeerd zal worden in alle politie eenheden. In het handelingskader worden alle rollen, taken en verantwoordelijkheden in relatie tot onderzoeken naar vermiste personen duidelijk beschreven. In aanvulling daarop zullen ook de verdere werkinstructies bijgesteld worden⁹.

⁶ *Aanhangsel Handelingen II* 2018/19, 3324

⁷ *Handelingen II* 2019/2020, 19 637, nr 2529, p. 57

⁸ Mailcontact BO d.d. 10-10-2019

⁹ Mailcontact specialist vermiste personen Eenheid Noord-Nederland d.d. 19-11-2019

¹⁰ Mailcontact AVIM Eenheid Limburg d.d. 14-11-2019

3.5.4 Inhoudelijke bevindingen rondom de vermissing

Signalen voorafgaand aan verdwijning

Om vroegtijdig op een vermissing in te kunnen spelen, is het goed om te weten wat de mogelijke signalen voorafgaand aan de verdwijning zijn. Daarom is hier beschreven welke signalen de medewerkers van BO's hebben aangegeven. Zodra een vertrek aanstaande is, is er onrust voelbaar in de BO. De begeleiders merken dit doordat sommige amv's constant met hun jassen en schoenen aan rondlopen en slapen. Ook zijn ze veel aan het observeren en blijven ze bij de deuren en ramen hangen. Vaak kleden ze zich anders en veranderen ze hun haardracht. Tevens vragen de amv's soms naar het weerbericht en de exacte naam van de locatie waar ze zijn. Daarnaast vragen ze om hun geld en willen ze op Facebook, wat niet toegestaan is. Een Vietnamese jongen verklaarde aan de medewerkers van de BO dat alle communicatie met 'de mensen die het regelen' via Facebook gaat: via een post op een openbaar profiel wordt aangegeven wanneer de amv moeten vertrekken. Vroeger ging het via een online internet game, maar dat spel heeft de BO geblokkeerd (interview 7).

In de periode 2015/ 2016 werden veel zwaantjes, bootjes en kraanvogels gevouwen voor vertrek. De medewerkers geven aan dat dit in de Vietnamese cultuur een teken van afscheid, een teken van goed geluk voor de toekomst en een soort dankbetuiging is. Een enkele keer nemen medewerkers van de BO verdachte dingen waar, zoals onbekende auto's die voor het gebouw staan te wachten of gesloopte kozijnen. Dit melden ze volgens eerder genoemd protocol bij de wijkagent (interview 1; interview 7).

Voorbeeld van signalen

Voorafgaand aan de verdwijning van zes Vietnamezen in augustus 2019 leek er een spontaan overleg te zijn geweest tussen de jongens en meisjes op het gezamenlijke sportveld van de BO, waarbij de medewerkers goed in de gaten werden gehouden. De opvang is gendergescheiden, dus vermoedelijk is een potje basketballen als excuus gebruikt om gezamenlijk hun aanstaande verdwijning af te stemmen. Hierna werden handgebaren (vliegende vleugels) naar elkaar gemaakt, waarmee de amv's mogelijk naar elkaar aangaven dat ze vertrekken.

Vermissing

In dit gedeelte wordt een beeld gegeven over de termijn waarbinnen de Vietnamese amv's verdwijnen en welke indicatoren er zijn bij de vermissing. Uit de registraties van de politie over de vermissingen blijkt dat de helft vermist raakt binnen twee weken na plaatsing in de BO. Nagenoeg allemaal worden ze binnen een half jaar als vermist opgegeven. In tabel 9 staat weergegeven binnen welke termijn de vermissingen plaats vinden.

Tabel 9: Termijn waarbinnen personen vermist worden na in de opvang te zijn geplaatst (bron: BVH)

	<2wkn	2wkn<1mnd	1mnd<2mnd	2mnd<6mnd	>6mnd	Onbekend	Totaal
Minderjarig	38	9	13	9	6	1	76
Meerderjarig	2	2	0	0	0	0	4
Totaal	40	11	13	9	6	1	80

De medewerkers van de BO hebben het vermoeden dat de amv's soms specifiek op andere Vietnamese amv's wachten voordat ze vertrekken. Zo kan het volgens medewerkers lijken alsof de Vietnamezen altijd vrijwillig vertrekken, terwijl zij bij sommigen amv's het sterke vermoeden hebben dat zij onder druk van anderen vertrekken: druk van andere amv's in de BO en/of druk van mensenhandelaren en/of mensensmokkelaren. Dit vermoeden is gebaseerd op individuele gedragsanalyses, sociale interactieobservaties en op een onderbuikgevoel. Soms vertrekken de amv's op blote voeten en zonder jas, wat kan duiden op spoed. Meestal vertrekken de amv's in groepen, jongens en meisjes samen (interview 1; interview 7).

Er lijkt in de BO een soort opvolgpatroon te bestaan. Het patroon is dat er een groep binnenkomt, waarvan er een paar weg gaan (interview 1; interview 6; interview 7). De overblijvers blijven tot er weer een nieuwe groep komt en dat proces herhaalt zich. Opvallend is dat de amv's vaak buiten kantoorijden MOB gaan, wanneer de bezetting bij ketenpartners dun is (interview 1). Uit de BO Noord lopen ze vaker 's nachts weg, waarbij ze met (zelfgemaakt) gereedschap ramen en deuren forceren. Ook gebruiken ze lakens en sjaals als 'ladder' om uit wc-ramen naar

beneden te klimmen of verstoppen ze zich in de woonkamer om alarmen en camera's bij de reguliere uitgangen te omzeilen. In de BO Zuid verdwijnen ze meestal aan het begin van de avond. Ze lopen hier zelfs weg terwijl de medewerkers van de BO dichtbij zijn. Mogelijk heeft de ligging van de BO invloed op de wijze en tijdstip van vertrekken (interview 7). Bij vertrek laten de amv's veel bezittingen achter, waaronder kleren, tassen en koffers. Op de kamers laten ze soms briefjes liggen met Engelse teksten, excuusbrieven aan familie, tickets van boten (Stena Line), treinen en bussen (Interliner). Het geld en de medicatie die bij de begeleiders van de BO in beheer was, blijft ook achter (interview 1; interview 7).

Meestal vertrekken de amv's al snel na aankomst in de BO (tabel 9). Het is echter ook voorgekomen dat het moment van vertrek pas later was. Een aantal Vietnamezen heeft wél geïnvesteerd in het leren van de Nederlandse taal en deelgenomen aan het programma dat de BO aanbiedt. De exacte reden voor (het moment) van hun vertrek is niet aan te tonen, maar de aanleiding zou in deze gevallen een negatief asielbesluit of de binnenkomst van een nieuwe Vietnamees kunnen zijn. Medewerkers van de BO geven aan te vermoeden dat een enkeling onder druk vertrekt, in tegenstelling tot de meeste Vietnamezen die zelf weg lijken te willen (interview 1; interview 7).

Maatregelen

Om de verdwijningen tegen te gaan, hebben beide opvanglocaties al veel verschillende maatregelen genomen en uitgetoetst. Zo hebben medewerkers vaak- in plaats van slaapdiensten gedraaid, zijn de ramen extra beveiligd, was er een aparte school voor Vietnamezen en is een Vietnamese medewerker ingezet. Deze maatregelen zorgden niet voor een structurele oplossing: nog steeds verdwijnen alle Vietnamese vreemdelingen die in de BO worden opgevangen (interview 1).

Toetsingen kwaliteit van de BO

In januari 2016 verscheen een gezamenlijk rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Veiligheid en Justitie over de opvang van amv's in de BO locaties van Jade (Inspectie Jeugdzorg & Inspectie VenJ, 2016). Hierin werd beschreven dat de BO onvoldoende in staat was om extra bescherming te bieden aan minderjarigen die dit nodig hebben. Ook werd geconcludeerd dat het zorgelijk is dat specifieke groepen minderjarigen uit de BO verdwijnen. In juni 2017 heeft een hertoets plaatsgevonden. Hierbij werd geconstateerd dat de kwaliteit van de opvang toch voldoende was en dat er een discrepantie bestaat tussen wat er van de BO wordt verwacht, namelijk de verdwijning van minderjarigen tegen te gaan, en hetgeen de BO in de praktijk op dit punt kan realiseren (Inspectie Jeugdzorg & Inspectie VenJ, 2017).

Spagaat

De medewerkers geven aan dat zij in een lastige spagaat zitten bij de begeleiding van Vietnamese amv's en het voorkomen van hun verdwijning. Ze hebben enerzijds de plicht om de Vietnamese amv's te beschermen, maar hebben het gevoel hier onvoldoende mandaat voor te hebben. Zo mogen zij bijvoorbeeld niet fouilleren en mogen zij de amv niet vasthouden wanneer ze weglopen. Ook is het noodzakelijk dat zij een vertrouwensband opbouwen, maar het continu en, in het geval van de Vietnamese amv's, extra in de gaten houden en controleren, staat dit in de weg. Omdat de Vietnamezen een veel meer gesloten aard hebben en weinig emoties tonen, is het opbouwen van een vertrouwensband al veel lastiger dan bij andere doelgroepen (interview 1; interview 6; interview 7). Ook geven alle medewerkers aan dat zij het lastig vinden dat zij de amv's, mochten zij wel een vertrouwensband met hen opbouwen, geen perspectief kunnen bieden. Het enige perspectief dat zij kunnen bieden is terug naar het land van herkomst en dit is nu juist wat ze absoluut *niet* willen. De amv's geven aan door de reis veel schulden te hebben, die zij door te werken in Europa willen aflossen; ook willen ze hun familie in Vietnam niet teleurstellen (interview 1; interview 7).

3.6 Vervolg

Dit laatste onderdeel van het hoofdstuk wil een inkijk bieden in de mogelijke bestemming van de verdwenen Vietnamese amv's. Eerst zal beschreven worden waar personen uit de MOB-groep buiten Nederland zijn aangetroffen. Daarna volgt op basis van kwalitatieve gegevens een beschrijving over hun mogelijke bestemming.

3.6.1 Aantreffen in andere landen

De vermiste Vietnamezen uit de vermissingsregistraties komen na de datum van vermissing in de politiesystemen, niet in beeld in relatie tot uitbuitingssituaties in Nederland. Afgezien van een paar personen die worden aangetroffen op in- of doorreis (paragraaf 3.5.2), komen ze niet meer voor in de politiesystemen. Dat ze in een aantal gevallen wel in het buitenland worden aangetroffen, is gebleken uit de IND-gegevens. Hoe en in welke hoedanigheid ze zijn aangetroffen in het buitenland, is uit de IND- en politiesystemen echter niet te achterhalen. Uit de IND-dossiers komt naar voren dat vanuit de MOB-groep 25 keer, bij 23 personen, een informatieverzoek of een Dublin claim naar aanleiding van een hit in Eurodac is gedaan. 16 verzoeken en/of claims waren afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, 5 uit Frankrijk, 3 uit Duitsland en 1 uit België. In twee dossiers zaten claims uit twee verschillende landen. Het is goed mogelijk dat het aantal minderjarigen, dat in andere landen is aangetroffen, hoger ligt. In de Dublinverordening is namelijk vastgelegd dat bij minderjarigen het land, waar de persoon zich bevindt, verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielerzoek. Omdat een Dublin claim weinig kansrijk is bij minderjarigen zal een land bij een hit mogelijk minder snel een informatieverzoek of claim indienen.

3.6.2 Bestemming Verenigd Koninkrijk: het beloofde land?

Uit zowel IND-dossiers, politiemutaties als interviews blijkt dat veel vreemdelingen van de MOB-groep verklaren dat zij naar het Verenigd Koninkrijk willen om te werken en/of omdat hun familie/vrienden daar zijn (interview 1; interview 6; interview 7). Ook worden de vreemdelingen dikwijls door de autoriteiten gevonden in een vrachtauto op weg naar het Verenigd Koninkrijk, of zijn daar geweigerd. Daarbij komt dat veruit de meeste Dublin-claims van de MOB-groep na hun verdwijning van het Verenigd Koninkrijk zijn en dat de asielaanvragen van zowel meer- als minderjarige Vietnamezen in Europa vooral daar plaatsvinden (Eurostat, 2019; Eurostat (2), 2019). Dit ondersteunt het beeld dat ontstaan is uit de literatuur dat Vietnamezen naar het Verenigd Koninkrijk willen en dit ook doen.

Hoofdstuk 4: Mensensmokkel en mensenhandel van Vietnamezen

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 stonden de inreis, opvang en de vermissing van Vietnamese amv's uit de BO's centraal. Hieruit voortvloeiend zijn in de onderzoeksperiode een aantal opsporingsonderzoeken mensensmokkel gestart, waar in dit hoofdstuk op wordt ingegaan. Daarnaast komen ook de andere mensensmokkelonderzoeken en informatie met betrekking tot Vietnamezen (dus niet alleen de minderjarigen) aan bod. Als laatste beschrijft dit hoofdstuk datgene wat bekend is over Vietnamezen in relatie tot mensenhandel in Nederland.

Naast de opsporingsonderzoeken gaat dit hoofdstuk in op de signalen mensenhandel en mensensmokkel. Nijenhuis (2016) omschrijft een signaal mensenhandel als “concrete en feitelijke informatie over dwang en uitbuitingspraktijken. Tevens kan een signaal ingegeven worden door intuïtie of onderbuikgevoelens. Signalen kunnen bestaan uit feiten, omstandigheden, gebeurtenissen, waarnemingen, interpretaties en bronnen die kunnen wijzen op slachtofferschap en/of daderschap van mensenhandel” (p. 23). Signalen mensensmokkel kunnen in het verlengde hiervan omschreven worden als informatie (feiten, omstandigheden, gebeurtenissen, waarnemingen, interpretaties en bronnen) die op smokkel wijzen. Hierbij dient op voorhand vermeld te worden dat vooral mensenhandel een delict is met een verborgen karakter. Dit betekent dat het niet eenvoudig te onderkennen is en dus ook lang niet altijd als zodanig wordt afgehandeld en geregistreerd. Daarom kan hier alleen het ‘zichtbare’ deel van de mensenhandel en mensensmokkel worden beschreven. Bovendien schetst de informatie uit de signalen zoals beschreven in dit hoofdstuk enkel een indicatief beeld, vanwege het ontbreken van het volledige inzicht en overzicht in signalen mensenhandel en mensensmokkel.

Met betrekking tot de signalen mensenhandel en mensensmokkel is het niet mogelijk om kwantitatief een compleet beeld te schetsen. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat in Nederland zowel de politie, de KMar als ISZW belast zijn met de afhandeling van signalen en waar mogelijk opsporing naar aanleiding hiervan. De partijen registreren en verwerken de signalen ieder op hun eigen manier en in eigen systemen. Dit leidt ertoe, zoals ook reeds in hoofdstuk 1 benoemd, dat het niet mogelijk is om een eenduidig beeld te schetsen. Bovendien delen de partijen onderling signalen met elkaar, waardoor soms sprake is van lastig te herkennen dubbele registratie.

Vanwege de aard van mensenhandel en mensensmokkel raakt de informatie en/of signalen hieromtrent dikwijls meerdere opsporingspartijen. Dit is vooral aan de orde wanneer het signaal/de informatie meerdere delictsvormen bevat. Hierdoor is het voor de partijen niet altijd duidelijk welke organisatie verantwoordelijk is voor de afhandeling ervan, waardoor er geen of onvolledige opvolging plaatsvindt.

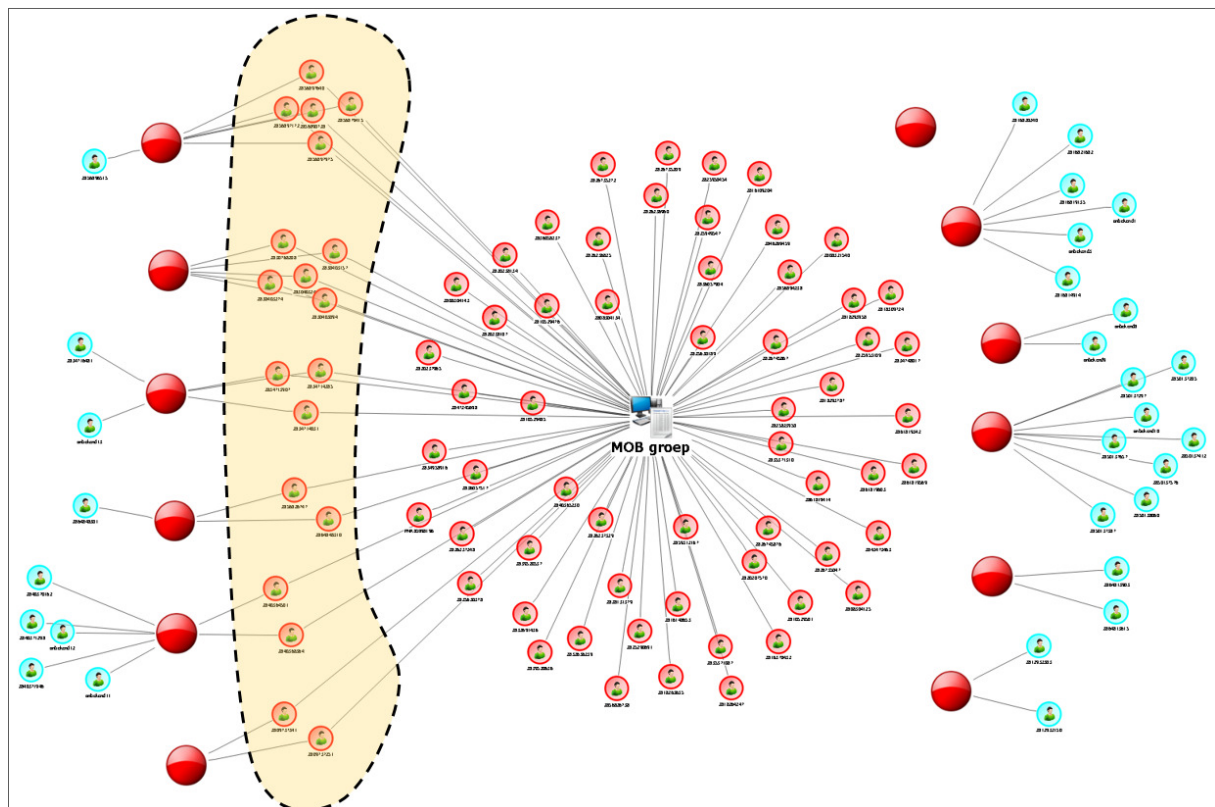
De Nationaal Rapporteur Mensenhandel stelt vast dat het verbeteren van inzicht in aard en omvang een belangrijke voorwaarde is om mensenhandel effectief te kunnen bestrijden. Meer en betere dataverzameling en data-uitwisseling is van belang om de verslechterde informatiepositie ten aanzien van mensenhandel te verbeteren (Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, 2019). Een belangrijke rol lijkt hier weggelegd voor het EMM, vanwege de unieke informatiepositie als samenwerkingsverband tussen politie, KMar, ISZW en IND. Op dit moment is het EMM echter niet in staat om inzicht en overzicht met betrekking tot (de afhandeling van) signalen mensenhandel en mensensmokkel te genereren, omdat signalen niet eenduidig worden aangeleverd. De door de politie ontwikkelde domeinoverstijgende informatiegestuurde werkwijze (DIGW) van registratie en afhandeling van signalen mensenhandel, kan bijdragen aan het vergroten van dit inzicht. Daarnaast is het EMM zich aan het doorontwikkelen en heeft de ambitie om in de toekomst meer bij te dragen aan het verbeteren van het landelijk inzicht in de aard en omvang van mensenhandel en mensensmokkel.

4.2 Mensensmokkel

4.2.1 Onderzoeken naar aanleiding van aangetroffen Vietnamese (minderjarige) vreemdelingen

In de periode 2015 tot en met 2018 zijn twaalf opsporingsonderzoeken mensensmokkel gestart nadat illegale Vietnamese vreemdelingen zijn aangetroffen. In deze twaalf onderzoeken komen in totaal 99 Vietnamese personen voor als gesmokkelde, waarvan er 48 als minderjarig zijn geregistreerd. In veel gevallen werden de gesmokkelde Vietnamezen aangetroffen als onderdeel van een grotere groep samen met bijvoorbeeld Afghanen of Irakezen. Van de twaalf onderzoeken heeft de politie er drie gestart, waaronder twee na aantreffen van Vietnamese

vreemdelingen in het binnenland. De overige negen onderzoeken zijn door de KMar gestart. Bij het merendeel van deze onderzoeken zijn vreemdelingen in een voertuig aangetroffen, die het Verenigd Koninkrijk als bestemming had (aantreffen in Europort, Hoek van Holland, IJmuiden). Daarnaast draait één van de onderzoeken om het smokkelen van dertien Vietnamezen door middel van een zeiljacht vanuit IJmuiden naar het Verenigd Koninkrijk. Dit incident heeft geleid tot zicht op een crimineel samenwerkingsverband (csv) van zeven personen. In een ander onderzoek werden zeven minderjarige Vietnamezen in een safehouse aangetroffen met de bedoeling om de vreemdelingen van daaruit naar het Verenigd Koninkrijk te kunnen smokkelen. Dit onderzoek werd opgestart op basis van informatie van de Engelse autoriteiten. Ondanks dat veel minderjarige Vietnamezen via Schiphol Nederland zijn ingereisd, zijn hier geen mensensmokkelonderzoeken met betrekking tot Vietnamezen gestart. Van de twaalf onderzoeken mensensmokkel hebben zeven onderzoeken tot een veroordeling geleid, waarbij in totaal zestien verdachten zijn veroordeeld. De straffen betreffen allemaal gevangenisstraffen, variërend van 278 dagen tot 6 jaar. De nationaliteit van de veroordeelden is zeer divers: het gaat om onder andere personen met de Nederlandse, Iraanse, Letse, Bulgaarse en Congolese nationaliteit. In één zaak moeten nog twee Slowaakse verdachten ter terechtzitting verschijnen. Drie onderzoeken hebben niet geleid tot een veroordeling omdat er geen zicht was op verdachten of door het ontbreken van voldoende verdenkingen jegens verdachten. Van één onderzoek is niet bekend wat de afloop is.

Figuur 3: de relatie tussen de MOB-groep en de minderjarige Vietnamezen die aangetroffen zijn in de twaalf mensensmokkelonderzoeken

In bovenstaand figuur is de overlap weergegeven tussen de MOB-groep en minderjarige Vietnamezen uit de twaalf mensensmokkelonderzoeken. Centraal in de afbeelding is de MOB groep te zien met de (Vietnamese) personen die deze groep vertegenwoordigen. De twaalf rode bollen geven de onderzoeken weer met de daaraan gekoppelde Vietnamese minderjarigen. Om de afbeelding overzichtelijk te houden zijn de meerjarige Vietnamezen en de overige nationaliteiten uit deze mensensmokkelonderzoeken niet weergegeven. Uit de vergelijking blijkt dat:

- negentien personen zowel voorkomen in deze twaalf mensensmokkelonderzoeken als in de MOB-groep (lichtgele gebied met zwarte stippellijnen). Het kan zijn dat deze personen na aantreffen en opstarten van een mensensmokkelonderzoek in de BO zijn geplaatst. De andere mogelijkheid is dat ze vanuit de BO vermist zijn en vervolgens zijn aangetroffen als gesmokkelde. Dit betreft een aantal personen die in paragraaf 3.5.3 (tussentijds aantreffen na vermissing) genoemd zijn.

- een groot aantal minderjarige Vietnamezen als gesmokkelde is aangetroffen, maar niet in de MOB-groep zit (personen met lichtblauwe frames). De vergelijking van de MOB-groep met de door de KMar aangetroffen Vietnamezen, zoals beschreven in paragraaf 3.2.2, gaf eenzelfde beeld. Evenals bij die uitkomst zou ook ten aanzien van deze groep verder onderzoek moeten uitwijzen wat mogelijke verklaringen hier voor zijn. Het zou kunnen dat ze niet ongebeleid reisden of dat ze niet als vermist zijn geregistreerd. Ook is het mogelijk dat ze door de KMar of politie zijn vastgelegd voor het smokkelonderzoek, maar daarna niet meer bij de IND (als minderjarige) in de procedure terecht zijn gekomen.

4.2.2 onderzoeken naar aanleiding van vermiste Vietnamese (minderjarige) vreemdelingen

Rondom een aantal vermissingen van Vietnamese amv's uit de BO in de periode 2015 tot en met 2018 waren indicaties van mensensmokkel. In verband hiermee zijn vijf opsporingsonderzoeken gestart. Deze zullen hieronder nader worden toegelicht.

Het eerste onderzoek is begonnen toen in 2015 bleek dat meerdere groepen Vietnamese amv's onder verdachte omstandigheden in Nederland aankwamen en vervolgens verdwenen uit de BO. Naar aanleiding hiervan heeft de politie samen met de KMar begin 2016 een Titel V onderzoek gestart genaamd Pasadena. Dit onderzoek richtte zich op het in kaart brengen van georganiseerde criminaliteit, om zodoende verdachten en misdrijven voor vervolging te kunnen selecteren. Uit het onderzoek bleek dat in de periode 31 december 2013 tot 21 april 2016 in totaal 33 minderjarige Vietnamezen in Nederland zijn aangetroffen. Deze Vietnamezen werden geplaatst in de BO waar ze vervolgens uit verdwenen. Ze zijn allemaal aangetroffen zonder reisdocumentatie. Uit het onderzoek bleek dat een aantal de instructie vooraf heeft gekregen om te zeggen dat ze minderjarig zijn. Bij 28 van de 33 Vietnamezen rees het vermoeden dat ze ten onrechte als minderjarig stonden geregistreerd. Dit vermoeden ontstond enerzijds omdat minderjarigheid niet kon worden vastgesteld en anderzijds omdat er sprake was van een meerderjarige leeftijd op de beschikbare scans van paspoorten waarmee ze gereisd zouden hebben. De documenten konden echter niet op authenticiteit gecontroleerd worden. Een enkeling heeft de reisbescheiden in het vliegtuig of op de luchthaven weggegooid. Sommigen verklaarden uiteindelijk zelf meerderjarig te zijn.

Uit het Titel V onderzoek is van mensenhandel niets gebleken. Wel bleek sprake van mensensmokkel vanuit Vietnam naar Nederland en/of de Europese Unie. Hierbij zouden meerdere personen betrokken zijn. De smokkel kenmerkte zich door vluchten met meerdere tussenstops, het zich ontdoen van reisdocumenten en het snel weer verdwijnen. Het vermoeden bestond dat de benodigheden voor het maken van paspoorten en tickets in Vietnam door smokkelorganisaties geregeld werden. Omdat Nederland geen samenwerkingsovereenkomst met Vietnam heeft, was het niet mogelijk om in Vietnam gegevens op te vragen of onderzoeksgegevens uit te wisselen. Vanuit dit Titel V onderzoek werd in maart 2016 een separaat (mensensmokkel)onderzoek gestart, het tweede onderzoek dat hier beschreven wordt. Dit onderzoek werd opgestart om zicht te krijgen op de organisatie achter de smokkel/handel, naar aanleiding van een uit de BO vermiste minderjarige die in Frankrijk werd opgepakt. Hij is teruggestuurd naar Nederland en geplaatst de BO Noord. Na confrontatie met zijn paspoortscan gaf hij aan meerderjarig te zijn. Hij verklaarde niet tewerk gesteld te worden om een schuld af te betalen, maar dat zijn ouders wel 20.000 USD betaald hebben voor de reis met als eindbestemming Frankrijk of Verenigd Koninkrijk. Aan de andere kant gaf hij aan in het Verenigd Koninkrijk goed te kunnen verdienen om binnen een jaar zijn kosten van de trip naar het Verenigd Koninkrijk af te betalen. Uit dit onderzoek komen met betrekking tot mensensmokkel onder andere linken met Duitsland, Tsjechië en Frankrijk in beeld. In april 2016 heeft de politie beide onderzoeken stopgezet en vanwege het mensensmokkelaspect overgedragen aan de KMar. Welk vervolg de KMar hieraan gegeven heeft, is niet bekend.

Het derde onderzoek is in 2016 bij de politie Eenheid Limburg gestart (in samenwerking met de KMar) naar aanleiding van de verdwijning van drie Vietnamese amv's uit de BO Zuid. Bij deze verdwijning zouden derden betrokken zijn. De drie amv's, die zelf verklaarden minderjarig te zijn, waren onderdeel van een binnengekomen groep (in Nederland) van vijf Vietnamezen. De andere twee, die ondergebracht waren bij de BO Noord, hebben bijna op hetzelfde moment een poging ondernomen weg te gaan. In verband met deze poging zijn twee in Nederland verblijvende Vietnamese verdachten aangehouden, die middels de auto ook te relateren waren aan de geslaagde ontsnapping van de drie amv's uit de BO Zuid. Opvallend is dat de verdachten eveneens te relateren zijn aan hennepcultuur. Gebleken is dat de vermiste amv's uit de BO Zuid naar Frankrijk zijn gegaan/vervoerd. In juni 2017 is er uitspraak geweest in deze mensensmokkelzaak, waarbij de verdachten zijn vrijgesproken wegens gebrek aan

bewijs. Op basis van het dossier concludeert de rechtbank weliswaar dat de verdachten betrokken waren bij het vertrek (of de poging tot vertrek) uit de BO Zuid, maar kon niet worden vastgesteld dat ze wisten dat de amv's Nederland zouden verlaten. De aanwezige signalen mensenhandel in dit onderzoek bleken niet concreet genoeg voor verdere opsporing en vervolging. De twee Vietnamese minderjarigen die in Noord-Nederland een poging ondernamen zijn uiteindelijk ook vermist (november en december 2016). Eén van deze twee is in het Verenigd Koninkrijk aangetroffen, waar zij bij haar moeder zou verblijven.

Naar aanleiding van vermissing van twee andere minderjarige Vietnamezen uit de BO heeft de politie in juni 2017 het vierde relevante opsporingsonderzoek gestart. Ze zouden het Verenigd Koninkrijk als reisdoel hebben. Uit opgevraagde camerabeelden blijkt dat ze zijn opgehaald door een Franse taxi bij een tankstation in de directe omgeving van de BO. Eén van de twee vermiste amv's is later aangetroffen in het Verenigd Koninkrijk, maar onder welke omstandigheden is niet bekend. Dit onderzoek heeft niet geleid tot zicht op verdachten.

In mei 2018 meldden zich vier ongedocumenteerde Vietnamezen bij de KMar op Schiphol. Uit informatie blijkt dat een vijfde persoon, ook een Vietnamees, op dezelfde boeking van de vlucht vanaf Buenos Aires stond. De vier personen vroegen op dat moment geen asiel aan en verklaarden geen hulp gehad te hebben van de vijfde persoon, die zou doorvliegen naar Seoul en Hanoi. De volgende dag hebben de vier toch besloten asiel aan te vragen en bleek de vijfde persoon, de mogelijke smokkelaar, niet te zijn vertrokken. De politie startte een opsporingsonderzoek, nadat één van de aangetroffen Vietnamezen uit de BO wegliep en daarna vrij snel weer werd aangetroffen. Deze amv werd gehoord en blijkt meerderjarig te zijn. Deze persoon is terug naar Vietnam. Van signalen mensenhandel blijkt geen sprake. Uiteindelijk is het onderzoek mensensmokkel zonder resultaat stopgezet. Eén van de onderzoeksleden geeft als reden hiervoor aan dat het onderzoek eigenlijk te omvangrijk was voor het team dat het onderzoek draaide. Bovendien was de prioriteit in deze eenheid meer gericht op het uitvoeren van mensenhandelonderzoeken in plaats van mensensmokkel.¹¹ Uit de vermissingsregistraties blijkt dat de tweede en derde ongedocumenteerde Vietnamezen uiteindelijk vermist zijn. Van de vierde persoon is uit de onderzoeksinformatie te herleiden dat deze vermoedelijk nooit in de opvang is aangekomen.

4.2.3 Overige mensensmokkelonderzoeken

Naast bovenstaande onderzoeken mensensmokkel op basis van vermissing of aantreffen van Vietnamese vreemdelingen, zijn drie andere relevante mensensmokkelonderzoeken geweest. In het eerste onderzoek, gestart naar aanleiding van het mensensmokkelonderzoek met het zeiljacht (zie 4.2.1), is gekeken naar een verondersteld verband met een Frans mensensmokkelonderzoek. Uiteindelijk is er geen relatie vastgesteld.

Het tweede onderzoek gaat over mensensmokkel door middel van schijnhuwelijken en gefingeerde dienstverbanden. Hierbij was sprake van schimmigheid tussen reizen en mensensmokkel. De ISZW heeft het onderzoek afgebroken, omdat men het bewijs niet rond kon krijgen. Wel was sprake van zicht op een contante geldstroom. Deze informatie is gedeeld met de Belastingdienst.

Het derde mensensmokkelonderzoek is gestart nadat de Franse politie informatie deelde met Nederland dat een voertuig met Nederlands kenteken vier minderjarige Vietnamese vreemdelingen in Frankrijk ophaalde. De vier minderjarigen zijn nadien niet meer aangetroffen. In het onderzoek komt ook een vermoedelijke link met vermissingen vanuit de BO Noord in beeld. Daarnaast bestaat er een verband met hennepsteelt en linken naar andere (reeds hiervoor beschreven) mensensmokkelonderzoeken. De twee Vietnamese verdachten uit dit onderzoek dienen nog ter terechtzitting te verschijnen.

4.2.4 Signalen mensensmokkel

Naast signalen die geleid hebben tot een opsporingsonderzoek, is ook mensensmokkelinformatie geregistreerd van waaruit geen onderzoek is voortgekomen. Zo is bijvoorbeeld een illegale Vietnamees op straat aangetroffen, die verklaarde vier dagen in Nederland te verblijven. Hij verklaarde 16.000 euro te hebben betaald om gesmokkeld te worden naar en tewerkgesteld te worden in Nederland. Bij hem werden telefoonnummers aangetroffen waarmee hij contact moest opnemen.

In een andere registratie verklaart een Vietnamese amv dat hij in Vietnam met een onbekende man is meegegaan. Deze man zou zijn reis betalen en hem werk bezorgen. De man gaf hem een paspoort waarvan de gegevens niet

¹¹ Telefonisch contact Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel politie eenheid Zeeland- en West-Brabant d.d. 07-11-2019

klopten, maar de foto wel. De reis verliep met het vliegtuig naar Rusland, en vervolgens over land naar Oekraïne, Duitsland en via Nederland naar Frankrijk. In Nederland is hij door de politie uit een bus gehaald. Uit zijn verklaring blijken geen signalen van mensenhandel, ten aanzien van mensensmokkel blijkt zijn verklaring te weinig opsporingsindicatoren te bevatten. Uiteindelijk verdwijnt ook hij uit de BO.

4.3 Mensenhandel

Zoals ook in hoofdstuk 2 is geschetst, heeft smokkel bijna altijd tot doel de migranten uit te buiten. De meest voorkomende uitbuitingsvormen zijn gedwongen arbeid, criminele uitbuiting en seksuele uitbuiting. Met betrekking tot Vietnamezen geldt dat arbeidsuitbuiting meestal betrekking heeft op tewerkstelling in nagelsalons. Volgens Tan en Nguyen (2017) en Beadle en Davison (2019) beloven mensensmokkelaars de Vietnamezen werk in nagelsalons. Bij de criminele uitbuiting gaat het met betrekking tot Vietnamezen vooral om gedwongen arbeid in een hennepplantage. In deze paragraaf wordt ingegaan op mensenhandel in relatie tot Vietnamezen in Nederland in de periode 2015 tot en met 2018. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op mensenhandel in relatie tot hennepsteelt, mensenhandel in relatie tot nagelsalons en overige vormen van mensenhandel.

4.3.1 Mensenhandel in relatie tot hennepsteelt

Het rapport Oosterse Teelt van Bureau Beke (2012) wijst op het verband tussen illegale migratie van Vietnamezen en hennepsteelt: zowel onderweg naar Europa als op de plaats van bestemming, vaak het Verenigd Koninkrijk, komen Vietnamezen in hennepkwekerijen terecht om daar te werken en zo de vaak hoge schuld af te lossen die bij de faciliteerders van deze reis is ontstaan (Schoenmakers et al., 2012).

In het kader van dit onderzoek zijn negentien politie-incidenten geanalyseerd. Bij deze incidenten is sprake van een hennepkwekerij, het aantreffen van één of meerdere Vietnamezen én een verwijzing in het incident naar het delict mensenhandel. Wellicht zijn hiernaast nog meer hennepgerelateerde incidenten relevant, maar zijn de mogelijke mensenhandelsignalen niet goed onderkend. In drie van de negentien gevallen is een opsporingsonderzoek mensenhandel gestart.

Opsporingsonderzoeken mensenhandel in relatie tot hennep

In de periode 2015 tot en met 2018 zijn drie opsporingsonderzoeken gestart op mensenhandel, waarbij sprake was van het aantreffen van één of een aantal Vietnamezen in een hennepkwekerij. In één geval ging het om een minderjarige Vietnamees. In de woning waar hij verbleef, troffen collega's een matras aan. Hij verklaart dat hij zelf geen sleutel had van de woning. De aangetroffen minderjarige Vietnamees is ondergebracht in de BO, van waaruit hij later vermist is. Het onderzoek heeft met betrekking tot mensenhandel niet geleid tot een verdachte.

Een ander onderzoek mensenhandel startte eveneens met het aantreffen van in dit geval een meerderjarige illegale Vietnamees in een hennepkwekerij. Hij verklaart vanaf 2012 een zwervend bestaan in Nederland te leiden en terecht te zijn gekomen in de hennepkwekerij, die hij niet mocht verlaten. In dit onderzoek is sprake van geweld en bedreiging met een pistool richting het slachtoffer. Het slachtoffer geeft daarbij aan nooit geld te hebben ontvangen. Ondanks langdurig onderzoek is besloten de zaak te seponeren wegens gebrek aan bewijs.

Bij het derde onderzoek is ook een illegale meerderjarige Vietnamese vreemdeling in een hennepplantage aangetroffen. Het slachtoffer verklaart via Moskou en Berlijn naar Nederland gekomen te zijn. Om geld te verdienen werd hij ondergebracht in de woning om voor planten te zorgen. Het slachtoffer verklaart bedreigd te zijn met een mes en hij zou de woning niet hebben kunnen verlaten. Het opsporingsonderzoek heeft echter de dwang en vrijheidsbeperkende omstandigheden niet vast kunnen stellen. Verder was er geen informatie die mensenhandel zou kunnen ondersteunen, waardoor het onderzoek is afgesloten.

Signalen mensenhandel in relatie tot hennep

Dat zestien incidenten niet tot een opsporingsonderzoek mensenhandel hebben geleid, heeft twee te herleiden oorzaken. Er bleken uiteindelijk geen concrete signalen mensenhandel te zijn of de informatie was niet concreet genoeg om een opsporingsonderzoek op mensenhandel te starten. Bij het ontbreken van concrete signalen geven de aangetroffen personen vaak zelf aan geen slachtoffer van uitbuiting te zijn of ze verklaren van niets te weten. Bij aanwezige signalen mensenhandel gaat het vaak om de verklaring van de aangetroffen personen dat ze de woning niet mochten verlaten. Veelal betreft het illegaal in Nederland verblijvende Vietnamezen die niet in het bezit zijn van enig identiteitsbewijs. Ook verklaart men geen of weinig geld te hebben gekregen voor de verrichte

diensten. Ondanks dergelijke signalen leiden ook deze incidenten vaak niet tot een opsporingsonderzoek, omdat concrete opsporingsindicaties ontbreken of er niet direct zicht is op een verdachte. Ook komt het voor dat slachtoffers al heengezonden of met onbekende bestemming vertrokken zijn, waardoor geen aangifte kan worden opgenomen of kan worden doorgevraagd in een aanvullende verklaring. De incidenten die niet leiden tot een onderzoek mensenhandel worden vaak afgehandeld als enkelvoudig hennepincident of als onderdeel van een groter hennep- en witwasonderzoek meegenomen.

Voorbeeld 1 signaal hennep:

In een hennepkwekerij wordt een minderjarige illegale Vietnamese hennepknipper aangetroffen zonder identiteitsbewijs. De amv verklaart naar Nederland te zijn vertrokken om zijn ouders te helpen met hun schulden. Hij geeft aan een week in Nederland te zijn en deels met een vrachtwagen en deels lopend hier te zijn gekomen. Voor de reis zou 400 euro zijn betaald. In Nederland is hij aangesproken door een man die werk voor hem had. Hij moest wiet knippen in de woning en zou hiervoor betaald worden als hij zijn werk goed deed. Hij verklaart drie à vier dagen geknipt te hebben, maar niets betaald te hebben gekregen. In de woning wordt een matras aangetroffen. Omdat het een minderjarige betreft wordt crisisopvang geregeld in afwachting van de intake mensenhandel. Vrijwel direct na plaatsing in de opvang is betrokkene hieruit verdwenen. De medewerkers van de crisisopvang geven nadien aan dat ze twijfelden aan de minderjarigheid en twijfelden aan slachtofferschap mensenhandel. Ondanks dat sprake is van minderjarigheid en concrete signalen mensenhandel wordt geen verder onderzoek gedaan, omdat er onvoldoende aanknopingspunten zijn om een onderzoek op te starten.

Voorbeeld 2 signaal hennep:

Dit signaal bevat aanwijzingen over huiselijk geweld, hennepsteelt en gokschulden. Er zou sprake zijn van een Vietnamese verdachte die slachtoffers naar het casino brengt en bij verlies van inzet hun huisvesting gebruikt als onderpand voor hennepsteelt. De politie heeft dit signaal ter kennisgeving gedeeld met de ISZW. ISZW geeft aan op dat moment er (ook) niets mee te kunnen. Wel is de melding gedeeld met het UWV.

Naast het aantreffen van Vietnamezen in hennepkwekerijen komt de combinatie Vietnamezen, hennep en mensenhandel ook op andere manieren in beeld. In één geval is sprake van controle van een auto met daarin Vietnamezen in combinatie met een hennepgeur en een ongeloofwaardig verhaal over de herkomst en/of plaats van bestemming. Een andere bron is informatie die de politie ontvangt in anonieme brieven waarin gesproken wordt over de betrokkenheid van Vietnamese personen bij wietplantages en de smokkel van Vietnamezen vanuit Tsjechië naar Duitsland, Nederland en België. Ondanks dat deze brieven soms zeer interessante informatie bevatten, heeft het niet geleid tot een opsporingsonderzoek. Veelal blijft het bij het doen van een enkele bevraging van een persoon of locatie die in de brief wordt genoemd en wordt er niet verder in geïnvesteerd of gekeken naar mogelijke grotere (samenwerkings-)verbanden.

Kijkend naar de geanalyseerde incidenten die hierboven zijn samengevat gaat het zowel om legaal in Nederland verblijvende Vietnamezen, Vietnamezen die elders in Europa verblijven (Tsjechië, Polen), als om illegale Vietnamezen. Tweemaal betrof het een illegale minderjarige Vietnamees. Uit het rapport Oosterse Teelt (Schoenmakers et al., 2012) blijkt dat in het Verenigd Koninkrijk vooral illegale Vietnamezen in de kwekerijen worden aangetroffen. Zoals al eerder gesteld, zijn illegaal verblijvende Vietnamezen kwetsbaar om uitgebuit te worden. Ook in dit onderzoek zijn meerdere plantages met illegaal in Nederland verblijvende Vietnamezen aangetroffen waarbij sprake is van signalen mensenhandel. Echter zoals beschreven heeft dit geleid tot slechts drie opsporingsonderzoeken.

Mogelijk speelt stereotypering hierbij een rol. Zo stelt Burland (2017) dat Vietnamese aangeklaagden van een hennepplantage te eenzijdig als verdachten worden beschouwd en dat er te weinig naar ze als mogelijk slachtoffer van mensenhandel wordt gekeken. Volgens Burland speelt het stereotype, dat een slachtoffer van mensenhandel geen misdrijven begaan kan hebben, een rol. Een verdachte kan niet tegelijk een slachtoffer zijn. Ook is het moeilijk om mensenhandel bewijsbaar te krijgen. Hierdoor worden de aangetroffen Vietnamezen, ondanks dat er meerdere signalen van mensenhandel zijn, niet (ook) als slachtoffer erkend. Schoenmakers et al. (2012) stellen dat er weinig zicht is op de verschillende facetten van mensenhandel in relatie tot Vietnamezen en hennepsteelt. Dit kan gelegen

zijn in het feit dat Vietnamezen niet durven of willen verklaren, om hoger geplaatste leden in de criminele groepering te beschermen. Hierdoor blijven de hoger geplaatsten in de criminele organisatie buiten beeld. Ten aanzien van henneponderzoeken en de politieke aanpak in Nederland stellen Schoenmakers et al. (2012) bovendien dat de aanpak hoofdzakelijk reactief is en het onderzoek vaak door middel van een korte klap wordt afgedaan. Dit leidt ertoe dat nauwelijks inzicht wordt verkregen in de achterliggende criminele netwerken en structuren ten aanzien van de Vietnamese hennepcultuur en handel (Schoenmakers et al., 2012). Door de verborgen aard van het delict mensenhandel en door deze vaak korte reactieve hennep-insteek is het nagenoeg onmogelijk om netwerkstructuren ten aanzien van uitbuiting van Vietnamezen in de hennepcultuur aan het licht te brengen.

4.3.2 Mensenhandel in relatie tot nagelsalons

Uit de literatuur over dit onderwerp komt onderstaand beeld naar voren. Het onderzoek door IRASEC en France terre d'asile (2017) geeft aan dat de nagelindustrie in het Verenigd Koninkrijk sinds 2002 zijn opgang kent en dat 60% van de Vietnamese bedrijven nagelsalons zijn. Beadle en Davison (2019) zien dit verschijnsel in meerdere Europese landen (Tan & Nguyen, 2017). Uit een bevraging van de FOD economie (Belgische kvk) door Knack Magazine en VRT blijkt dat in België het aantal nagelsalons in tien jaar tijd verdubbeld is (Clerix, 2019; Islamaj, 2019). Volgens de NOS is ook in Nederland de nagelmarkt gegroeid van 6000 zaken die iets met nagels doen in 2013 tot ongeveer 9000 begin dit jaar (Vleugels, 2019). Schoenmakers et al. (2012) stellen dat het groeiend aantal nagelstudio's in Europese landen, waaronder dus ook Nederland, verband houdt met het witwassen van criminele opbrengsten uit de hennepcultuur. Deze nagelstudio's worden door Vietnamezen gebruikt om crimineel geld wit te wassen. Nagelstudio's zijn daarvoor uitermate geschikt, omdat het in deze branche moeilijk is om aan te tonen dat grote geldbedragen op criminele wijze verkregen zijn. In de nagelindustrie gaat veel cash geld om en bovendien zijn in de meeste landen weinig regels/kwalificaties opgelegd. Daarmee is het eenvoudig om in zo'n bedrijf geld wit te wassen. Ook kan men er gemakkelijk ongeschoold personeel laten werken (Clerix, 2019; Islamaj, 2019; Schoenmakers et al., 2012)

Opsporingsonderzoeken in relatie tot nagelsalons

De ISZW heeft in de periode 2015 tot en met 2018 vijf opsporingsonderzoeken gestart met betrekking tot Vietnamezen en nagelstudio's. In vier onderzoeken is sprake van Vietnamese slachtoffers, in drie onderzoeken is sprake van verdachte(n) met de Vietnamese nationaliteit. In de vijf onderzoeken draait het om diverse delicten, vaak ook een combinatie van strafbare feiten. In drie van de vijf onderzoeken is sprake van of bestaat er een relatie met arbeidsuitbuiting. De eerste hiervan betreft een financieel (voor-)onderzoek naar de geldstromen van een aantal nagelstudio's. Hier bleken Vietnamese vreemdelingen werkzaam te zijn voor een zeer laag bedrag, waarmee ze de kosten voor hun migratie naar Nederland aflosten. Uiteindelijk waren er te weinig concrete opsporingsmogelijkheden om tot een volwaardig opsporingsonderzoek over te gaan. Ook in het tweede onderzoek moest Vietnamees personeel goedkoop of gratis werken in nagelstudio's om opgedane schulden af te lossen. Dit deden ze in ruil voor de verblijfsvergunningen die door de eigenaar waren geregeld. Dit onderzoek bevat aanwijzingen voor mensensmokkel, echter het bewijs hieromtrent bleek onvoldoende. Het derde onderzoek is overgedragen aan de afdeling Toezicht van de ISZW om eventueel bestuursrechtelijke stappen te kunnen ondernemen of op inspectie te kunnen. Het betreft een Vietnamees die verklaard heeft regelmatig vanuit Tsjechië, waar hij werkzaam is in een nagelstudio, naar Nederland te komen om hier voor lage bedragen in de bouw te werken. Zelf vindt hij niet dat er sprake is van uitbuiting.

Bij twee van de vijf onderzoeken is sprake van andere delictvormen dan arbeidsuitbuiting. In het eerste onderzoek speelt een nagelstudio mogelijk een rol bij witwassen van souveniropbrengsten. Daarnaast zijn de verdenkingen in dit onderzoek gericht op valsheid in geschrifte en het tewerkstellen van illegalen. Dit onderzoek is stopgezet omdat de prioriteit bij andere onderzoeken lag. Het tweede onderzoek behelst mensensmokkel en valsheid in geschrifte. Het gaat over grootschalig misbruik van de kennismigrantenregeling. De verdachte in dit onderzoek heeft valse aanvragen voor een vergunning tot verblijf en valse arbeidsovereenkomsten en/of werkgeversverklaringen opgemaakt en ingediend bij de IND. Dit betreffen deels overeenkomsten en verklaringen in de beautysector (nagelsalons). In Vietnam zijn aan de verdachte geldbedragen betaald voor de reis en het verblijf in Nederland. Het onderzoek is momenteel in de afrondende fase.

Signalen nagelsalons

Evenals bij mensensmokkel en mensenhandel in relatie tot hennepsteelt is ook ten aanzien van nagelsalons meer informatie bekend bij dan alleen vanuit de opsporingsonderzoeken. Bij de ISZW zijn drie signalen bekend die niet hebben geleid tot een onderzoek. Eén signaal bevat informatie dat een stagiaire voor 15 euro per dag in een nagelstudio/massagesalon zou werken. Het betreffende bedrijf had geen kassa of urenregistratie en het stagecontract was al verlopen. Het andere signaal is afkomstig van een klant van een nagelstudio, waarbij de melder aangeeft dat er sprake is van een opvallend laag prijsniveau, taalbarrière van het personeel en een bijzonder negatieve werksfeer. Uiteindelijk bevatte dit signaal onvoldoende opsporingsindicaties. Naast deze twee signalen heeft ISZW een melding ontvangen over een mogelijk schijnhuwelijk tussen twee Vietnamezen. Indirect is ook een nagelstudio aan deze melding te koppelen. Een onderzoek is vooralsnog niet gestart.

Daarnaast zijn ook bij de politie drie signalen bekend met betrekking tot nagelstudio's. Het eerste signaal bevat informatie over mogelijke mensensmokkel en arbeidsuitbuiting in een nagelstudio. In de meldingen worden diverse namen, voertuigen en adressen genoemd die te herleiden zijn tot diverse personen en bedrijven met registraties en antecedenten op het gebied van mensensmokkel en hennepsteelt. Volgens de politie is dit signaal doorgezet naar ISZW. ISZW geeft aan dat er een link bestaat met de melding over het schijnhuwelijk zoals hierboven beschreven. Het tweede politiesignaal bevat een anonieme melding dat in vijf nagelstudio's sprake zou zijn van Vietnamese vrouwen die daar voor vijf euro per uur zwart aan het werk zouden zijn. Uit de informatie is niet te herleiden hoe deze melding is afgehandeld. Het derde politiesignaal betreft informatie dat twee illegale Vietnamezen zouden verblijven in een nagelsalon. Naar aanleiding hiervan is een controle uitgevoerd, waarbij de personen niet zijn aangetroffen.

4.3.3 Overige mensenhandelgerelateerde incidenten en signalen

Naast hennepsteelt en nagelsalons komen Vietnamezen ook in beeld in relatie tot andere vormen van (mogelijke) mensenhandel. Hierop zal in deze paragraaf kort worden ingegaan door het beschrijven van een aantal voorbeelden.

In 2015 verklaart een Vietnamese amv met de trein vanaf Frankrijk te zijn gekomen, samen met een Chinese man die ze in Vietnam heeft leren kennen. Ze verklaart onderweg te zijn naar Berlijn, maar door deze man achtergelaten te zijn. De man heeft haar paspoort. Ze verklaart dat ze twee jaar in China is vastgehouden waar ze in de prostitutie heeft moeten werken, en vervolgens in Frankrijk ook vijf jaar seksueel is uitgebuit. Op de camerabeelden bij het station zijn ze niet te zien. De minderjarige Vietnamees is ondergebracht bij Nidos. Van daaruit is ze met onbekende bestemming vertrokken zonder aangifte mensenhandel te doen. Verder onderzoek is daarom niet gedaan.

In 2015 is een intakegesprek gehouden met een Vietnamese asielzoeker. Hieruit kwamen signalen mensenhandel naar voren, waarop vervolgens een aangifte mensenhandel volgde over feiten die in het buitenland plaatsvonden. Het slachtoffer verklaart onder andere dat ze in Polen en Duitsland schoonmaakwerkzaamheden heeft moeten verrichten, gedwongen werd tot prostitutie en regelmatig verkracht is. Deze zaak is geseponneerd.

De politie stuitte in 2016 tijdens een controle op een voertuig met een Syrische bestuurder en vier Vietnamese inzittenden. Ze verklaarden naar het strand te zijn geweest om oesters en kokkels te zoeken en op de weg terug te zijn. Verder werden onsamenhangende verklaringen afgegeven. Concreet leverde het niets op in relatie tot mensenhandel of mensensmokkel. Wel is uit de literatuur bekend dat uitbuiting in deze vorm plaatsvindt. In 2004 zijn in het Verenigd Koninkrijk 21 Chinese arbeiders overleden toen ze bij het zoeken naar kokkels verrast werden door het opkomende tij. Deze arbeiders waren illegaal en werden zwaar onderbetaald voor dit werk (van Dijk, Ganzinga, Plooi, & Zoetekouw, 2012).

In 2017 gaf een Vietnamese amv in een informatief gesprek mensenhandel aan tijdens zijn reis uitgebuit te zijn geweest in een naaiatelier in Rusland. Naar aanleiding hiervan is een onderzoek mensenhandel gestart en zou aangifte volgen. Echter een dag voordat de aangifte zou worden opgenomen blijkt betrokkene verdwenen en uiteindelijk vermist te zijn vanuit de BO Zuid.

De ISZW deed onderzoek naar informatie over een kippenvleesverwerker die tientallen illegalen (waaronder Vietnamezen) tewerkgesteld zou hebben. Dit leidde uiteindelijk niet tot een strafrechtelijk onderzoek. Wel heeft de afdeling toezicht van de ISZW boetes opgelegd in het kader van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag.

Tot slot komt een signaal mensenhandel, gedeeld door het COA met het EMM, aan bod. Dit betrof vier Vietnamezen die op dat moment in een AZC verbleven. Er zou een afspraak met de KMar zijn om aangifte te doen. Korte tijd later bleken alle vier echter met onbekende bestemming vertrokken zonder aangifte te hebben gedaan. Het signaal zelf bevatte onvoldoende concrete aanwijzingen mensenhandel of mensensmokkel.

4.3.4 Vergelijk MOB-groep met onderzoeken en signalen van mensenhandel

De personen uit de MOB-groep komen na de vermissing niet meer voor in de politiesystemen in Nederland in relatie tot hennepkwekerijen of andere vormen van uitbuiting. Het beeld dat deze groep verdwijnt om vervolgens in de hennepcultuur in Nederland te worden uitgebuit, kan op basis van de informatie uit dit onderzoek dus niet worden bevestigd. Uiteraard zegt dit niets over de situatie waarin ze bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk terechtkomen. De Vietnamese personen die voorkomen in de onderzoeken van ISZW, waarvan de rol overigens onbekend is, hebben grotendeels (169x) een burgerservicenummer. De personen van MOB-groep zijn daarentegen niet in het bezit van een burgerservicenummer. Van de overige 28 personen uit de ISZW onderzoeken zijn de vreemdelingsnummers en volledige identiteit onbekend. Derhalve is het niet mogelijk om deze 28 te vergelijken met de MOB-groep. Met betrekking tot de signalen van de ISZW die in dit hoofdstuk aan bod zijn gekomen is geen sprake van minderjarige Vietnamezen.

Hoofdstuk 5: Bevindingen en ontwikkelingen uit 2019

5.1 Inleiding

De begrenzing van dit onderzoek bleek complex: ten eerste omdat dit onderzoek focust op Vietnamese vreemdelingen in Nederland, terwijl bekend is dat datgene wat zich in Nederland afspeelt onderdeel uitmaakt van een veel groter, internationaal fenomeen. Daarnaast bleek de afbakening qua tijd lastig, omdat de actualiteiten het onderzoek bleven inhalen. Dit hoofdstuk heeft daarom als doel een kort overzicht te geven van bevindingen en ontwikkelingen uit 2019, zodat een zo actueel mogelijk beeld geschetst wordt.

5.2 Internationaal

5.2.1 Essex

Op woensdag 23 oktober 2019 werd een trailer met daarin 39 overleden Vietnamese vreemdelingen aangetroffen in Essex in het Verenigd Koninkrijk: een dieptepunt bij de smokkel van Vietnamezen naar het Verenigd Koninkrijk (NOS, 2019). Er is nog steeds geen formele bevestiging, maar de media stellen dat één van de aangetroffen minderjarige Vietnamezen in deze container eerder in de BO Zuid heeft gezeten (NOS, 2019; Terlingen, 2019). De operationeel en strategische politie liaison officers (LO's) in het VK gaven aan dat het incident nog te recent is om iets te kunnen zeggen over een aangescherpte of vernieuwde aanpak van migratiecriminaliteit. Wat ze al wel zien is dat betrokken landen elkaar binnen Europol op verschillende niveaus opzoeken om het probleem te duiden en om informatie over het incident, de smokkelmethodieken en eventuele dadergroepen uit te wisselen¹².

5.2.2 Brexit

De Nederlandse overheid is al enkele jaren bezig om zich voor te bereiden op een Brexit. Een speciale projectgroep bestaande uit politie, KMar, FIOD, Douane en het OM heeft de mogelijke gevolgen voor de criminaliteitsbestrijding geanalyseerd, zodat hierop geanticipeerd kan worden. Het vertrek van de Britten uit de EU zal voor de Nederlandse politie het hardst aankomen bij de Europese informatie-uitwisseling en het gebruik van Europese rechtshulpinstrumenten, zoals bijvoorbeeld het Europees arrestatiebevel. Het Verenigd Koninkrijk is, na Duitsland en België, de derde samenwerkingspartner van Nederland bij de bestrijding van internationale criminaliteit en 30-40% van de onderzoeken die Europol doet hebben een Britse connectie. Opsporingsambtenaren in andere werkgebieden gaan het merken als het verkeer van en naar het VK weer volledig gecontroleerd moet worden aan de Nederlandse grenzen. Hierbij wordt gedacht aan het werk met betrekking tot financieel-economische criminaliteit, mensensmokkel en nieuwe vormen van criminaliteit. Lange wachtrijen voor grenscontroles bij ferryhavens zullen ook gevolgen hebben, bijvoorbeeld voor (de risico's van en voor) inklimmers in vrachtwagens.

De vraag of en hoe de Brexit mogelijk van invloed kan zijn op de verdwijning van Vietnamese vreemdelingen in Nederland blijft met deze kennis moeilijk te beantwoorden. De LO's in het VK hebben op dit moment geen onderbouwd beeld van de (mogelijke) invloed van de Brexit op de smokkel van Vietnamezen die richting het Verenigd Koninkrijk (willen) reizen. Het is al lastig te voorspellen of er überhaupt een Brexit komt, laat staan wat dan de gevolgen zullen zijn voor grensbewaking en veiligheidsthema's. Als er een deal-Brexit komt, zal het vooral liggen aan hoe de samenwerking met partners wordt vormgegeven¹². Een zorg is in ieder geval dat de kans bestaat dat Nederland meer van transitland naar bestemmingsland verandert. Daarnaast is men bang voor een waterbedeffect; doordat het VK zich nadrukkelijker richt op de aanpak van mensenhandel, kan de uitbuiting van Vietnamezen zich verplaatsen naar andere landen in Europa.

5.2.3 Suriname

Er is een trend waargenomen rondom illegale Vietnamezen die via Nederland naar Suriname reizen. Deze Vietnamezen proberen met valse referentbewijzen en zeemansboekjes een visum aan te vragen. De trend wordt herkend en omschreven door zowel politie- als IND-liaison officers in de Zuid-Amerikaanse regio¹³.

¹² Mailcontact LO VK d.d. 29-10-2019

¹³ mailcontact LO's d.d. 04-10-2019

5.3 De beschermde opvang

5.3.1 Verhoogde instroom

Uit de kwantitatieve data van Nidos van 2019 blijkt dat de instroom van Vietnamese amv's in 2019 verhoogd is vergeleken met de twee voorgaande jaren (Tabel 10). De instroom in 2019 lijkt in de richting te gaan van de instroom in de piekjaren, 2015 en 2016. Ook zijn veruit de meeste vreemdelingen al weer MOB gegaan. De verhoogde instroom en het grote aandeel dat hiervan MOB is gegaan geeft aan dat het fenomeen nog steeds actueel is.

Tabel 10. Aantal Vietnamese vreemdelingen dat een voogd van Nidos toegewezen heeft gekregen (Kwantitatieve data van Nidos).

	2015	2016	2017	2018	Totaal	2019 (t/m 30-09)
MOB	21	33	8	15	77	16
Instream	24	26	9	7	66	19

5.3.2 Gedrag en kenmerken Vietnamezen in de BO

De Vietnamezen die het afgelopen jaar (sinds eind 2018) in de BO geplaatst zijn, lijken vergeleken met hun voorgangers transparanter over hun reisdoel: ze geven aan naar het Verenigd Koninkrijk of Frankrijk te willen om te werken of om familie en/of vrienden te zoeken. Ook stellen zij zich brutaler en bijdehanter op: zij geven bij aankomst in de BO direct aan dat zij niet in de BO willen zijn en dat zij weg zullen lopen.

Sommige vreemdelingen waarschuwen de medewerkers dat als ze een moment zien, ze zullen ontsnappen (Interview 1; Interview 7). Deze waarschuwende woorden vertalen zich vooral bij de BO Zuid in daden: de vreemdelingen lopen op klaarlichte dag weg, terwijl er medewerkers van de BO naast hen staan (Interview 7). Dit geeft de BO medewerkers een machteloos gevoel: zij hebben geen wettelijke bevoegdheid om vreemdelingen tegen te houden en kunnen dus niets doen, maar hebben wel de plicht om voor deze vreemdelingen te zorgen.

Ook bij de BO Noord voelen de medewerkers zich machteloos omtrent hun zorg voor de Vietnamese vreemdelingen. Hoewel zij deuren en ramen extra beveiligen, komen de vreemdelingen toch 's nachts nog weg via bijvoorbeeld wc-raampjes.

Hiernaast lijken de recent geplaatste Vietnamese amv's ouder dan de Vietnamezen uit de voorgaande jaren (interview 1; interview 7). Het is echter van belang om ook te melden dat er ook nog steeds Vietnamese vreemdelingen in de BO worden geplaatst waarvan de medewerkers de overtuiging hebben dat ze echt minderjarig zijn; zij zijn over het algemeen stiller en maken een bangere indruk (interview 7; interview 6).

Een mogelijke verklaring voor deze recente ontwikkelingen in het gedrag van de vreemdelingen is dat de (smokkelnetwerken van de) vreemdelingen steeds de grenzen opzoeken en testen wat wel en niet kan.

5.3.3 Aanpak van controleren naar vertrouwensband opbouwen

Zoals in hoofdstuk 3 ook is geschreven, is de BO een *besloten*, maar *geen gesloten* opvanglocatie. De BO's zetten zich in om amv's te beschermen. Dit doen ze onder andere door het nemen van maatregelen om de verdwijningen te voorkomen, zoals het nauw in de gaten houden van de vreemdelingen (interview 1; interview 7). Dit controleren kan in de weg staan van het opbouwen van een vertrouwensband (zie §3.5.4). De BO Zuid koos in de loop van 2019 daarom voor een andere aanpak: in plaats van nadruk te leggen op toezicht en controle van de vreemdelingen, geven zij nu voornamelijk aandacht aan het opbouwen van een vertrouwensband. Volgens een van de medewerkers van de BO heeft dit bijgedragen aan het feit dat er een Vietnamese amv uit de BO aangifte wilde doen van mensenhandel (interview 5). Na een informatief gesprek is in dit geval besloten geen aangifte van mensenhandel op te nemen, maar wel een verklaring over mensensmokkel. Het is opvallend dat een Vietnamees uit de BO bij de politie verklaart slachtoffer te zijn van mensenhandel en uitgebreid wil verklaren over de manier waarop hij naar Nederland is gesmokkeld. Omdat hij hier geen enkel persoonlijk voordeel bij leek te hebben, is niet duidelijk waarom hij besloot om met de politie te spreken. Na het gesprek met de politie is de jongen alsnog samen met een andere Vietnamese amv met onbekende bestemming vertrokken.

5.4 Inbewaringstelling / uitspraak rechter

Op 19 augustus 2019 deed de Rechtbank Den Haag, zitting houdend in Den Bosch, uitspraak naar aanleiding van het verzoek om opheffing van de vreemdelingenbewaring van een alleenstaande minderjarige Vietnamees¹⁴. De 15-jarige vreemdeling werd, na eerder met onbekende bestemming uit de opvang te zijn vertrokken, samen met 20 andere Vietnamese vreemdelingen, aangetroffen in de laadbak van een vrachtwagen op het terrein van Stena Line in Hoek van Holland. In gevallen dat vreemdelingen die worden aangetroffen eerder met onbekende bestemming zijn vertrokken, is het niet ongebruikelijk om een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen. De rechter vindt echter dat er in dit geval onvoldoende rekening is gehouden met de leeftijd van de betrokken vreemdeling. In de uitspraak wordt geconstateerd dat er in het vreemdelingenrecht, anders dan in het strafrecht, geen specifieke procedurele waarborgen zijn opgenomen met een beschermend karakter voor minderjarigen. Bij het ontbreken hiervan gelden een aantal internationale verdragen rechtstreeks, zoals het Verdrag voor de Rechten van het Kind en het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie. Dit had moeten leiden tot een zorgvuldiger gespreksvoering met de betrokken vreemdeling, het tijdig inschakelen van de Raad voor Kinderbescherming en Nidos, een zorgvuldiger en individuelere motivering van het besluit tot het opleggen van vreemdelingenbewaring, alsmede een zorgvuldigere uitvoering van de vrijheidsontneming (o.a. monitoren of nog steeds aan de vereisten voor vreemdelingenbewaring werd voldaan). Op 2 september jl. is hoger beroep ingediend bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

¹⁴ Rb 19 augustus 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:8709

Hoofdstuk 6: Conclusies

Dit onderzoek richt zich op twee onderwerpen. Ten eerste de omvang van- en omstandigheden waaronder vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit met onbekende bestemming uit de BO zijn vertrokken in de periode 2015 tot en met 2018. Het tweede deel gaat over het aantal en de aard van eventuele mensenhandel- en mensensmokkelzaken in Nederland waar vreemdelingen met de Vietnamese nationaliteit bij betrokken zijn. Alvorens in dit hoofdstuk op de bevindingen van deze twee onderwerpen in te gaan, komen eerst een aantal algemene bevindingen aan bod.

Gebleken is dat de ketenpartners, die in Nederland in aanraking komen met Vietnamese vreemdelingen, registreren op een manier die gericht is op hun werkzaamheden en past bij hun werkprocessen. Deze registraties zijn niet primair ontworpen om complementair aan elkaar te zijn. Gesteld kan worden dat het hierdoor niet mogelijk is een eenduidig totaalbeeld te schetsen. Dit geldt zowel voor de problematiek ten aanzien van de vermissing van de Vietnamese amv's als voor de aard en omvang van mensenhandel en mensensmokkel waar Vietnamezen bij betrokken zijn. Op dit moment is er geen centraal punt waar de informatie van deze partijen wordt verzameld en integraal geanalyseerd.

Uit literatuur blijkt dat de huidige migratiebeweging van Vietnamezen naar Europa een complex en internationaal fenomeen is. Deze migratie is nauw verweven met mensenhandel en mensensmokkel. Nederland lijkt over het algemeen niet de eindbestemming, want uiteindelijk wordt vaak doorgereisd naar het Verenigd Koninkrijk. De verdwijningen van Vietnamese amv's uit de BO is geen losstaand probleem, maar maakt onderdeel uit van deze langdurige reis naar en door Europa.

De identiteit van de vermiste Vietnamese minderjarigen blijkt lastig vast te stellen. Ze hebben geen identiteitsdocumenten voorhanden op moment van aantreffen. De identiteitsgegevens die ze verstrekken komen vaak niet overeen met de gegevens die ze bij andere gelegenheden opgeven. Ook komen ze meestal niet overeen met de kopieën van hun reisdocumenten die in een aantal gevallen zijn achterhaald. Hierdoor bestaat ook onduidelijkheid over hun leeftijd. Het is van belang om de leeftijd van de amv's vast te stellen, omdat het verschil tussen meer- en minderjarigheid gevolgen heeft voor de verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Nederlandse overheid. De leeftijdsschouw en het leeftijdsonderzoek dragen onvoldoende bij aan het vaststellen van de leeftijd van Vietnamese amv's. Niet uitgesloten moet worden dat de Vietnamese amv's voor een deel opportuun omgaan met de leeftijd die ze, uit eigen beweging of mogelijk in opdracht van smokkelaars, opgeven. Bij een vermissing of bij signalen van mensenhandel en/of mensensmokkel van Vietnamese amv's wordt wisselend en niet éénduidig gehandeld door de diverse partijen vanwege de twijfel over de vermeende minderjarigheid. Echter, vreemdelingen die geregistreerd staan als minderjarige worden juridisch als zodanig gezien met de bijbehorende rechtsbescherming. De wisselende behandeling staat goede samenwerking en afstemming tussen (zorg- en veiligheids-)partners in de weg.

Een groot deel van de aangetroffen Vietnamese amv's vraagt asiel aan in Nederland, echter 97% wacht de beslissing op de aanvraag niet af en is al vertrokken voor de asielprocedure afgerond is. Een enkeling wordt nogmaals aangetroffen of teruggevonden, maar verdwijnt daarna opnieuw. Veruit de meeste amv's vertrekken binnen een maand na aantreffen en opvang in Nederland. Hieruit kan worden opgemaakt dat ze niet de intentie hebben zich permanent in Nederland te vestigen, maar Nederland als tussenstation zien. Van de uit de BO vermiste amv's is van een deel (36%) bekend dat ze na vertrek in een ander land zijn aangetroffen. In 70% van deze gevallen was dat het Verenigd Koninkrijk. Dit is in overeenstemming met het overheersende beeld dat Nederland voor Vietnamese amv's vooral een transitland is en geen bestemmingsland.

Wat opvalt, is dat een deel van de betreffende groep op de hoogte lijkt te zijn van de BO als opvanglocatie. Het vertrek vanuit de BO lijkt georganiseerd en gepland, onder andere omdat er vaak in groepjes vertrokken wordt, er auto's gesignaleerd worden bij de opvanglocaties en er contact lijkt te zijn over het moment van vertrek. Medewerkers van de BO voelen dat ze onvoldoende mandaat hebben. Zo mogen ze de amv's niet fouilleren en kunnen ze hen niet tegenhouden om te vertrekken. Ook ontbreekt voor deze amv's enig perspectief in Nederland voor de langere termijn.

Afgesproken is dat bij vermissing volgens de landelijke werkinstructie vermiste personen wordt gewerkt. Al een aantal keer is echter geconstateerd dat categorisering van de vermissing lastig is en dat de vermissing hierdoor niet genoeg aandacht krijgt van de politie. Een nieuw handelingskader is momenteel in de maak en zal in 2020 bij de politie geïmplementeerd worden. Vietnamese amv's verdwijnen daarnaast mogelijk al eerder in het proces, bijvoorbeeld uit de burgertaxi die hen naar het aanmeldcentrum in Ter Apel brengt. Een nader probleem hierbij is dat niet in alle gevallen de identificatie heeft plaatsgevonden, waardoor deze Vietnamezen niet (goed) zijn vastgelegd. Dit blijkt mogelijk uit het verschil dat is geconstateerd tussen de door de KMar aangetroffen minderjarige Vietnamezen en de MOB-groep.

Uit opsporingsonderzoeken en signalen blijkt dat er bij vermissing van minderjarige Vietnamezen vanuit de BO's meerdere malen sprake is geweest van (indicaties) mensensmokkel. Ook het gedrag van de amv's in de opvanglocaties en de georganiseerdheid van het vertrek doet vermoeden dat hiervan sprake is. Desondanks hebben opsporingsonderzoeken gericht op deze vermissingen niet tot een veroordeling van verdachten geleid. Dat mensensmokkel van Vietnamezen naar voornamelijk het Verenigd Koninkrijk plaatsvindt, blijkt daarnaast ook uit het grote aantal onderzoeken dat gestart is na aantreffen van Vietnamezen in vrachtwagens (op ferry's). De recente gebeurtenis in Essex heeft aangetoond welke ernstige gevolgen dit kan hebben. Het is lastig goed zicht te krijgen op verdachten en netwerken met betrekking tot mensensmokkel, omdat de gesmokkelde personen er over het algemeen geen belang bij hebben te verklaren over de smokkel en vaak al snel weer verdwijnen.

Vietnamezen worden vaak in verband gebracht met mensenhandel. In het Verenigd Koninkrijk behoren ze tot één van de meest genoemde nationaliteiten als het om aantallen mogelijke slachtoffers gaat. Ondanks meerdere signalen van uitbuiting van Vietnamezen in relatie tot hennepsteelt in Nederland, mondde slechts drie daarvan uit in een opsporingsonderzoek. Deze onderzoeken hebben niet tot een veroordeling geleid. Het blijkt, kijkend naar de signalen die bekend zijn, telkens lastig om mensenhandel aan te tonen. Het verhoor van de Vietnamezen levert vaak weinig concrete informatie op, waardoor verdachten mensenhandel vrijwel nooit in beeld komen. Er is geen zicht op netwerken die zich bezig houden met de uitbuiting van Vietnamezen in relatie tot hennepsteelt. Uit de opsporingsonderzoeken blijkt dat arbeidsuitbuiting in nagelsalons, waarbij Vietnamezen betrokken zijn, veelal samenhangt met andere delicten als mensensmokkel, witwassen en valsheid in geschrifte. Ook deze onderzoeken leiden zelden tot een strafrechtelijke veroordeling.

De MOB-groep zien we in Nederland niet terug in uitbuitingssituaties nadat ze vermist zijn vanuit de BO. Wel is het zo dat in twee gevallen een minderjarige Vietnamees in een hennepkwekerij is aangetroffen en vanuit daar in de BO terecht is gekomen.

De instroom van Vietnamese amv's in 2019 is hoger dan in de twee voorgaande jaren. Op basis van recente berichtgevingen en ontwikkelingen kan geconcludeerd worden dat de verdwijning van Vietnamezen uit de BO en uit Nederland nog altijd actueel is. Het is moeilijk te voorspellen hoe de 39 Vietnamese doden in Essex of een Brexit van invloed zal zijn op dit fenomeen.

Literatuurlijst

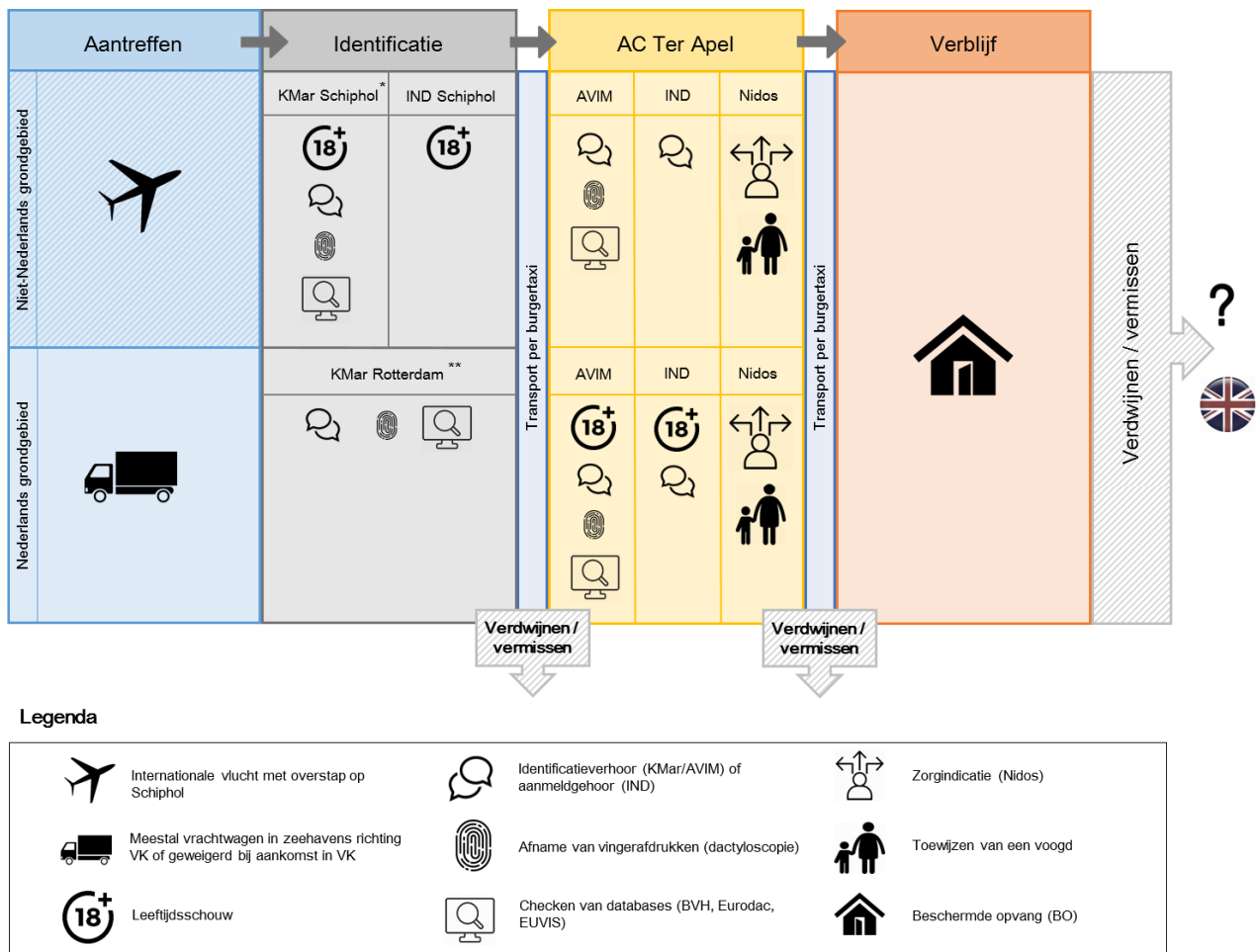
- Anti-Slavery International. (2014). *Trafficking for Forced Criminal Activities and Begging in Europe*. Londen.
- Beadle, D., & Davison, L. (2019). *Precarious Journeys: Mapping vulnerabilities of victims of trafficking from Vietnam to Europe*. ECPAT UK, Anti-Slavery International, Pacific Links Foundation. Opgehaald van <https://www.ecpat.org.uk/precarious-journeys>
- Bervoet, D. (2018, 17 augustus). Waarom alle migranten naar Engeland willen. *De Tijd*. Opgehaald van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/federaal/waarom-alle-migranten-naar-engeland-willen/10040456.html>
- Burland, P. (2017). Villains not Victims? An Examination of the Punishment of Vietnamese Nationals Trafficked for Cannabis Cultivation in the United Kingdom. *International Seminar on Mixed Migration in Southeast and East Asia*. Bangkok.
- Centraal Planbureau voor de Statistiek. (2019, 25 oktober). *Bevolking; geslacht, leeftijd, generatie en migratieachtergrond, 1 januari*. Opgehaald van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37325/table?fromstatweb>
- Clerix, K. (2019, 3 juli). Moderne slavernij in België. *Knack Magazine*, pp. 38-43.
- Dijk, F. van., Ganzinga, M., Plooi, P., & Zoetekouw, R. (2012). *Overige Uitbuiting 2007-2010. Criminaliteitsbeeldanalyse 2012*. 2012: Korps Landelijke Politiediensten, Dienst Nationale Recherche.
- Eurostat (2). (2019). *Asylum applicants considered to be unaccompanied minors by citizenship, age and sex Annual data (rounded)*. Opgehaald 31 oktober, 2019, van Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Eurostat. (2019). *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex annual aggregated data (rounded)*. Opgehaald 31 oktober, 2019, van Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Hynes, P., Burland, P., Dew, J., Tran, H., Priest, P., Thurham, A., . . . Murray, F. (2018). 'Vulnerability' to human trafficking: a study of Viet Nam, Albania, Nigeria and the UK: report of a shared learning event held in Hanoi, Viet Nam 6-7 December 2017. University of Bedfordshire and International Organization for Migration (IOM).
- Hynes, P., Burland, P., Thurnham, A., Dew, J., Gani-Yusuf, L., Lenja, V., . . . Gaxha, A. (2019). *Between Two Fires: Understanding Vulnerabilities and the Support Needs of People from Albania, Viet Nam and Nigeria who have experienced Human Trafficking into the UK*. University of Bedfordshire and International Organization for Migration (IOM).
- Inspectie Jeugdzorg & Inspectie VenJ. (2016). *De kwaliteit van de beschermde opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen*. Utrecht.
- Inspectie Jeugdzorg & Inspectie VenJ. (2017). *De kwaliteit van de beschermde opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Hertoets*. Utrecht.
- Islamaj, D. (2019, 2 juli). steeds meer moderne slavernij en uitbuiting in Belgische nagelsalons. *vrt*. opgehaald van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/07/01/steeds-meer-moderne-slavernij-en-uitbuiting-in-belgische-nagelsa/>
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. (2019). *Slachtoffermonitor Mensenhandel 2014-2018*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.
- Nijboer, I., & Gastel, M. v. (2018). *Evaluatie opvangmodel Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen*. Den Haag: ABDTOPConsult.
- Nijenhuis, R. G. M. (2016). *Leren signaleren. Een onderzoek naar de signalering van criminele uitbuiting en gedwongen bedelarij door de politieorganisatie*. Groningen: Nationale Politie, Eenheid Noord-Nederland.
- NOS. (2019, 1 november). Doden koelwagen allen Vietnamees, verdachten opgepakt in Vietnam. *NOS*.
- NOS. (2019, 23 november). Slachtoffer Brits koeltruckdrama verdween uit Nederlandse opvang. *NOS*. Opgehaald van <https://nos.nl/artikel/2311633-slachtoffer-brits-koeltruckdrama-verdween-uit-nederlandse-opvang.html>
- Schoenmakers, Y. M., Bremmers, B., & Wijk, A. P. (2012). *Oosterse Teelt. Vietnamezen in de hennepeteelt*.
- Silverstone, D., & Brickell, C. (2017). *Combating modern slavery experienced by Vietnamese nationals en route to, and within, the UK*.
- Silverstone, D., & Savage, S. (2010). Farmers, factories and funds: organised crime and illicit drugs cultivation within the British Vietnamese community. *Global Crime*, 11(1), 16-33. doi:10.1080/17440570903475683
- Sims, J. (2007). *Vietnamese Community in Great Britain. 30 years on*. Londen: Runnymede.
- Tan, D., & Nguyen, T. (2017). *En route to the United Kingdom: a field survey of Vietnamese migrants*. Paris: IRASEC & France terre d'asile.

- Terlingen, S. (2019, 23 november). *Vietnamees slachtoffer truckdrama verdween uit Nederlandse opvang*.
Opgehaald van VPRO: <https://www.vpro.nl/argos/lees/nieuws/2019/Vietnamees-slachtoffer-truckdrama-verdween-uit-Nederlandse-opvang.html>
- Vleugels, A. (2019, 13 januari). Nationaal Rapporteur wil onderzoek naar misstanden in nagelsalons. *NOS*.
Opgehaald van <https://nos.nl/artikel/2267317-nationaal-rapporteur-wil-onderzoek-naar-misstanden-in-nagelsalons.html>

Bijlage 1: Interviews

Interview 1	Beschermde opvang Zuid
Interview 2	KMar recherche Rotterdam
Interview 3	KMar handhaving Rotterdam
Interview 4	Manager bijzondere opvang COA
Interview 5	Politie recherche eenheid Limburg
Interview 6	Nidos
Interview 7	Beschermde Opvang Noord
Interview 8	KMar Schiphol
Interview 9	John Kleine
Interview 10	AVIM Ter Apel
Interview 11	Nidos Ter Apel
Interview 12	IND
Interview 13	COA AMV
Interview 14	KMar-medewerker falsificaten op het aanmeldcentrum in Ter Apel

Bijlage 2: Stroomschema met processtappen

Figuur 2. Processtappen bij een asielaanvraag van een Vietnamese amv in Nederland.

Toelichting van links naar rechts, van boven naar beneden. Voor een uitgebreide toelichting, zie de aangegeven paragraafnummers.

Aantreffen (3.2.2)

Het overgrote deel van de amv's uit de MOB-groep stroomt in via Schiphol of als inklimmer via de zeehavens. De KMar in de zeehavens treft hen aan op Nederlands grondgebied, terwijl de amv's op Schiphol zich melden bij de KMar vanuit de transitzone op niet-Nederlands grondgebied.

Identificatie (3.2.3)

De amv's die via Schiphol of de zeehavens aankomen worden geïdentificeerd. Wanneer een amv op Schiphol asiel aanvraagt, voert de KMar een leeftijdsschouw en identificatieverhoor uit. De KMar neemt ook vingerafdrukken af, fouilleert, wijst een vreemdelingsnummer toe en checkt BVH, Eurodac en EUvis. De KMar contacteert de IND, die ook de leeftijd schouwt. De amv's die als inklimmer richting/in het Verenigd Koninkrijk worden aangetroffen in de zeehavens, identificeert de KMar ter plaatse. De KMar voert dezelfde stappen uit als op Schiphol, zonder leeftijdsschouw.

Transport per burgertaxi (3.3.2)

Amv's worden per burgertaxi vervoerd van Schiphol/zeehaven naar het aanmeldcentrum in Ter Apel (binnen de openingstijden). Buiten openingstijden worden de amv's direct naar de BO gebracht om daar te overnachten tot de intake in het aanmeldcentrum plaatsvindt. Soms verdwijnen de amv's al tijdens deze taxirit.

Aanmeldcentrum (AC) Ter Apel (3.3.3)

De amv's die via Schiphol komen en asiel aanvragen, zijn één dag in het aanmeldcentrum. De AVIM doet daar een identificatieverhoor, neemt vingerafdrukken af en checkt de BVH, Eurodac en EUvis-databases. De IND doet een aanmeldgehoor. Daarnaast krijgt de amv van Nidos een zorgindicatie, waarin de meest passende opvangvorm wordt gekozen. Ook wijst Nidos de amv een voogd toe. De amv's die via een zeehaven instromen, doorlopen eenzelfde procedure, maar dan met twee extra stappen: bij de AVIM en de IND in het aanmeldcentrum vindt ook een leeftijdsschouw plaats.

Transport per burgertaxi (3.3.2)

Amv's worden wederom per burgertaxi vervoerd van het aanmeldcentrum naar de BO. Soms verdwijnen de amv's tijdens deze taxirit.

Verblijf (3.4)

De amv's verblijven in de BO. Het merendeel verdwijnt binnen een maand.

Verdwijnen (3.5 en §3.6)

Een deel van de amv's uit de MOB-groep is aangetroffen in het Verenigd Koninkrijk, maar van velen is niet bekend waar zij verblijven.

*Wanneer een amv geen asiel aanvraagt op Schiphol, weigert de KMar de amv toegang tot Nederland. Tot maart 2019 werd wel toegang verleend en kreeg de amv een voogd, maar werd de amv niet geïdentificeerd. Vanaf maart 2019 noteert de KMar een naam, geboortedatum en nationaliteit en neemt zij vingerafdrukken af, maar er wordt geen vreemdelingsnummer aangemaakt en de amv wordt niet gefouilleerd (zie §3.2.3).

**Bij tijd- of capaciteitsgebrek, bijvoorbeeld wanneer de grote groepen inklimmers worden aangetroffen, doorloopt niet iedere amv het identificatieproces in Rotterdam (zie §3.2.3).

Bijlage 3: Begrippen/ afkortingen

AC	Aanmeldcentrum
amv	Alleenstaande minderjarige vreemdeling (zie ook paragraaf 1.6)
APM	Analyseproeftuin migratieketen (zie ook paragraaf 1.6)
AVIM	Afdeling Vreemdelingen, Identificatie en Mensenhandel (politie)
AZC	Asielzoekerscentrum
BO	Beschermde opvang (zie ook paragraaf 1.6)
BPS	Bedrijfsprocessen systeem (KMar)
BVH	Basisvoorziening handhaving (politie)
BZ	Ministerie van Buitenlandse Zaken
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
DDR	(voormalige) Duitse Democratische Republiek
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DT&V	Dienst Terugkeer en Vertrek
Dublin-gebied	België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, IJsland, Zweden en Zwitserland.
EMM	Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (zie ook paragraaf 1.6)
EU	Europese Unie
Eurodac	Europese database met vingerafdrukken van asielzoekers (zie ook paragraaf 1.6)
EuroStat	Directoraat-generaal van de Europese Unie, belast met het opmaken van statistieken.
Europol	European Police Office is een multinationale onderzoeksorganisatie en het samenwerkingsverband van de politiediensten van de Europese Unie.
Eurodac	Eurodac is een databank met vingerafdrukken van asielzoekers die wordt gebruikt ter ondersteuning van het gemeenschappelijk asielbeleid van de Europese Unie.
Euvis	Databank van de EU met informatie over visumaanvragen door burgers die naar het Schengengebied willen reizen; bevat ook biometrische gegevens.
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.
FOD Economie	De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie is een Belgische federale overheidsdienst die als opdracht heeft de voorwaarden te scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.
France terre d'asile	Franse non-profit organisatie die opkomt voor asielzoekers en hun rechten.
IBS	Inbewaringstelling
ILO	Immigration Liaison Officer
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
Indigo	Bedrijfsprocessen- en registratiesysteem van de IND
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
IRASEC	L'Institut de recherche sur l'Asie du Sud-Est contemporaine is een multi-disciplinair onderzoeksinstituut dat zich bezig houdt met Zuidoost-Azië
ISZW	Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
KMar	Koninklijke Marechaussee
KMI+	Ketenmanagementinformatiesysteem (datawarehouse van de migratieketen)
KOBO	Ketenoverleg Beschermde Opvang
KOCV	Ketenbreed Operationeel Coördinatiecentrum Vreemdelingen
LO	Liaison Officer
MDT	Multi Disciplinair Team waaraan deelnemen: de regiomanager van Nidos, gedragswetenschappers van Nidos en de BO, een medewerker van het politieteam mensenhandel en mensensmokkel, een jeugdbeschermer van Nidos en mentoren van de BO.

MMA	Meld Misdaad Anoniem is het onafhankelijke meldpunt waar je anoniem informatie kunt geven over criminaliteit en misdaad.
MOB	Met onbekende bestemming vertrokken (zie ook paragraaf 1.6)
MOB-groep	Onderzoeksgroep in het huidige onderzoek (zie ook paragraaf 3.5.2).
MTV	Mobiel Toezicht Veiligheid (KMar)
National Crime Agency	National Crime Agency, een wetshandhavinginstantie van het Verenigd Koninkrijk tegen georganiseerde misdaad
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie
Nidos	Voogdijinstelling voor amv's (zie ook paragraaf 1.6)
NRM	National Referral Mechanism, een raamwerk om slachtoffers van mensensmokkel en mensenhandel te identificeren en tegelijk het mechanisme waarop het UK Trafficking Centre zijn data verzamelt
OAT(-verzoek)	(Verzoek tot) Opsporen, Aanhouden en Terugsturen
OpCo	Operationeel Commandant
POL	Procesopvanglocatie
PV	Proces verbaal
RvS	Raad van State
RvdR	Raad voor de Rechtspraak
Schengenvisum	Een visum kort verblijf, waarmee men maximaal 90 dagen binnen de 26 Schengenlanden kan verblijven.
Sluisteam	Een team dat deel uitmaakt van de Brigade Vreemdelingen Zaken van het District Koninklijke Marechaussee te Schiphol. Dit team is op de luchthaven Schiphol belast met het bestrijden van mensensmokkel / mensenhandel en daaraan gerelateerde strafbare feiten
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VBS	Vreemdelingen Basis Systeem (KMar)
VK	Verenigd Koninkrijk
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie